

***Program Rewitalizacji Gminy Opatowiec
na lata 2016–2023***

Marzec 2017

Projekt „Opracowanie Programu Rewitalizacji dla Gminy Opatowiec na lata 2016–2023” jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014–2020 oraz ze środków budżetu państwa przyznanych w ramach konkursu dotacji na działania wspierające gminy w zakresie przygotowania programów rewitalizacji na terenie Województwa Świętokrzyskiego

INICJATYWAŁOKALNA.PL

InicjatywaLokalna.pl

ul. Targowa 18/609, 25-520 Kielce

tel./fax 41 343 01 24

e-mail: biuro@inicjatywalokalna.pl

www.inicjatywalokalna.pl

Spis treści

Wstęp.....	5
I. Część wprowadzająca	8
1. Metodologia prac nad dokumentem	8
2. Powiązanie Programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy.....	10
II. Część diagnostyczno-analityczna	21
1. Metodologia delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji	21
2. Zasięg przestrzenny obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji	24
3. Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji oraz skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych.....	28
III. Część programowa	61
1. Założenia programu rewitalizacji.....	61
1.1. Misja i wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji.....	61
1.2. Cele rewitalizacji wraz z odpowiadającymi im kierunkami działań.....	63
2. Projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne	69
2.1. Lista planowanych podstawowych projektów/przedsięwzięć	69
2.2. Charakterystyka pozostałych rodzajów przedsięwzięć.....	92
2.3. Mechanizmy zapewnienia komplementarności oraz integrowania działań i przedsięwzięć rewitalizacyjnych	97
3. Szacunkowe ramy finansowe dokumentu wraz ze wskazaniem źródeł finansowania	106
IV. Część wdrożeniowa.....	109
1. System realizacji programu rewitalizacji	109
1.1. Struktura zarządzania dokumentem wraz z jego kosztami	109
1.2. Harmonogram realizacji programu	112
1.3. Public relations dokumentu.....	115
2. System monitoringu, oceny i wprowadzania zmian do programu	117
2.1. Sposoby monitorowania i sprawozdawczości	117
2.2. Sposób ewaluacji i wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu	121
3. Mechanizmy włączenia różnych grup interesariuszy w proces rewitalizacji.....	123
4. Procedura strategicznej oceny oddziaływania dokumentu na środowisko	128

Spis map	130
Spis tabel	130
Spis schematów	132
Spis fotografii	132
Załączniki	134

Wstęp

Rewitalizacja stanowi odpowiedź na szereg zjawisk kryzysowych występujących na obszarach gmin, takich jak degradacja techniczna oraz narastające problemy w sferach społecznej i gospodarczej. W związku z tym niezbędne jest planowanie i realizacja kompleksowych projektów rewitalizacyjnych odpowiadających na zidentyfikowane problemy oraz potencjały danego obszaru zdegradowanego, a także wynikającą z nich skalę i charakter potrzeb rewitalizacyjnych w sferach: społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej.

Na potrzeby prowadzenia procesu rewitalizacji współfinansowanego środkami Unii Europejskiej, *rewitalizację* należy rozumieć jako: „kompleksowy proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez działania całościowe (powiązane wzajemnie przedsięwzięcia obejmujące kwestie społeczne oraz gospodarcze lub przestrzenno-funkcjonalne lub techniczne lub środowiskowe), integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany (...). Rewitalizacja zakłada optymalne wykorzystanie specyficznych uwarunkowań danego obszaru oraz wzmacnianie jego lokalnych potencjałów (w tym także kulturowych) i jest procesem wieloletnim, prowadzonym przez interesariuszy tego procesu, w tym przede wszystkim we współpracy z lokalną społecznością”¹.

Podstawowym narzędziem tworzącym ramy operacyjne i płaszczyznę koordynacji działań rewitalizacyjnych jest *program rewitalizacji*, który jest inicjowany, sporządzany oraz uchwalany przez Radę Gminy na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 *Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym* (Dz. U. z 2016 r. poz. 446 z późn. zm.). Jest to „wieloletni program działań w sferze społecznej oraz gospodarczej lub przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej lub środowiskowej, zmierzający do wyprowadzenia obszarów rewitalizacji ze stanu kryzysowego oraz stworzenia warunków do ich zrównoważonego rozwoju, stanowiący narzędzie planowania, koordynowania i integrowania różnorodnych aktywności w ramach rewitalizacji”².

Dokument obejmuje działania w sposób kompleksowy (z uwzględnieniem projektów współfinansowanych ze środków UE oraz innych publicznych lub prywatnych), ponieważ tylko taka różnorodna konstrukcja warunkuje osiągnięcie efektów.

¹ *Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014–2020*, Minister Rozwoju, Warszawa, 02.08.2016, s. 5–6.

² *ibid.*, s. 7–8.

Objęcie danego obszaru zdegradowanego programem rewitalizacji będzie stanowiło podstawę wspierania go poprzez instrumenty i narzędzia dedykowane rewitalizacji (programy unijne oraz krajowe) lub korzystania z preferencji w innych instrumentach, programach i działaniach sektorowych.

Program Rewitalizacji Gminy Opatowiec na lata 2016–2023 (PR) stanowi spójny dokument strategiczny mający na celu wyprowadzenie ze stanu kryzysowego obszaru zdegradowanego mającego istotne znaczenie dla rozwoju gminy poprzez przedsięwzięcia kompleksowe (uwzględniające aspekt społeczny, gospodarczy, przestrzenno-funkcjonalny, techniczny i środowiskowy), skoncentrowane terytorialnie oraz prowadzone w sposób zaplanowany i zintegrowany.

Niniejszy dokument opracowany został zgodnie z *Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014–2020*, wydanymi na podstawie art. 5 ust. 1 pkt 11 *Ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014–2020* (Dz. U. z 2016 r. poz. 217 z późn. zm.) oraz z uwzględnieniem zapisów dotyczących obszaru strategicznej interwencji państwa – „miasta i dzielnice miast wymagające rewitalizacji” zawartych w rozdziale 3.1.3 Umowy Partnerstwa³.

Dokument składa się z czterech zasadniczych części, a mianowicie: części wprowadzającej, diagnostyczno-analitycznej, programowej oraz wdrożeniowej.

Część wprowadzająca zawiera ogólne informacje dotyczące metodologii opracowania dokumentu, a także jego uwarunkowania zewnętrzne, tj. strategiczno-programowe, wskazujące na powiązanie rewitalizacji z całościową wizją rozwoju gminy.

Część diagnostyczno-analityczna obejmuje metodologię delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji oraz określenie ich zasięgów przestrzennych poprzez wskazanie przebiegu granic na terenie gminy. Ponadto zawiera szczegółową diagnozę wyznaczonego obszaru rewitalizacji w sferach: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej wraz ze skwantyfikowanymi danymi i ich analizą w celu przedstawienia skali i charakteru potrzeb rewitalizacyjnych.

Część programowa przedstawia najważniejsze założenia procesu rewitalizacji na wyznaczonym obszarze Gminy Opatowiec, tj. wizję wyprowadzenia go ze stanu kryzysowego (planowany efekt), cele rewitalizacji wraz z kierunkami działań mającymi na celu

³ *Umowa Partnerstwa, Programowanie perspektywy finansowej 2014–2020*, Ministerstwo Rozwoju, Warszawa, grudzień 2015.

eliminację lub ograniczenie zidentyfikowanych negatywnych zjawisk i wykorzystanie potencjałów lokalnych. Ponadto zostały tutaj zawarte podstawowe (główne) oraz uzupełniające (komplementarne) projekty rewitalizacyjne powiązane ze sobą i wspólnie oddziałujące na obszar rewitalizacji. Ważnym elementem są również szacunkowe ramy finansowe dokumentu wraz ze wskazaniem różnych źródeł ich finansowania.

Część wdrożeniowa składa się z systemu realizacji (wdrażania) dokumentu, a także systemu monitoringu, oceny i wprowadzania zmian do programu w reakcji na zmiany w otoczeniu. Ponadto w niniejszej części zawarte zostały mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców, organizacji pozarządowych, instytucji publicznych i innych podmiotów oraz grup nieformalnych aktywnych na terenie gminy na każdym etapie procesu rewitalizacji, tj. diagnozowania, programowania, wdrażania, monitorowania i ewaluacji. Ostatnim elementem jest opis przebiegu procesu strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

I. Część wprowadzająca

1. Metodologia prac nad dokumentem

Metodologię sporządzenia Programu Rewitalizacji warunkowały przede wszystkim *Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym* (Dz. U. z 2016 r. poz. 446 z późn. zm.), a także obowiązujące *Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014–2020*, wydane przez Ministra Rozwoju w dniu 2 sierpnia 2016 roku.

Dokument opracowany został z wykorzystaniem modelu ekspercko-partycypacyjnego, polegającego na możliwie szerokim udziale wszystkich interesariuszy we wszystkich etapach prac, przy jednoczesnym zaangażowaniu ekspertów zewnętrznych, odpowiadających między innymi za zorganizowanie procesu konsultacji społecznych oraz przygotowanie końcowej wersji dokumentu. Na wybór takiego podejścia decydujący wpływ miała idea rewitalizacji, w której kluczową rolę odgrywa realizacja zasady partnerstwa i partycypacji społecznej.

Metodologia prac obejmowała dwie zasadnicze części (podzielone na poszczególne etapy), składające się na efekt końcowy w postaci dokumentu *Program Rewitalizacji Gminy Opatowiec na lata 2016–2023*, a mianowicie:

- I. *Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie gminy* – obejmowało następujące etapy:
 - 1) podjęcie na sesji przez Radę Gminy Opatowiec *Uchwały Nr XX/104/2016 z dnia 28 kwietnia 2016 r. w sprawie przystąpienia do opracowania Programu Rewitalizacji Gminy Opatowiec na lata 2016–2023* oraz zamieszczenie obwieszczenia w tej sprawie na stronie internetowej gminy w zakładce „Program Rewitalizacji Gminy Opatowiec na lata 2016–2023”, na stronie podmiotowej gminy w BIP oraz w lokalnej prasie („Tygodnik Ponidzia” Nr 20/1087, 17.05–23.05.2016 r.);
 - 2) zgromadzenie danych statystycznych do diagnozy w podziale na ustalone jednostki referencyjne gminy (sołectwa gminy) we wszystkich sferach: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej zarówno z Urzędu Gminy, jak i instytucji zewnętrznych;
 - 3) wykonanie wielokryterialnej analizy przestrzennej ustalonych wskaźników oraz opracowanie diagnozy gminy na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji wraz z mapami poglądowymi koncentracji problemów we wszystkich ww. sferach;

- 4) przeprowadzenie w dniach 08.08–06.09.2016 r. konsultacji społecznych dokumentu *Diagnoza na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Opatowiec* wraz z mapami przedstawiającymi granice ww. obszarów.
- II. *Opracowanie Programu Rewitalizacji wraz z przeprowadzeniem procesu Strategicznej Oceny Oddziaływania na Środowisko* – obejmowało następujące etapy:
- 1) powołanie Zarządzeniem Nr 37/2016 z dnia 13.06.2016 r. Wójta Gminy Opatowiec Zespołu ds. Programu Rewitalizacji Gminy Opatowiec na lata 2016–2023;
 - 2) przeprowadzenie różnorodnych form partycypacji społecznej służących wspólnemu wypracowaniu przez wszystkich interesariuszy rewitalizacji głównych założeń dokumentu (wizji, celów, kierunków działań), a także „zbudowaniu” bazy planowanych do realizacji projektów (w tym partnerskich), mających na celu wyprowadzenie obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego;
 - 3) opracowanie i przeprowadzenie konsultacji projektu 1.0 dokumentu z Zespołem ds. Programu Rewitalizacji Gminy Opatowiec na lata 2016–2023;
 - 4) opracowanie i przeprowadzenie zewnętrznych konsultacji społecznych projektu 2.0 dokumentu;
 - 5) wystąpienie z wnioskiem do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska (RDOŚ) o uzgodnienie braku konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wraz z uzyskaniem stanowiska ww. instytucji;
 - 6) przekazanie i uchwalenie projektu dokumentu na sesji przez Radę Gminy.

Szczegółowy opis działań partycypacyjnych przeprowadzonych na poszczególnych etapach prac przedstawiono w rozdziale IV niniejszego dokumentu pn. „Mechanizmy włączenia różnych grup interesariuszy w proces rewitalizacji”.

Dokument powstał w wyniku prac przedstawicieli samorządu, instytucji publicznych oraz kluczowych dla rozwoju gminy partnerów z sektorów społecznego i gospodarczego przy współdziałaniu (w postaci wsparcia merytorycznego) ekspertów i specjalistów zewnętrznych, a także mieszkańców wyznaczonego obszaru, jako głównych interesariuszy procesu rewitalizacji.

2. Powiązanie programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy

Program Rewitalizacji odnosząc się w swych założeniach do określonych problemów społecznych mieszkańców na wyznaczonym obszarze rewitalizacji, realizuje założenia innych dokumentów strategicznych i planistycznych na szczeblu lokalnym (stanowiąc istotny element całościowej wizji rozwoju gminy), a także założenia dokumentów regulujących działania w przedmiotowym obszarze na szczeblu subregionalnym, regionalnym, krajowym oraz europejskim. W związku z tym komplementarność z celami, działaniami czy priorytetami innych dokumentów wpływa na skuteczność i efektywność procesu rewitalizacji.

Zestawienie dokumentów ponadlokalnych wraz z nawiązaniem Programu Rewitalizacji do ich założeń przedstawiono w tabeli 1.

Tabela 1 Nawiązanie Programu Rewitalizacji do dokumentów strategiczno-programowych

Lp.	Nazwa dokumentu	Nawiązanie PR do zapisów dokumentów strategiczno-programowych ⁴
POZIOM EUROPEJSKI		
1.	<i>Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu</i>	<p><i>Priorytet III. Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu – wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.</i></p> <p>Ponadto wpływa na osiągnięcie 3 z 5 celów głównych:</p> <p><i>CEL 1</i> Osiągnięcie wskaźnika zatrudnienia na poziomie 75% wśród kobiet i mężczyzn w wieku 20–64 lata.</p> <p><i>CEL 4</i> Podniesienie poziomu wykształcenia, zwłaszcza poprzez dążenie do zmniejszenia odsetka osób zbyt wcześnie kończących naukę do poniżej 10% oraz poprzez zwiększenie do co najmniej 40% osób w wieku 30–34 lat mających wykształcenie wyższe lub równoważne.</p> <p><i>CEL 5</i> Wspieranie włączenia społecznego, zwłaszcza przez ograniczanie ubóstwa, mając na celu wydzwignięcie z ubóstwa lub wykluczenia społecznego co najmniej 20 mln obywateli.</p>
POZIOM KRAJOWY		
2.	<i>Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju</i>	<p><i>Obszar Konkurencyjności i innowacyjności gospodarki:</i> Innowacyjność gospodarki i kreatywność indywidualna: <i>Cel 3</i> Poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki;</p> <p><i>Kapitał Ludzki: Cel 6</i> Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state”;</p> <p><i>Obszar Równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski:</i> Rozwój regionalny: <i>Cel 8</i> Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych;</p> <p><i>Obszar Efektywności i sprawności państwa: Kapitał społeczny:</i> <i>Cel 11</i> Wzrost społecznego kapitału rozwoju.</p>
3.	<i>Strategia Rozwoju Kraju 2020</i>	<p><i>Obszar strategiczny:</i> Sprawne i efektywne państwo, <i>Cel 3</i> Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywateli, <i>kierunek interwencji:</i> rozwój kapitału społecznego.</p> <p><i>Obszar strategiczny:</i> Konkurencyjna gospodarka, <i>Cel 4</i> Rozwój kapitału ludzkiego, <i>kierunki interwencji:</i> zwiększenie aktywności zawodowej oraz poprawa jakości kapitału ludzkiego.</p> <p><i>Obszar strategiczny:</i> Spójność społeczna i terytorialna, <i>Cel 1</i> Integracja społeczna, <i>kierunki interwencji:</i> zwiększenie aktywności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz zmniejszenie ubóstwa w grupach najbardziej zagrożonych.</p>

⁴ Zapis założeń dokumentów przytoczono w niezmienionej formie.

4.	Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030	<p><i>Cel strategiczny:</i> Efektywne wykorzystanie przestrzeni kraju i jej terytorialnie zróżnicowanych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia ogólnych celów rozwojowych – konkurencyjności, zwiększenia zatrudnienia, sprawności funkcjonowania państwa oraz spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym i terytorialnym w długim okresie.</p> <p><i>Cel 2.</i> Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów.</p> <p><i>Kierunek działań polityki przestrzennej:</i> Wspomaganie spójności w specyficznych obszarach problemowych. <i>Działanie:</i> Restrukturyzacja i rewitalizacja obszarów zdegradowanych i miast.</p>
5.	Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010–2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie	<p><i>Cel główny:</i> Efektywne wykorzystywanie specyficznych regionalnych i innych terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia celów rozwoju kraju – wzrostu, zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym.</p> <p><i>Cel 2</i> Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych („spójność”).</p>
6.	Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego Polski Wschodniej do roku 2020	<p><i>Wizja:</i> Polska Wschodnia makroregionem dynamicznie rozwijającym się z poszanowaniem zasady zrównoważonego rozwoju, stopniowo i systematycznie poprawiającym swoją pozycję rozwojową i konkurencyjną w kraju oraz w Unii Europejskiej.</p> <p><i>Cel główny:</i> Wzrost wydajności pracy we wszystkich sektorach gospodarki Polski Wschodniej.</p> <p><i>Obszar strategiczny 2:</i> Zasoby pracy i jakość kapitału ludzkiego.</p> <p><i>Kierunek działań:</i> Przeciwdziałanie wykluczeniu na makroregionalnym rynku pracy i Wzmocnienie potencjału nowoczesnych kadr dla gospodarki opartej na wiedzy.</p>
POZIOM REGIONALNY I SUBREGIONALNY		
7.	Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020	<p><i>Wizja Strategii:</i> Świętokrzyskie – region zasobny w kapitał i gotowy na wyzwania.</p> <p><i>Misja Strategii:</i> pragmatyczne dążenie do najpełniejszego i innowacyjnego wykorzystania przewag i szans, odwrócenia niekorzystnych tendencji demograficznych oraz podniesienia jakości życia mieszkańców przy jednoczesnej dbałości o stan środowiska.</p> <p><i>Cel strategiczny 1.</i> Koncentracja na poprawie Infrastruktury regionalnej.</p> <p><i>1.2</i> Poprawa infrastruktury społecznej i usług publicznych, czyli wzrost kapitału społecznego, wsparcie zatrudnienia i wyższa jakość życia w Regionie.</p> <p><i>1.3</i> Rozwój harmonijny i ład przestrzenny czyli nie zapominajmy o tym co już jest.</p> <p><i>Cel strategiczny 2.</i> Koncentracja na kluczowych gałęziach i branżach dla rozwoju gospodarczego regionu.</p> <p><i>2.4</i> Pakietyzacja i komercjalizacja produktu turystycznego – czyli rynkowa gra zespołowa.</p> <p><i>Cel strategiczny 3.</i> Koncentracja na budowie kapitału ludzkiego i bazy dla innowacyjnej gospodarki.</p>

		<p>3.1 Sprzyjanie kumulowaniu kapitału ludzkiego czyli zdrowi, kreatywni i wykształceni ludzie jako podstawa myślenia o pomyślnej przyszłości. <i>Cel strategiczny 5.</i> Koncentracja na rozwoju obszarów wiejskich. 5.1 Rozwój usług publicznych. 5.3 Rozwój funkcji pozarolniczych. <i>Cel strategiczny 6.</i> Koncentracja na ekologicznych aspektach rozwoju regionu. 6.1 Energia versus emisja, czyli próba rozwiązania dylematu, jak nie szkodzić jednocześnie środowisku i gospodarce. 6.2 Inżynieria środowiska, czyli dokończenie infrastruktury komunalnej oraz efektywne wykorzystanie zlewni Wisły. 6.3 Adaptacja do zmian klimatycznych – przeciwdziałanie zagrożeniom powodziowym i suszy, a także innym klęskom żywiołowym. 6.4 Ochrona cennych zasobów przyrodniczych (ochrona obszarów uzdrowiskowych; tworzenie infrastruktury zielonej oraz utrzymanie i powiększanie zasobów i powierzchni leśnych.</p>
8.	<p>Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego</p>	<p><i>Misja:</i> Wzmocnienie spójności terytorialnej regionu oraz konkurencyjności jego struktur funkcjonalnych drogą poprawy dostępności komunikacyjnej, zwiększenia wpływu miast na sąsiadujące obszary wiejskie, a także ułatwienia dostępu społeczeństwa do rynków pracy i wyżej zorganizowanych usług. <i>Cel generalny zagospodarowania przestrzennego województwa świętokrzyskiego:</i> Kształtowanie zrównoważonej, harmonijnej struktury funkcjonalno-przestrzennej województwa świętokrzyskiego, sprzyjającej poprawie atrakcyjności i spójności terytorialnej regionu oraz efektywnemu wykorzystaniu jego potencjałów rozwoju, przy jednoczesnym wsparciu dla rozwiązań innowacyjnych i przyjaznych środowisku przyrodniczemu. <i>Cel warunkujący 1.</i> Wzrost konkurencyjności i innowacyjności przestrzeni gospodarczej województwa w tym szczególnie miast z myślą o wykorzystaniu lokalnych potencjałów rozwoju i dostosowaniu tej przestrzeni do rozwoju gospodarki opartej na wiedzy. <i>Priorytety polityki przestrzennej:</i> Kształtowanie warunków przestrzennych do dywersyfikacji przedsiębiorczości, rozwoju sektora MSP oraz utrwalania specjalizacji gospodarczej; Rewitalizacja zdegradowanych terenów i dzielnic przemysłowych. <i>Cel warunkujący 2.</i> Formowanie policentrycznego układu osadnictwa i powiązań funkcjonalnych sieci miast, rozwijanych w ramach harmonijnych struktur obszarowych z jednoczesnym wsparciem procesów metropolizacji i działań służących wzmocnieniu więzi województwa z krajową i europejską przestrzenią gospodarczą. <i>Priorytety polityki przestrzennej:</i> Poprawa jakości życia mieszkańców drogą zwiększania dostępności do rynków pracy i wyżej zorganizowanych usług, zwłaszcza na obszarach niedosłużonych. <i>Cel warunkujący 3.</i> Tworzenie warunków sprzyjających rozwojowi zasobów ludzkich oraz integracji rynków pracy. <i>Priorytety polityki przestrzennej:</i> Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz małych miast z jednoczesnym tworzeniem warunków do intensyfikacji rolnictwa, zwłaszcza na obszarach najlepszych gleb; Sprzyjanie rozbudowie istniejących oraz powstawaniu nowych segmentów rynku pracy, zwłaszcza w małych miastach i na obszarach</p>

		<p>wiejskich; Kształtowanie optymalnych relacji: mieszkanie – usługi – praca – rekreacja i wypoczynek, w różnych skalach obszarowych; Wsparcie działań, służących ograniczaniu depopulacji oraz emigracji młodych wykształconych osób, zwłaszcza z obszarów stagnacji, m.in. drogą odbudowy lokalnych rynków pracy.</p> <p><i>Cel warunkujący 4.</i> Ochrona i racjonalne zagospodarowanie zasobów przyrodniczych i dóbr kultury, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju.</p> <p><i>Priorytety polityki przestrzennej:</i> Zapewnienie ciągłości i spójności przestrzennej systemu obszarów chronionych i powiązań ekologicznych, w tym funkcjonowania sieci ekologicznej Natura 2000; Ochrona i racjonalne wykorzystanie zasobów środowiska przyrodniczego (gleb, wód, powietrza, kopaliny i lasów) stwarzające warunki zrównoważonego rozwoju regionu; Przywracanie równowagi przyrodniczej na obszarach zdegradowanych; Rozwój komunalnej infrastruktury ochrony środowiska; Minimalizacja zagrożenia hałasem w miastach i w sąsiedztwie dróg o dużym natężeniu ruchu pojazdów; Ochrona zasobów dziedzictwa kulturowego oraz racjonalne wkomponowanie zabytków w przestrzeń turystyczną.</p> <p><i>Cel warunkujący 5.</i> Kształtowanie systemów infrastruktury technicznej i społecznej w aspekcie poprawy dostępności i spójności przestrzennej oraz osiągnięcia wysokiego standardu świadczenia usług.</p> <p><i>Priorytet polityki przestrzennej:</i> Zapewnienie wysokiego standardu dostępności do usług publicznych we wszystkich skalach obszarowych.</p> <p><i>Cel warunkujący 6.</i> Wzmocnienie odporności struktur przestrzennych na zagrożenia oraz poprawa bezpieczeństwa publicznego.</p> <p><i>Priorytet polityki przestrzennej:</i> Stworzenie nowoczesnych, niezawodnych systemów infrastruktury energetycznej oraz zwiększenie produkcji energii ze źródeł odnawialnych.</p> <p><i>Cel warunkujący 7.</i> Przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego.</p> <p><i>Priorytet polityki przestrzennej:</i> Preferencje dla regeneracji zabudowy, powtórnego zagospodarowania terenów.</p>
9.	<p>Strategia Polityki Społecznej Województwa Świętokrzyskiego na lata 2012–2020</p>	<p>Misją Strategii Polityki Społecznej Województwa Świętokrzyskiego jest włączenie wszystkich mieszkańców, rodzin i podmiotów województwa do działań na rzecz trwałego rozwoju, poprawy jakości życia, zmniejszenia skali problemów społecznych, a także ich łagodzenia.</p> <p>Cele rewitalizacji są spójne w szczególności z następującymi elementami struktury celów <i>Strategii Polityki Społecznej Województwa Świętokrzyskiego na lata 2012–2020</i>:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Cel strategiczny:</i> Minimalizacja obszarów wykluczenia społecznego. 2. <i>Cel strategiczny:</i> Kompleksowe działania na rzecz integracji społecznej oraz aktywizacji osób niepełnosprawnych. 3. <i>Cel strategiczny:</i> Efektywny system polityki społecznej. 5. <i>Cel strategiczny:</i> Wzmocnienie kapitału społecznego mieszkańców województwa świętokrzyskiego.
10.	<p>Strategia Rozwoju Powiatu Kazimierskiego</p>	<p><i>Generalny cel strategii:</i> Kreowanie pozytywnego wizerunku powiatu.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Cel warunkujący:</i> Wyzwalanie inicjatyw w zakresie przedsiębiorczości. <p><i>Cel wiodący 1.1.:</i> Pomoc doradcza i szkoleniowa dla przedsiębiorców.</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. <i>Cel warunkujący:</i> Ochrona środowiska i racjonalne wykorzystanie walorów przyrodniczych.

		<p><i>Cel wiodący 2.1.:</i> Wspieranie rozwoju edukacji ekologicznej.</p> <p><i>Cel wiodący 2.2.:</i> Racjonalizacja i ochrona przed zanieczyszczeniami zasobów wodnych.</p> <p><i>Cel wiodący 2.4.:</i> Wzrost powierzchni terenów zielonych, w tym zalesiania nieużytków.</p> <p><i>Cel wiodący 2.6.:</i> Kanalizacja i modernizacja oczyszczania ścieków oraz budowa oczyszczalni ścieków.</p> <p><i>Cel wiodący 2.7.:</i> Rozwój niekonwencjonalnych i ekologicznych źródeł energii.</p> <p><i>3. Cel warunkujący:</i> Aktywizacja rolnictwa i wielofunkcyjny rozwój terenów wiejskich.</p> <p><i>Cel wiodący 3.2.:</i> Kształcenie liderów przedsiębiorczości na terenach wiejskich.</p> <p><i>Cel wiodący 3.4.:</i> Tworzenie pozarolniczych miejsc pracy i wspieranie alternatywnych źródeł dochodu.</p> <p><i>4. Cel warunkujący:</i> Stwarzanie możliwości rozwoju sportu, turystyki, rekreacji.</p> <p><i>Cel wiodący 4.1.:</i> Wzrost dostępności obiektów i szlaków turystycznych.</p> <p><i>Cel wiodący 4.2.:</i> Rozwój ścieżek rowerowych i dydaktycznych.</p> <p><i>Cel wiodący 4.5.:</i> Tworzenie marketingu turystycznego.</p> <p><i>Cel wiodący 4.6.:</i> Rozwój turystyki kwalifikowanej i tworzenie warunków dla alternatywnych form turystyki (turystyka historyczna, kulturalna, religijna, ekumeniczna, inne).</p> <p><i>Cel wiodący 4.8.:</i> Kreowanie powiatowych imprez sportowych, turystycznych i kulturalnych.</p> <p><i>5. Cel warunkujący:</i> Modernizacja i rozwój infrastruktury technicznej i komunikacji.</p> <p><i>Cel wiodący 5.3.:</i> Usprawnienie i uzupełnienie brakujących elementów w systemie wodociągowo-kanalizacyjnym.</p> <p><i>6. Cel warunkujący:</i> Racjonalne wykorzystanie zasobów ludzkich.</p> <p><i>Cel wiodący 6.2.:</i> Podwyższanie standardów szkolnictwa i rynkowa orientacja systemu kształcenia młodzieży.</p> <p><i>Cel wiodący 6.4.:</i> Rozwój systemów opieki i bezpieczeństwa mieszkańców.</p> <p><i>Cel wiodący 6.6.:</i> Rozwój bazy służby zdrowia i zaplecza opieki społecznej.</p>
POZIOM LOKALNY		
11.	<p>Strategia Rozwoju Gminy Opatowiec na lata 2015–2024</p>	<p><i>Wizja:</i> Turystyczna Gmina Opatowiec miejscem atrakcyjnym do zamieszkania, prowadzenia działalności gospodarczej, tworząca możliwość wzrostu dochodów uzyskiwanych przez jej mieszkańców.</p> <p><i>Misja:</i> Zapewnienie warunków do prowadzenia działalności gospodarczej wraz z stworzeniem przyjaznej przestrzeni do zamieszkania i rozwoju turystyki, pozwalającej osiągnąć wysoki poziom życia mieszkańców Gminy Opatowiec.</p> <p><i>Cel strategiczny 1.1.</i> Tworzenie warunków do rozwoju gospodarczego.</p> <p><i>Działanie priorytetowe 1.1.1.</i> Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości i powstawania mikroprzedsiębiorstw.</p> <p><i>Cel strategiczny 1.2.</i> Tworzenie warunków do rozwoju aktywności społecznej.</p> <p><i>Działanie priorytetowe 1.2.1.</i> Wspieranie rozwoju sektora ekonomii społecznej i organizacji pozarządowych.</p>

		<p><i>Działanie priorytetowe 1.2.2.</i> Wspieranie inicjatyw oddolnych wśród mieszkańców.</p> <p><i>Cel strategiczny 1.3.</i> Budowanie turystycznego charakteru gminy.</p> <p><i>Działanie priorytetowe 1.3.1.</i> Tworzenie warunków do rozwoju przemysłu turystycznego.</p> <p><i>Cel strategiczny 2.1.</i> Tworzenie atrakcyjnych warunków mieszkaniowych i rekreacyjnych.</p> <p><i>Działanie priorytetowe 2.1.1.</i> Ograniczenie niskiej emisji zanieczyszczeń i ochrona środowiska naturalnego.</p> <p><i>Działanie priorytetowe 2.1.2.</i> Wzrost dostępu i jakości usług publicznych.</p> <p><i>Działanie priorytetowe 2.1.3.</i> Kształtowanie funkcjonalnej i estetycznej przestrzeni publicznej.</p>
12.	<p>Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Opatowiec</p>	<p><i>Kierunki polityki przestrzennej:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • polityka osiągnięcia celów ekologicznych, • polityka osiągnięcia celów kulturowych, • polityka osiągania celów społecznych. <p><i>Kierunki działań:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • społeczno-gospodarcze, w tym m.in. racjonalne gospodarowanie istniejącymi zasobami przyrody, kultury i krajobrazu oraz tworzenia warunków do rozwoju turystyki i wypoczynku; • techniczne, w tym m.in. realizacja kompleksowej gospodarki wodno-ściekowej, system odprowadzania wód deszczowych; • rozwoju komunikacji poprzez zwiększenie poziomu bezpieczeństwa ruchu, zwiększenie dostępności i osiągalności wszystkich rejonów gminy, minimalizacja czasu podróży.
13.	<p>Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Opatowiec na lata 2016–2022</p>	<p><i>Wizja:</i> Gmina Opatowiec – gminą aktywnych mieszkańców skutecznie rozwiązującą problemy społeczne.</p> <p><i>Głównymi celami rozwoju społecznego gminy są:</i> aktywizacja społeczności, poprawa jakości życia, zmniejszenie zagrożenia występowania zjawisk patologicznych i skuteczna pomoc w rozwiązywaniu problemów.</p> <p><i>Cel strategiczny 1:</i> Wzmacnianie rodzin oraz wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży.</p> <p><i>Cel operacyjny 1:</i> Podnoszenie poziomu funkcjonowania rodzin.</p> <p><i>Cel operacyjny 2:</i> Pomoc dzieciom i młodzieży w kształceniu i wszechstronnym rozwoju.</p> <p><i>Cel strategiczny 2:</i> Wspieranie osób i rodzin dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie oraz zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia.</p> <p><i>Cel operacyjny 1:</i> Profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych oraz narkomanii oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.</p> <p><i>Cel operacyjny 2:</i> Promowanie zdrowia, prowadzenie profilaktyki zdrowotnej i zwiększenie dostępności służby zdrowia.</p> <p><i>Cel strategiczny 3:</i> Utrzymanie osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania oraz umożliwienie im udziału w życiu społecznym.</p> <p><i>Cel operacyjny 1:</i> Usprawnianie osób starszych i zapewnienie im właściwej opieki.</p>

		<p><i>Cel operacyjny 2:</i> Ograniczenie skutków niepełnosprawności oraz aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych.</p> <p><i>Cel strategiczny 4:</i> Podniesienie poziomu bezpieczeństwa w gminie.</p> <p><i>Cel operacyjny 1:</i> Przeciwdziałanie przestępczości, w tym profilaktyka wśród nieletnich.</p> <p><i>Cel operacyjny 2:</i> Zwiększenia poczucia bezpieczeństwa mieszkańców.</p> <p><i>Cel strategiczny 5:</i> Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego.</p> <p><i>Cel operacyjny 1:</i> Doskonalenie kadr i służb pomocowych oraz rozwijanie infrastruktury socjalnej.</p> <p><i>Cel operacyjny 2:</i> Wspieranie instytucji społeczeństwa obywatelskiego.</p>
--	--	--

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wskazanych w tabeli dokumentów strategicznych

*Strategia Rozwoju Gminy Opatowiec na lata 2015–2024*⁵ wskazuje, że głównym problemem, możliwym do rozwiązania w ramach procesu rewitalizacji na terenie Gminy Opatowiec jest *niewystarczająca wysokość dochodów uzyskiwanych przez mieszkańców Gminy Opatowiec wpływająca na pogarszającą się jakość życia mieszkańców*. Do głównych przyczyn jego powstania zalicza się negatywne zjawiska w sferach interwencji rewitalizacji, tj. społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej m.in.: niską aktywność gospodarczą mieszkańców, słabo rozwiniętą infrastrukturę turystyczną i okołoturystyczną, niewykorzystane zasoby przyrodnicze czy niskopłatne miejsca pracy. Brak ingerencji w rozwiązanie ww. problemu skutkuje m.in. wysokim ujemnym przyrostem naturalnym i saldem migracji oraz małą liczbą nowo zarejestrowanych przedsiębiorstw. W wyniku przeprowadzonych analiz oraz na podstawie zebranych informacji sformułowano wizję, misję, dwa cele główne oraz cztery cele strategiczne. Wizja 2024 czyli pożądaný stan Gminy Opatowiec to: *Turystyczna Gmina Opatowiec miejscem atrakcyjnym do zamieszkania, prowadzenia działalności gospodarczej, tworząca możliwość wzrostu dochodów uzyskiwanych przez jej mieszkańców*, a misja czyli cel, dzięki któremu wizja ma zostać zrealizowana: *Zapewnienie warunków do prowadzenia działalności gospodarczej wraz z stworzeniem przyjaznej przestrzeni do zamieszkania i rozwoju turystyki, pozwalającej osiągnąć wysoki poziom życia mieszkańców Gminy Opatowiec*. W związku z powyższym wykorzystanie lokalnych potencjałów przy wsparciu infrastruktury pozwoli na wyprowadzenie ze stanu kryzysowego obszaru gminy.

Do celów strategicznych zostały przyporządkowane działania priorytetowe wyznaczające obszary, w ramach których będą realizowane zadania. Realizacja przedstawionych w Strategii zadań posłuży do zrealizowania misji gminy. Szczególnie ważnymi, z punktu widzenia

⁵ *Strategia Rozwoju Gminy Opatowiec na lata 2015–2024* przyjęta Uchwałą Nr XVI/73/2015 Rady Gminy Opatowiec z dnia 29 grudnia 2015 r.

planowanej rewitalizacji w Gminie Opatowiec, są cele strategiczne i przyporządkowane do nich działania priorytetowe Strategii, zakładające:

- rozwój społeczny mieszkańców gminy (*cel strategiczny 1.2. Tworzenie warunków do rozwoju aktywności społecznej, działanie priorytetowe 1.1.1. Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości i powstawania mikroprzedsiębiorstw*);
- rozwój gospodarczy mieszkańców gminy (*cel strategiczny 1.1. Tworzenie warunków do rozwoju gospodarczego, działanie priorytetowe 1.2.1. Wspieranie rozwoju sektora ekonomii społecznej i organizacji pozarządowych, działanie priorytetowe 1.2.2. Wspieranie inicjatyw oddolnych wśród mieszkańców*);
- dostęp do wysokiej jakości usług (*cel strategiczny 2.1. Tworzenie atrakcyjnych warunków mieszkaniowych i rekreacyjnych, działanie priorytetowe 2.1.2. Wzrost dostępu i jakości usług publicznych*);
- ochronę środowiska (*cel strategiczny 2.1. Tworzenie atrakcyjnych warunków mieszkaniowych i rekreacyjnych, działanie priorytetowe 2.1.1. Ograniczenie niskiej emisji zanieczyszczeń i ochrona środowiska naturalnego*);
- poprawę ładu przestrzennego (*cel strategiczny 2.1. Tworzenie atrakcyjnych warunków mieszkaniowych i rekreacyjnych, działanie priorytetowe 2.1.3. Kształtowanie funkcjonalnej i estetycznej przestrzeni publicznej*).

Ponadto jednym z projektów infrastrukturalnych wskazanych w Strategii jest „Rewitalizacja Gminy Opatowiec”, w której zakresie wskazano modernizację i adaptację zdegradowanych budynków użyteczności publicznej, terenów nadbrzeża Wisły, Rynku w Opatowcu i jego bezpośredniego otoczenia, objęcie obszaru zasięgiem monitoringu wizyjnego. Za cel postawiono przywrócenie lub nadanie im funkcji społecznych, gospodarczych, edukacyjnych, kulturalnych lub rekreacyjnych oraz dostosowanie infrastruktury i wyposażenia do potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych.

W projektach komplementarnych wskazano również jako jedno z działań „Opracowanie Gminnego Programu Rewitalizacji”, umożliwiającego ubieganie się o środki finansowe w ramach RPO WŚ na lata 2014–2020.

Realizacja powyższych celów strategicznych i działań priorytetowych osadzona będzie w planowanym procesie rewitalizacji do przeprowadzenia na wyznaczonym obszarze rewitalizacji w Gminie Opatowiec. Poprzez zaplanowane działania (opisane szeroko w części programowej dokumentu – rozdział III) zostaną zrealizowane cele strategiczne i działania priorytetowe Strategii Rozwoju dotyczące rozwoju społeczno-gospodarczego

mieszkańców, dostępu do wysokiej jakości usług publicznych przy zachowaniu ładu przestrzennego i ochrony środowiska, prowadzące do wyprowadzenia obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego.

*Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Opatowiec*⁶ jest podstawowym dokumentem ustalającym i określającym politykę zagospodarowania przestrzennego, które określa kierunki zagospodarowania przestrzennego na terenie Gminy Opatowiec. W Studium wyznaczono cele oraz kierunki działań i rozwoju w sferze: przyrodniczej, kulturowej, społeczno-gospodarczej, infrastruktury technicznej, komunikacji, infrastruktury społecznej. Podczas wdrażania procesu rewitalizacji na wyznaczonym obszarze rewitalizacji zlokalizowanym na terenie Gminy Opatowiec realizowane będą cele i kierunki zagospodarowania przestrzennego wynikające ze Studium, w tym m.in.:

- osiągnięcie ładu przestrzennego,
- tworzenie warunków rozwoju turystyki i wypoczynku,
- racjonalne gospodarowanie istniejącymi zasobami przyrody,
- podniesienie poziomu dochodów w gminie,
- pozyskanie terenów niezbędnych do kreowania polityki przestrzennej,
- ochrona środowiska przyrodniczego, zdrowia i bezpieczeństwa ludzi i mienia,
- ochrona dziedzictwa kulturowego i dóbr kultury,
- osiągnięcie możliwie wysokiej jakości życia mieszkańców,
- zachowanie warunków obronności i bezpieczeństwa,
- tworzenie warunków dalszego rozwoju.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Opatowiec jest podstawowym dokumentem planistycznym, który określa politykę przestrzenną gminy. Dokument ten zawiera zestaw podstawowych informacji na temat stanu środowiska przyrodniczego i kulturowego, stanu zagospodarowania przestrzennego gminy, a także funkcjonowania jej systemu komunikacyjnego i infrastruktury technicznej. W związku z powyższym realizacja planowanych założeń rewitalizacyjnych w Gminie Opatowiec zostanie przeprowadzona zgodnie z politykami przestrzennymi gminy, rozwiązując negatywne zjawiska występujące na terenie rewitalizacji.

⁶ *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Opatowiec* przyjęte Uchwałą Nr III/25/02 Rady Gminy Opatowiec z dnia 30 grudnia 2002 r.

*Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Opatowiec na lata 2016–2022*⁷ jest dokumentem stanowiącym podstawę do realizacji trwałych wzorów interwencji społecznych, które przyczyniać się będą do poprawy warunków życia mieszkańców gminy, zwłaszcza tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym. W ramach realizacji Strategii wyznaczono 5 celów strategicznych, które zostaną osiągnięte poprzez realizację celów operacyjnych, które skupiają się wokół Wizji: *Gmina Opatowiec – gminą aktywnych mieszkańców – skutecznie rozwiązująca problemy społeczne*. Na podstawie rzeczywistych problemów społeczności lokalnej – bezrobocia, problemów z zatrudnieniem itp. określono w dokumencie działania, których podjęcie w ramach Strategii przyczyniać się będzie m.in. do:

- spadku liczby rodzin zmagających się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi,
- zróżnicowania form spędzania czasu wolnego oraz wzrostu liczby dzieci i młodzieży z nich korzystających,
- zwiększenia liczby osób zaktywizowanych zawodowo i społecznie,
- zmniejszenia liczby beneficjentów pomocy społecznej,
- poprawy sytuacji osób zagrożonych utratą bezpieczeństwa socjalnego,
- zwiększenia liczby osób usprawionych i zatrudnionych,
- podniesienia jakości świadczonych usług,
- spadku przestępczości,
- zwiększenia aktywności mieszkańców, wzrostu liczby inicjatyw społecznych.

Wdrożenie wszystkich przedsięwzięć rewitalizacyjnych jest komplementarne z celami Strategii, tj. aktywizacja społeczna, poprawa jakości życia mieszkańców, zmniejszenie zagrożenia występowania zjawisk patologicznych, skuteczna pomoc w rozwiązywaniu problemów. Zarówno Program Rewitalizacji jak i Strategia przyczyniają się do niwelowania i zahamowania negatywnych procesów w sferze społecznej, zwłaszcza z uwzględnieniem grup zagrożonych wykluczeniem społecznym. Ostatecznym efektem działań jest wzrost aktywności społecznej i gospodarczej mieszkańców, budowanie więzi społecznych oraz zwiększenie stopnia integracji mieszkańców.

⁷ *Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Opatowiec na lata 2016–2022* przyjęta Uchwałą Nr XVII/87/2016 Rady Gminy Opatowiec z dnia 27 stycznia 2016 r.

II. Część diagnostyczno-analityczna

1. Metodologia delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Metodologia wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji opiera się na *Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014–2020* zatwierdzonych przez Ministra Rozwoju w dniu 2 sierpnia 2016 roku.

Szczegółowy przebieg procesu diagnostycznego gminy zawiera *Diagnoza na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Opatowiec*, stanowiąca załącznik 1 do niniejszego dokumentu.

Zgodnie z pkt 1 z rozdziału 3 ww. Wytycznych, *rewitalizacja* to „kompleksowy proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych”, dlatego przy wyznaczaniu zasięgu obszaru zdegradowanego wzięto pod uwagę zestaw kryteriów zawarty w pkt 2, który wskazuje na istnienie stanu kryzysowego na danym terenie.

Stan kryzysowy zdefiniowany został jako „stan spowodowany koncentracją negatywnych zjawisk społecznych (w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym), współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej z następujących sfer:

- 1) *gospodarczej* – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw;
- 2) *środowiskowej* – w szczególności w zakresie przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia, ludzi bądź stanu środowiska;
- 3) *przestrzenno-funkcjonalnej* – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, deficytu lub niskiej jakości terenów publicznych;
- 4) *technicznej* – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym oraz braku funkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.

Skalę negatywnych zjawisk odzwierciedlają mierniki rozwoju opisujące powyższe sfery, które wskazują na niski poziom rozwoju lub dokumentują silną dynamikę spadku poziomu rozwoju, w odniesieniu do wartości dla całej gminy”⁸.

W związku z powyższym, w celu wyznaczenia obszaru zdegradowanego Gmina Opatowiec podzielona została na *jednostki strukturalne (referencyjne)*, w sposób odpowiadający istniejącym powiązaniom funkcjonalnym. W procesie diagnostycznym przyjęto podział na sołectwa. Analiza danych ilościowych w ustalonych jednostkach strukturalnych pozwoliła na stosunkowo łatwe zidentyfikowanie lokalizacji problemów i wyznaczenie granic obszaru zdegradowanego.

Zgodnie z ww. Wytycznymi, w przeprowadzonej diagnozie na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego dokonano analizy porównawczej jednostek referencyjnych, opartej na zestawie wskaźników cząstkowych oraz syntetycznych wskaźników degradacji we wszystkich sferach, pozwalających na obiektywne określenie stopnia zróżnicowania zjawisk kryzysowych i potencjałów lokalnych na terenie gminy. Jako główne kryteria delimitacji obszaru zdegradowanego przyjęto 34 wskaźniki ustalone na podstawie danych statystycznych gromadzonych w zasobach Urzędu Gminy Opatowiec, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Opatowcu oraz instytucji zewnętrznych, m.in.: Komendy Wojewódzkiej Policji w Kielcach, a także ogólnodostępnych danych z Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego i Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Łodzi. Część pozyskanych danych została wykorzystana do porównawczej analizy ilościowej wskaźników ze średnią wartością dla całej gminy, a część posłużyła do dokonania analizy jakościowej, charakteryzującej ważne dla rewitalizacji deficyty i problemy obszarów oraz lokalne potencjały.

W procesie delimitacji obszaru zdegradowanego wykorzystano różnorodne źródła informacji, dzięki czemu zastosowane podejście ma charakter kompleksowy i łączy wykorzystanie metod ilościowych z jakościowymi.

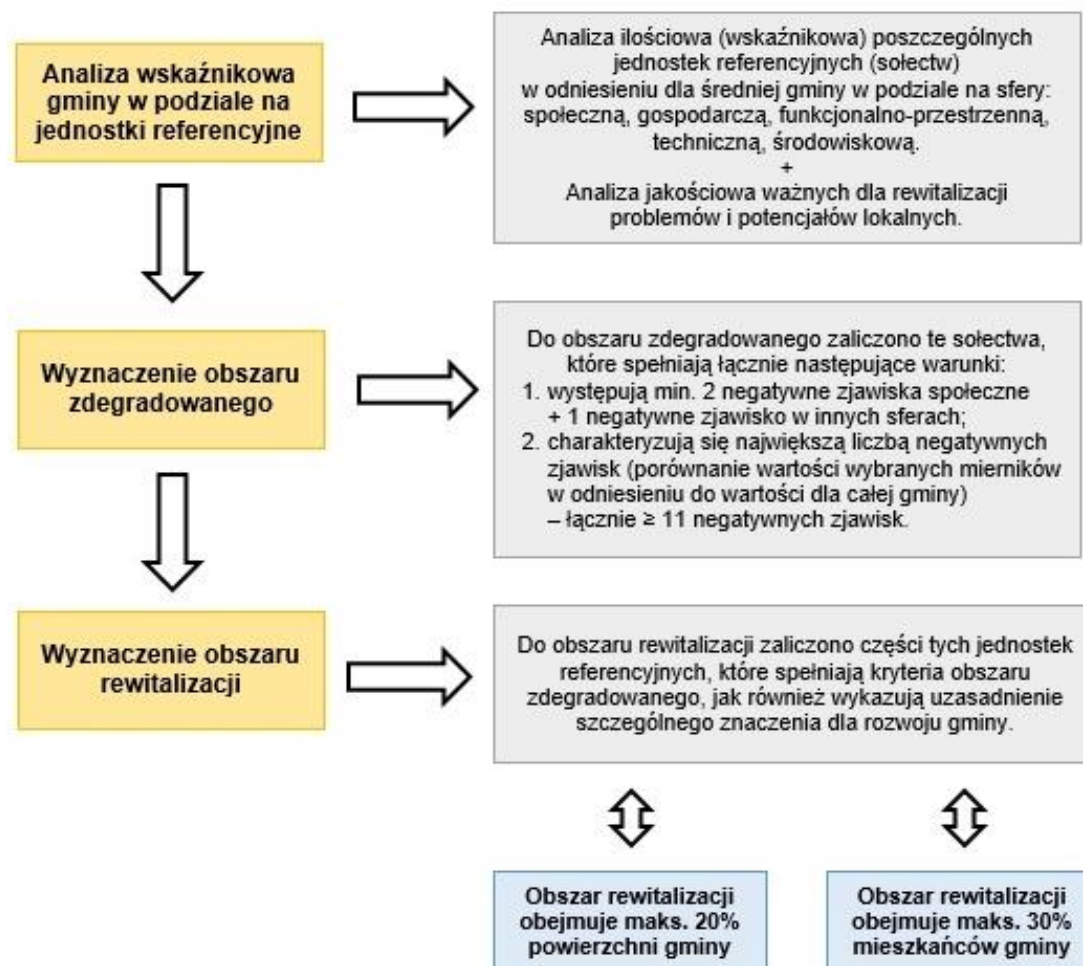
Delimitacja obszaru rewitalizacji dokonana została przy uwzględnieniu zapisów pkt 4 z rozdziału 3 *Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014–2020*, który stanowi, że jest to „obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk (...), na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację”.

⁸ *Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014–2020*, Minister Rozwoju, 02.08.2016, s. 6–7.

Zgodnie z powyższym wyznaczenie granic obszaru rewitalizacji nastąpiło w oparciu o dwie przesłanki. Pierwszą z nich było stwierdzenie, że na wybranym obszarze uznanym wcześniej jako zdegradowany istnieje szczególna koncentracja negatywnych zjawisk. Drugą z przesłanek było uznanie, że wybrany obszar ma istotne znaczenie dla rozwoju gminy. Takie uzasadnienie obejmuje przedstawienie możliwych do wykorzystania w procesie rewitalizacji lokalnych potencjałów, a także nawiązanie do gminnych dokumentów strategicznych i planistycznych, w których wybrany obszar będzie ujęty jako ośrodek koncentracji aktywności społeczno-gospodarczej w gminie.

Metodologia wyznaczenia obszaru zdegradowanego, a następnie obszaru rewitalizacji w Gminie Opatowiec przedstawiona została na schemacie 1.

Schemat 1 Metodologia wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Opatowiec

Źródło: Opracowanie własne

2. Zasięg przestrzenny obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Zgodnie z pkt 3 z rozdziału 3 Wytycznych, *obszar zdegradowany* to „obszar, na którym zidentyfikowano stan kryzysowy. Dotyczy to najczęściej obszarów miejskich, ale także wiejskich. Obszar zdegradowany może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, pod warunkiem stwierdzenia sytuacji kryzysowej na każdym z podobszarów”.

Na podstawie przeprowadzonego audytu gminnego wyznaczono obszar zdegradowany, na który składają się jednostki referencyjne charakteryzujące się problemami w sferze społecznej przy jednoczesnym występowaniu problemów przynajmniej w jednej innej sferze oraz największą liczbą zidentyfikowanych negatywnych zjawisk, tj. ≥ 11 . Zgodnie z przedstawionymi założeniami obszar zdegradowany na terenie Gminy Opatowiec obejmuje jednostki: Charbinowice (17), Kamienna (17), Kęsów (17), Ksany (17), Kobiela (16), Rogów (15), Ławy (13), Mistrzowice (13), Trębaczów (12), Chwalibogowice (11), Kraśniów (11), Opatowiec (11) i Podskale (11).

Wskazany obszar zajmuje 41,04 km², co stanowi 59,96% powierzchni gminy i jest zamieszkiwany przez 1 896 osób, tj. 54,70% ogółu mieszkańców gminy (dane z 2014 roku).

Zgodnie z pkt 4 z rozdziału 3 Wytycznych, *obszar rewitalizacji* to „obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk (...), na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, lecz nie może obejmować terenów większych niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkałych przez więcej niż 30% mieszkańców gminy”.

Na podstawie ww. zapisów Wytycznych wyznaczony został obszar, na którym występuje wysokie natężenie negatywnych zjawisk w sferze społecznej oraz przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej, a jednocześnie mający istotne znaczenie dla rozwoju gminy i planowane jest na nim przeprowadzenie działań rewitalizacyjnych.

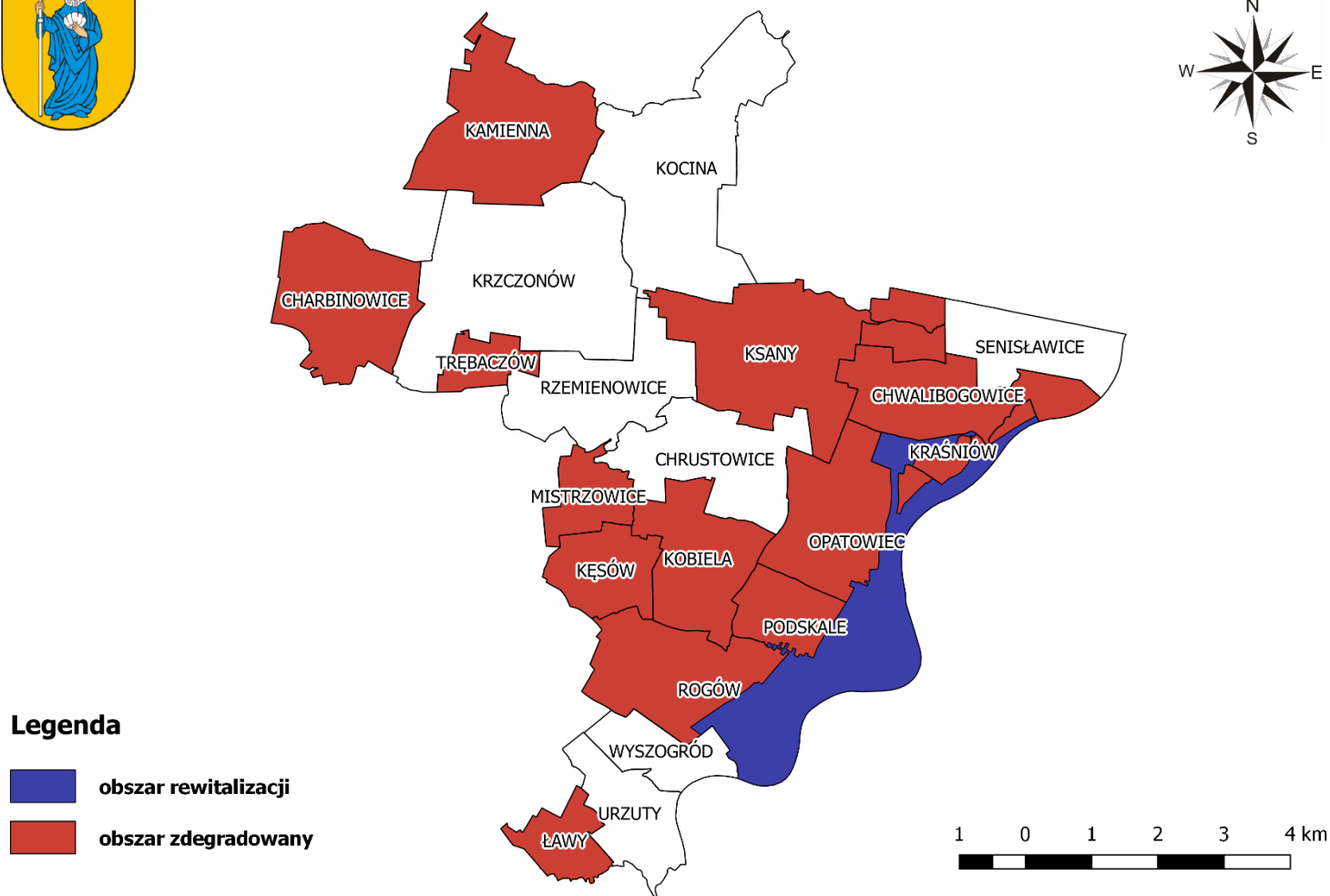
W wyniku przeprowadzonej diagnozy, w podziale na jednostki referencyjne gminy i delimitacji obszaru zdegradowanego, wyznaczono obszar rewitalizacji, obejmujący części sołectw: Kraśniów, Opatowiec, Podskale i Rogów.

Wyznaczony obszar rewitalizacji zajmuje powierzchnię 4,77 km² (6,97% ogólnej powierzchni gminy) i według danych Urzędu Gminy Opatowiec był w 2014 roku zamieszkały

przez 750 osób (21,64% ludności ogółem gminy), więc nie przekracza limitów określonych w *Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014–2020*.

Lokalizację obszaru rewitalizacji na tle obszaru zdegradowanego przedstawia mapa 1, natomiast szczegółowy przebieg granic obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Opatowiec prezentuje mapa 2.

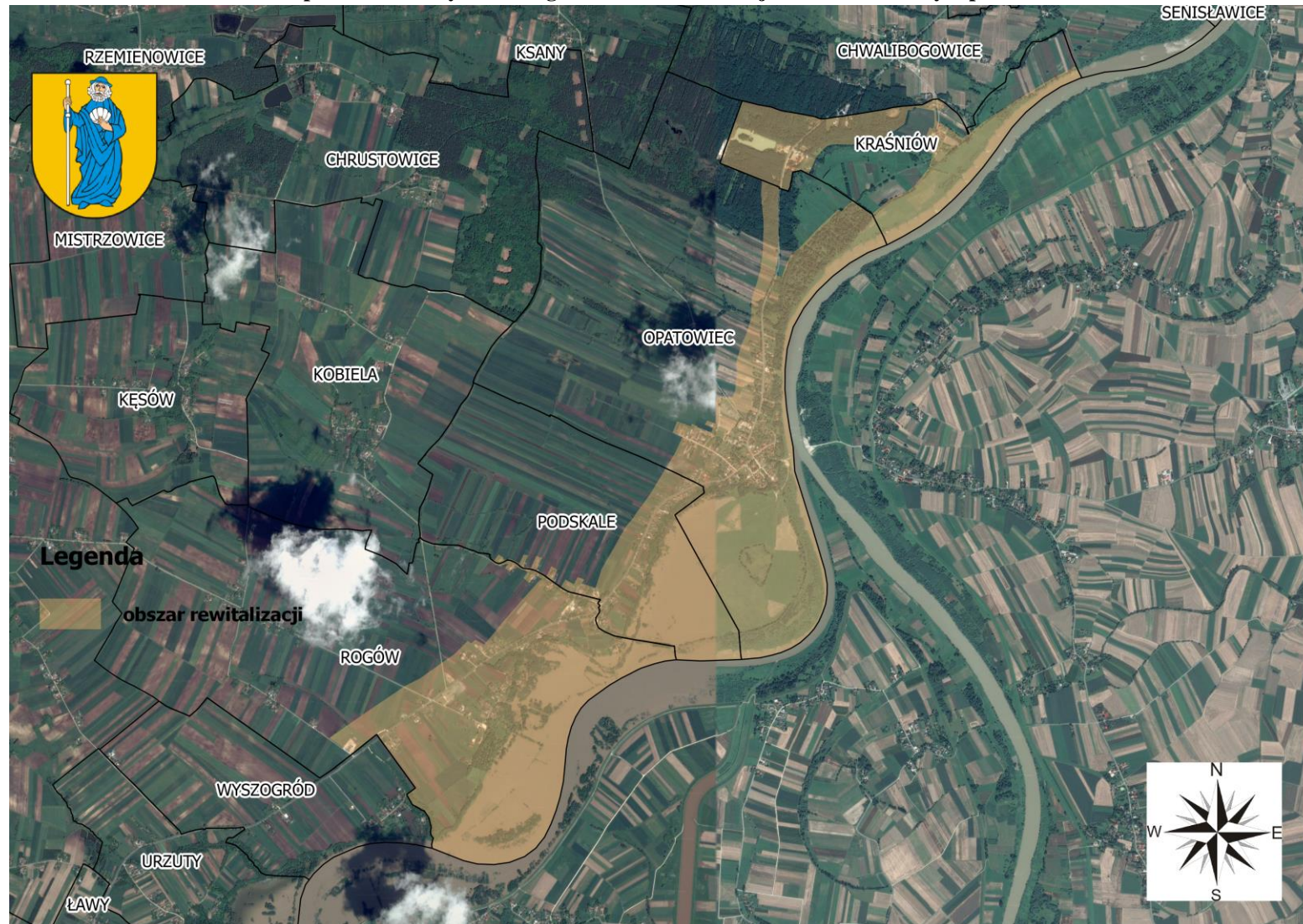
Mapa 1 Lokalizacja obszaru rewitalizacji na tle obszaru zdegradowanego w Gminie Opatowiec

Źródło: Opracowanie własne

Mapa 2 Granice wyznaczonego obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Opatowiec

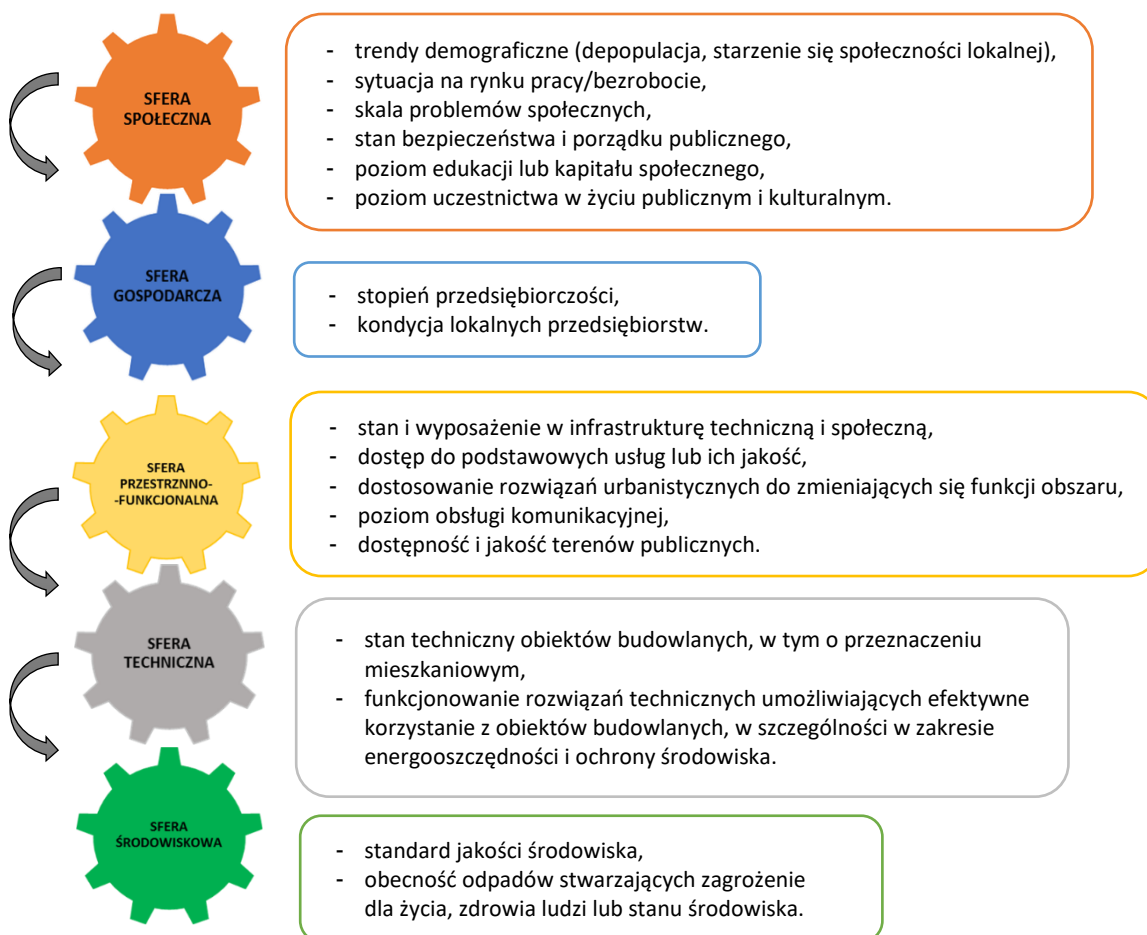
Źródło: Opracowanie własne na podstawie maps.google.pl

3. Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji oraz skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych

Jednym z najważniejszych elementów Programu Rewitalizacji wynikającym z zapisów Wytycznych jest pogłębiona diagnoza obszaru rewitalizacji, która obejmuje analizę czynników i zjawisk kryzysowych oraz lokalnych potencjałów we wszystkich sferach, tj. społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej.

Jednak należy wziąć pod uwagę fakt, że problemy analizowane we wszystkich aspektach wzajemnie się przenikają i podział na sfery tematyczne ma charakter umowny. Takie szerokie rozpoznanie oraz identyfikacja skali i charakteru potrzeb rewitalizacyjnych pozwoli na przygotowanie projektów o bardziej złożonym, kompleksowym charakterze i większym oddziaływaniu.

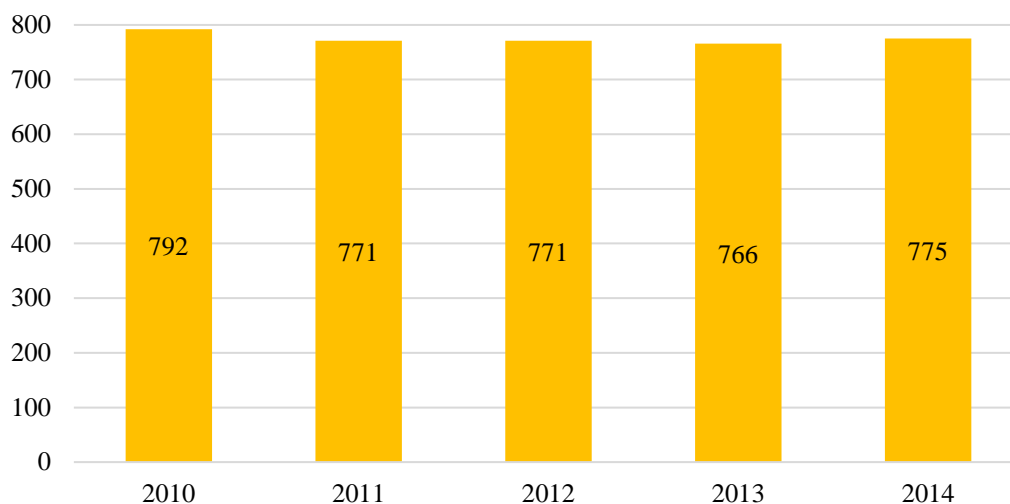
Schemat 2 Sfery tematyczne analizowane w szczegółowej diagnozie obszaru rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne

Powołując się na dane Urzędu Gminy Opatowiec liczba mieszkańców zgodna z faktycznym miejscem zamieszkania na wyznaczonym obszarze rewitalizacji na koniec 2014 roku wyniosła 750 osób (21,64% ludności ogółem gminy). W latach 2010–2014 liczba ta ulegała niewielkim zmianom (wykres 1).

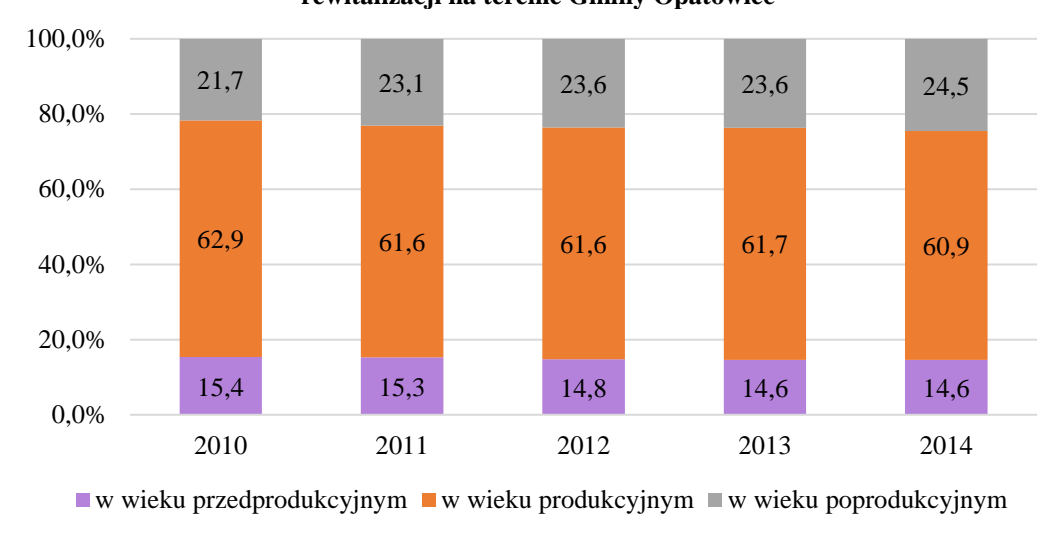
Wykres 1 Liczba ludności na wyznaczonym obszarze rewitalizacji na terenie Gminy Opatowiec w latach 2010–2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Opatowiec

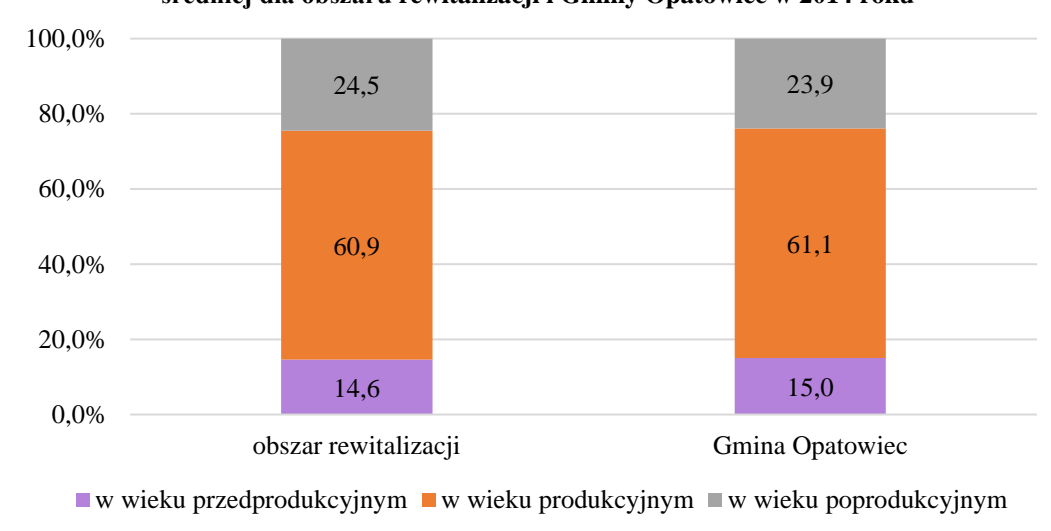
Procesy demograficzne związane z ruchem naturalnym (urodzenia, zgony i migracje) wpływają nie tylko na zmianę liczby ludności, ale także na jej strukturę wiekową. Analizując obecne tendencje, na przestrzeni najbliższych lat na obszarze rewitalizacji będzie można zaobserwować znaczny spadek kapitału ludzkiego. Udział lokalnej społeczności według ekonomicznych grup wieku w latach 2010–2014 wskazuje na negatywną tendencję demograficzną – liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym spadła odpowiednio o 0,8% i 2,0%, zaś liczba ludności w wieku poprodukcyjnym wzrosła aż o 2,8% (wykres 2). Wartości w ostatnim badanym roku wypadły niekorzystanie w porównaniu do średniej dla Gminy Opatowiec (wykres 3). Istniejąca sytuacja stanowi wyzwanie związane z zapewnieniem mieszkańcom w wieku poprodukcyjnym wysokiej jakości usług i przestrzeni dostosowanej do ich potrzeb, stwarzając odpowiednie warunki do godnego starzenia się wskazanej grupy wiekowej.

Wykres 2 Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem na wyznaczonym obszarze rewitalizacji na terenie Gminy Opatowiec

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Opatowiec

Wykres 3 Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem – porównanie średniej dla obszaru rewitalizacji i Gminy Opatowiec w 2014 roku

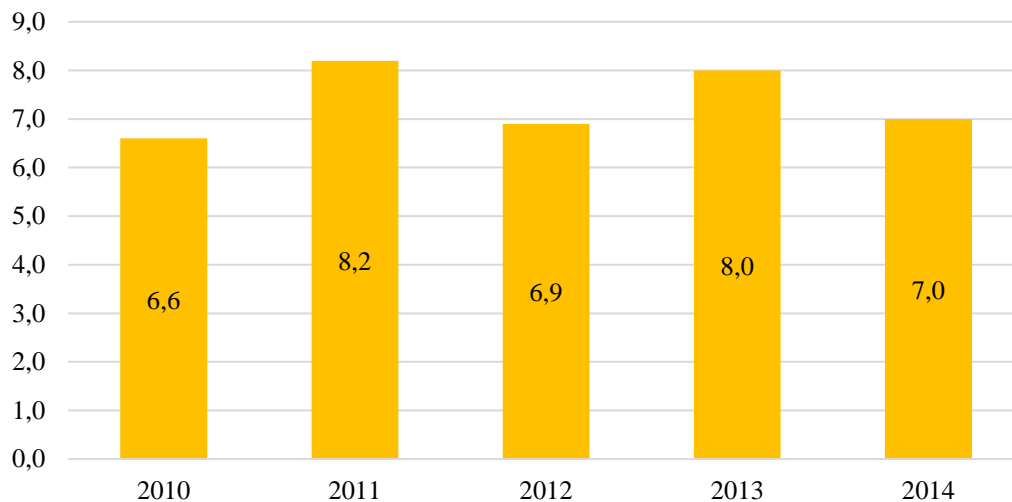
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Opatowiec

Procesy demograficzne wpływające na starzenie się mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz rolniczy charakter gminy są ściśle powiązane z sytuacją na rynku pracy. Na uwagę należy mieć również fakt, iż na obszarze rewitalizacji występuje też zjawisko tzw. „ukrytego bezrobocia” – grupy mieszkańców nieaktywnych zawodowo, często zamieszkujących z rodzinami prowadzącymi niewielkie gospodarstwa rolne i zatrudnione w tychże działalnościach. Wiąże się to również z niedostosowaniem w strukturze kompetencji i kwalifikacji potencjalnych pracowników. Udział % bezrobotnych zarejestrowanych w ludności w wieku produkcyjnym w latach 2010–2014 ulegał dynamicznym zmianom i na

30

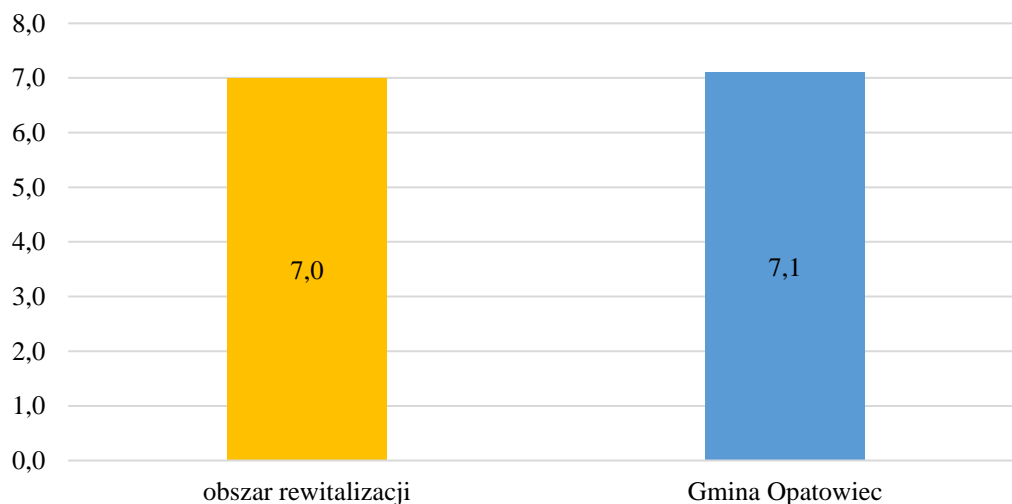
koniec 2014 roku wniósł 7,0% (wykres 4). Był on niemal identyczny w porównaniu do średniej dla Gminy Opatowiec równej 7,1% (wykres 5).

Wykres 4 Udział % bezrobotnych zarejestrowanych w ludności w wieku produkcyjnym na wyznaczonym obszarze rewitalizacji na terenie Gminy Opatowiec w latach 2010–2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Opatowiec

Wykres 5 Udział % bezrobotnych zarejestrowanych w ludności w wieku produkcyjnym – porównanie średniej dla obszaru rewitalizacji i Gminy Opatowiec w 2014 roku

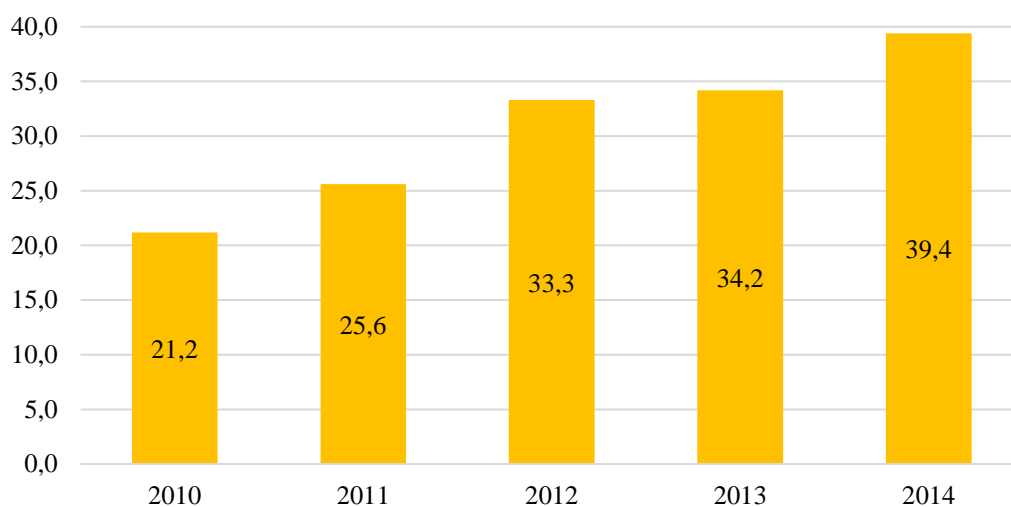
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Opatowiec

Bezrobocie jako zjawisko społeczne ma znaczący wpływ na ekonomiczną i psychospołeczną sferę życia człowieka, zwłaszcza w przypadku długookresowości. Pierwsze odczuwalne skutki wiążą się z naturą ekonomiczną – utratą źródła utrzymania, idącym za tym ubożeniem, a w dalszej kolejności problemami społecznymi czy nawet z przestępczością.

Może też prowadzić do rozpadu rodziny czy przyjmowania przez dzieci negatywnych wzorców osobowych, a w konsekwencji do dziedziczenia statusu bezrobotnego.

Na wyznaczonym obszarze rewitalizacji na terenie Gminy Opatowiec znaczną część bezrobotnych zarejestrowanych pozostających bez pracy stanowią osoby pozostające bez pracy dłużej niż 12 miesięcy. W latach 2010–2014 wskaźnik ten systematycznie wzrastał, co świadczy o powiększającej się grupie osób nieaktywnych zawodowo (wykres 6).

Wykres 6 Udział osób bezrobotnych zarejestrowanych pozostających bez pracy dłużej niż 12 miesięcy w % bezrobotnych ogółem na wyznaczonym obszarze rewitalizacji na terenie Gminy Opatowiec w latach 2010–2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Opatowiec

Dane pozyskane z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Opatowcu pozwoliły na analizę skali problemów społecznych i poziomu ubóstwa na obszarze rewitalizacji. Negatywne zjawiska społeczne występują wewnątrz tego terenu z różną intensywnością i nieco inne są także ich przyczyny. Nie zmienia to faktu, że rozproszenie koncentracji problemów społecznych wpływa na jakość życia całej społeczności i osób korzystających z różnych usług czy aktywności na jego terenie. Najczęstsze powody korzystania ze świadczeń na obszarze rewitalizacji zostały przedstawione w tabeli 2.

Tabela 2 Skala problemów społecznych na wyznaczonym obszarze rewitalizacji na terenie Gminy Opatowiec w latach 2010–2014 – porównanie ze średnią dla gminy w 2014 roku

Lp.	Nazwa wskaźnika	Skala problemów społecznych na wyznaczonym obszarze rewitalizacji w poszczególnych latach					Średnia dla gminy
		2010	2011	2012	2013	2014	
1.	Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w % ludności ogółem	4,8	5,3	5,3	6,0	6,1	6,8
2.	Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku	35,2	32,2	35,1	39,3	39,8	40,8
3.	Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu ubóstwa na 1 000 mieszkańców	0,0	1,3	3,9	2,6	5,2	4,6
4.	Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności na 1 000 mieszkańców	5,1	9,1	11,7	11,7	18,1	15,9
5.	Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby na 1 000 mieszkańców	7,6	11,7	16,9	15,7	25,8	19,6
6.	Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu na 1 000 mieszkańców	1,3	1,3	2,6	0,0	2,6	1,7

Zródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Opatowcu

Negatywne zjawiska społeczne takie jak długotrwała choroba czy niepełnosprawność powodują dezorganizację życia osoby dotkniętej problemem, ale również jej rodziny. Natężenie tego typu zjawisk nasilają się w większości przypadków wraz z wiekiem. Choroba może całkowicie sparaliżować aktywność społeczną i zawodową osoby, w wyniku czego wycofuje się ona na margines życia społecznego. Często prowadzi to do ograniczeń w prawidłowym i samodzielnym funkcjonowaniu oraz zubożenia, a tym samym wymaga wsparcia innych osób i instytucji. Natomiast ubóstwo jest wynikiem głównie bezrobocia, niepełnosprawności, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz prowadzenia gospodarstwa domowego, a także uzależnień. Prowadzi to do marginalizacji społecznej mieszkańców, a tym samym do braku integracji i zanikania więzi z pozostałą częścią lokalnej społeczności.

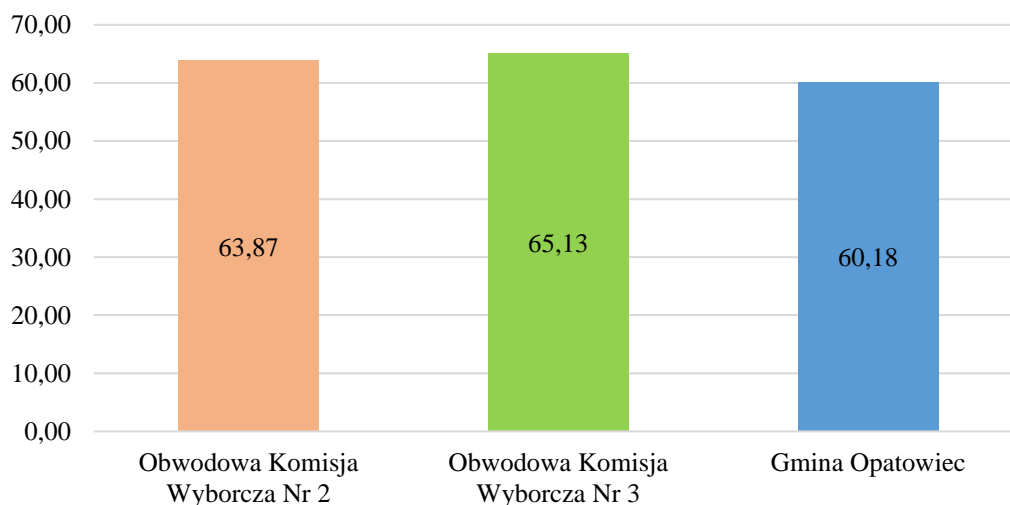
Ubóstwo rozumiane jest jako uzyskiwanie dochodów poniżej ustawowego kryterium dochodowego, które oscyluje na granicy minimum egzystencji określonego przez Instytut Pracy i Spraw Socjalnych – w 2014 r. ustalone zostało na poziomie 544 zł dla osoby samotnie gospodarującej oraz 457 zł dla osoby w rodzinie. Ubóstwo jest wynikiem głównie bezrobocia, niepełnosprawności, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz prowadzenia gospodarstwa domowego, a także uzależnień.

Problemy w realizowaniu funkcji rodzicielskich dotyczą trzech podstawowych aspektów: opieki i wychowania dziecka, prowadzenia gospodarstwa domowego oraz kształtowania i wypełniania podstawowych ról społecznych. W większości rodzin problemy dotyczą więcej niż jednego obszaru i są połączone z problemem bezrobocia, ubóstwa czy uzależnień.

W związku z powyższym zaobserwować można kumulację negatywnych zjawisk społecznych na wyznaczonym obszarze rewitalizacji, prowadzących do ogólnego pogorszenia warunków i jakości życia ludności. Ilość osób wykluczonych lub zagrożonych marginalizacją społeczną systematycznie się powiększa, o czym świadczy wzrost liczby osób, którym przyznano świadczenia z pomocy społecznej. Sytuacja ta potwierdza się w problemach wskazywanych przez mieszkańców obszaru rewitalizacji w ramach prac nad dokumentem, którzy zgłaszali negatywne zjawiska, takie jak: bezrobocie, ubóstwo, patologie społeczne czy alkoholizm.

Jednym z przejawów zaangażowania w sprawy lokalne jest udział w życiu publicznym, objawiający się we frekwencji w wyborach władz samorządowych. W 2014 roku w dwóch Obwodowych Komisjach Wyborczych Nr 2 i Nr 3, zlokalizowanych w miejscowościach Opatowiec i Rogów objętych obszarem rewitalizacji zanotowano frekwencję wyborczą odpowiednio na poziomie 63,87% i 65,13%. Obydwie wartości były wyższe niż średnia dla całej Gminy Opatowiec, wynosząca 60,18% (wykres 7). Stanowi to niewątpliwy potencjał tego obszaru, którego wykorzystanie jest istotne do prowadzenia procesu rewitalizacji.

Wykres 7 Frekwencja (%) w wyborach władz samorządowych w 2014 roku – porównanie wyników Obwodowej Komisji Wyborczej Nr 2 (Opatowiec), Obwodowej Komisji Wyborczej Nr 3 (Rogów) oraz Gminy Opatowiec

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Opatowiec

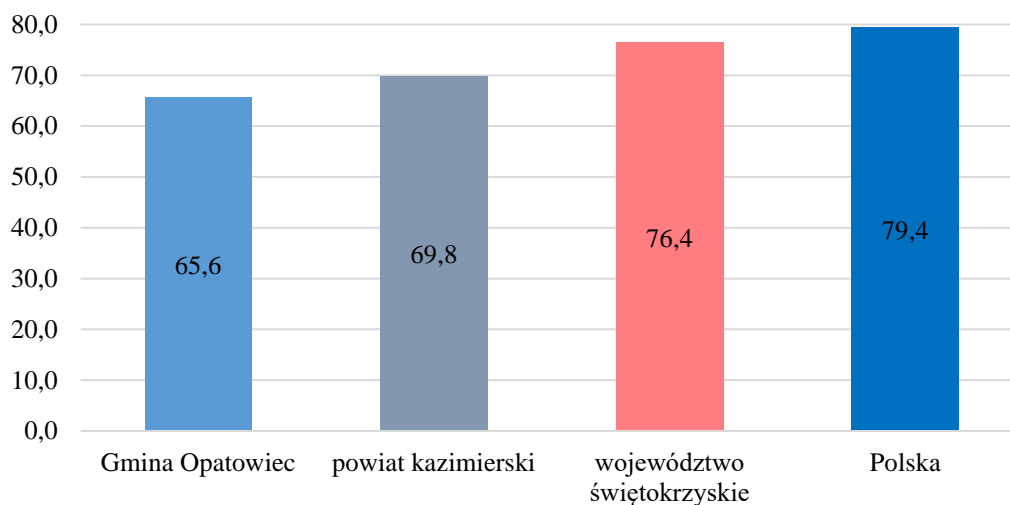
Przejawem zaangażowania na rzecz lokalnej społeczności i jedną z form aktywności są fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne. Na obszarze rewitalizacji swoją siedzibę mają następujące organizacje i grupy nieformalne:

- Ochotnicza Straż Pożarna w Opatowcu,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Rogowie,
- Koło Gospodyń Wiejskich Opatowiec,
- Koło Gospodyń Wiejskich Rogów,
- Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Gminy Opatowiec,
- Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Opatowieckiej w Opatowcu,
- Gminne Koło Pszczelarzy w Opatowcu,
- Koło Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów w Opatowcu.

Jednak mieszkańcy na spotkaniach w ramach partycypacji społecznej wskazywali niską aktywność i integrację organizacji pozarządowych i grup nieformalnych, skupiającą się głównie na współorganizacji cyklicznych wydarzeń i świąt o charakterze państwowym i religijnym. Zauważalny jest również brak przestrzeni publicznych i lokalowych do zakładania nowych oraz rozwoju ww. działalności. Wzrost aktywności społecznej mieszkańców oraz tworzenie międzysektorowych partnerstw jest zatem jednym z kluczowych elementów i potrzeb lokalnej społeczności, pozwalającej na utrwalenie zamierzonych efektów w ramach procesu rewitalizacji.

Jednym ze wskaźników, który opisuje dostęp do wysokiej jakości usług publicznych jest odsetek dzieci w wieku 3–5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym. W 2014 roku odsetek ten w Gminie Opatowiec wyniósł 65,6% i pozostawał niższy w porównaniu ze średnią dla powiatu kazimierskiego, województwa świętokrzyskiego oraz Polski (wykres 8). Zatem wzrost jakości i dostępności do usług przedszkolnych, a co za tym idzie wsparcie rodziców chcących powrócić na rynek pracy poprzez zapewnienie opieki nad dziećmi jest jednym z ważniejszych elementów procesu rewitalizacji w Gminie Opatowiec.

Wykres 8 Odsetek dzieci w wieku 3–5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym w 2014 roku – porównanie średniej Gminy Opatowiec, powiatu kazimierskiego, województwa świętokrzyskiego oraz Polski

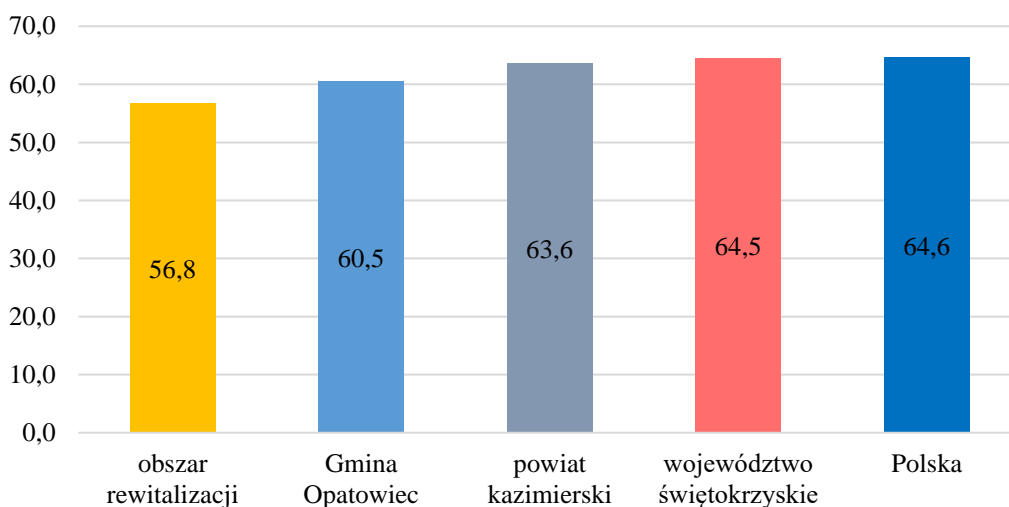

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Jednym ze wskaźników przedstawiających jakość i efekty kształcenia na wyznaczonym obszarze rewitalizacji są średnie wyniki sprawdzianu w 6 klasie szkoły podstawowej oraz średnie wyniki z egzaminów gimnazjalnych.

W 2014 roku średni procentowy wynik uzyskany przez szóstoklasistów w Szkole Podstawowej w Opatowcu wyniósł 56,8% i był dużo niższy niż średnia dla Gminy Opatowiec, powiatu kazimierskiego, województwa świętokrzyskiego i Polski (wykres 9). Jest to negatywne zjawisko, oznaczające niską jakość kształcenia i wymaga podjęcia działań w celu budowania i wzmacniania kapitału społecznego ludzi młodych, w tym nabywania kompetencji kluczowych niezbędnych na rynku pracy.

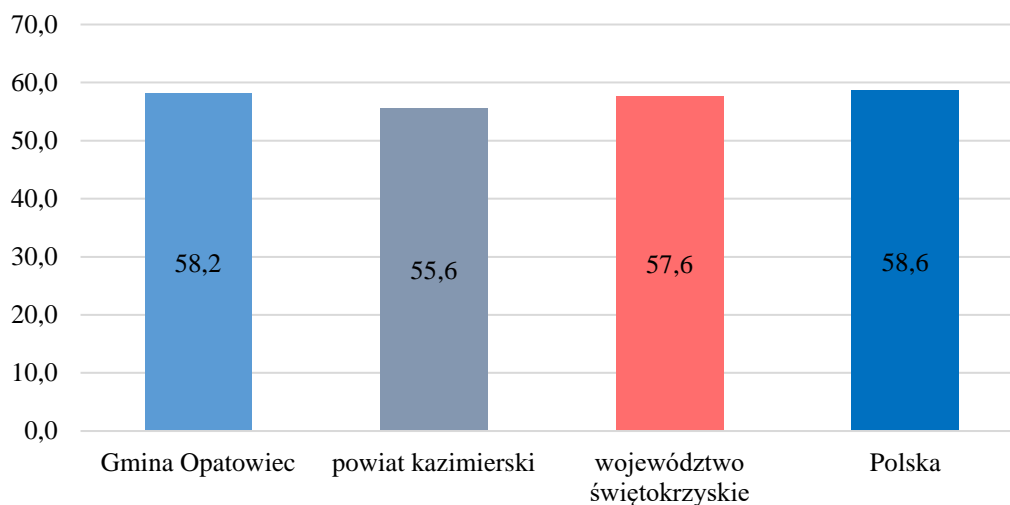
Wykres 9 Średnie % wyniki uzyskane ze sprawdzianu po 6 klasie szkoły podstawowej w 2014 roku – porównanie średniej dla obszaru rewitalizacji, Gminy Opatowiec, powiatu kazimierskiego, województwa świętokrzyskiego i Polski

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Centralnej Komisji Egzaminacyjnej, cke.edu.pl oraz Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Łodzi, oke.lodz.pl

Wykres 10 przedstawia średnią procentową wartość uzyskaną przez uczniów w Gminie Opatowiec ze wszystkich egzaminów gimnazjalnych w 2014 roku w porównaniu ze średnim procentowym wynikiem dla powiatu kazimierskiego, województwa świętokrzyskiego oraz Polski. W gminie zlokalizowane jest jedno gimnazjum w miejscowości Opatowiec. Analizując zamieszczone dane zaobserwowano, że wyniki z egzaminu kończącego ten etap kształcenia uczniów z terenu Gminy Opatowiec są wyższe niż średnia dla powiatu i województwa, ale nieznacznie niższe niż średnia dla kraju. Jest to pozytywna sytuacja stanowiąca potencjał tego terenu, którą należy wykorzystać i wesprzeć w planowanych działaniach rewitalizacyjnych na rzecz rozwiązania innych zidentyfikowanych problemów społecznych.

Wykres 10 Średnie % wyniki uzyskane ze wszystkich egzaminów gimnazjalnych w 2014 roku – porównanie średniej dla Gminy Opatowiec, powiatu kazimierskiego, województwa świętokrzyskiego i Polski

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Centralnej Komisji Egzaminacyjnej, cke.edu.pl oraz Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Łodzi, oke.lodz.pl

Kolejnym istotnym czynnikiem oceny skali rozwiązywania różnych problemów społecznych w rewitalizacji jest stan bezpieczeństwa publicznego. Problemem zidentyfikowanym na obszarze rewitalizacji są dewastacje mienia publicznego. Zagrożeniem dla mieszkańców obszaru rewitalizacji jest położenie terenu wzdłuż drogi krajowej nr 79 Warszawa–Bytom. Natężenie ruchu pojazdów osobowych i ciężarowych oraz lokalizacja budynków użyteczności publicznej jak również Rynku w Opatowcu przy głównym trakcie komunikacyjnym nie sprzyja bezpiecznemu poruszaniu się i funkcjonowaniu mieszkańców wyznaczonego obszaru. Przeciwdziałanie takim zjawiskom wymaga stworzenia spójnego systemu monitoringu, oświetlenia ulicznego, oznakowania oraz wprowadzenia niezbędnych elementów infrastruktury drogowej poprawiających bezpieczeństwo ruchu drogowego i pieszego (w tym dla osób starszych i niepełnosprawnych). Zaplanowane działania muszą zmierzać do zapewnienia bezpieczeństwa oraz porządku publicznego mieszkańców (w szczególności na obszarach problemowych).

Czynnikiem oceny skali rozwiązywania problemów społecznych jest również stan bezpieczeństwa publicznego. Problemem zidentyfikowanym na obszarze rewitalizacji są notoryczne dewastacje mienia publicznego czy zakłócanie porządku publicznego. Wysoki poziom wykroczeń w tym zakresie może mieć wpływ na formowanie się postaw i zachowań ludzi tworzących społeczność lokalną, dlatego tak istotne jest prowadzenie odpowiednich działań prewencyjnych i operacyjnych we współpracy z Komendą Powiatową Policji w Kazimierzy Wielkiej, zmierzających do zapewnienia bezpieczeństwa oraz porządku

publicznego mieszkańców (w szczególności na obszarach problemowych). Przeciwdziałanie takim zjawiskom wymusza również stworzenie spójnego lub uzupełnianie istniejącego systemu monitoringu, obejmującego w szczególności miejsca najczęstszego łamania prawa.

Niewątpliwym potencjałem tego obszaru jest prężnie działająca w Domu Kultury Samorządowa Instytucja Kultury pod nazwą Gminna Biblioteka Publiczna w Opatowcu (fotografia 1) powołana Uchwałą Nr V/21/2007 Rady Gminy w Opatowcu. Mieszkańcy posiadają dogodny dostęp do przestrzeni wykorzystywanej m.in. na cele integracyjne, edukacyjne czy kulturalne oraz różnego rodzaju imprezy, warsztaty, wydarzenia itp. dla każdej grupy wiekowej. Instytucja współpracuje z wieloma innymi organizacjami na szczeblu lokalnym, powiatowym i regionalnym. Jednak aby rozszerzyć zasięg i efektywność działań (również w zakresie rewitalizacji) oraz trafić do większej ilości mieszkańców jak i turystów, instytucja i wspierające ją organizacje muszą wykorzystywać m.in. istniejące walory przyrodnicze i kulturalne. Planowany proces rewitalizacji ma wspomóc i włączyć funkcjonowanie placówki w starania na rzecz rozwoju obszaru oraz rozszerzyć jej działalność poprzez wykonanie niezbędnych prac.

Fotografia 1 Dom Kultury w Opatowcu

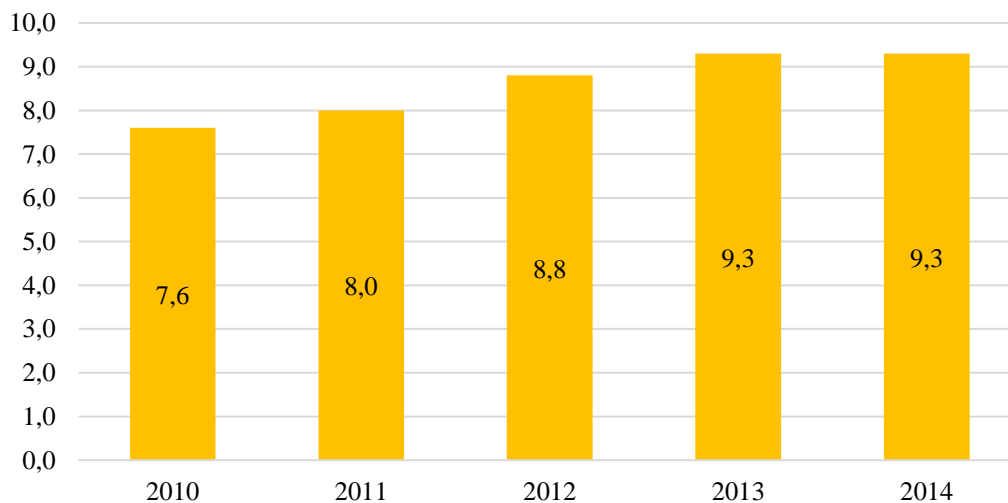
Źródło: InicjatywaLokalna.pl

W związku ze zdiagnozowaną sytuacją w sferze społecznej, na obszarze rewitalizacji muszą zostać przedsięwzięte kompleksowe działania służące rozwiązywaniu wskazanych problemów. Zaplanowanie działań społecznych o charakterze wyprzedzającym będzie miało na celu podniesienie skuteczności i trwałości projektów rewitalizacyjnych oraz gotowości i świadomości mieszkańców co do możliwości partycypacyjnego współdecydowania o obszarze objętym Programem Rewitalizacji.

Wyznaczony obszar rewitalizacji obejmujący fragmenty sołectw Kraśniów, Opatowiec, Podskale i Rogów, jak również cała gmina, jest jednostką terytorialną o charakterze rolniczym. Jednak położenie wskazanego terenu wzdłuż drogi krajowej nr 79, skupiającego się przy ośrodku centrum działalności administracyjno-usługowej gminy – Opatowcu, determinuje wskaźniki dotyczące sfery gospodarczej.

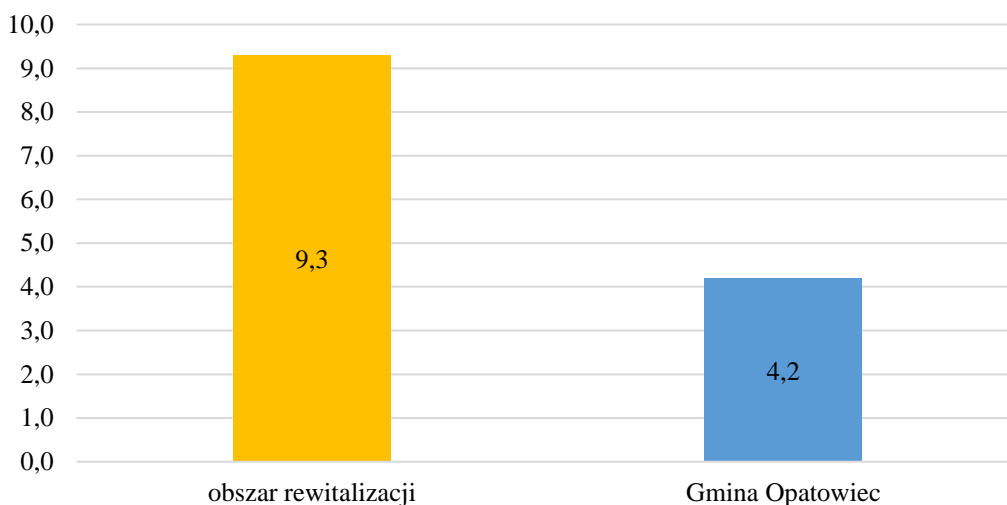
Sytuację odzwierciedla wskaźnik: liczba zarejestrowanych działalności gospodarczych osób fizycznych w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym. W latach 2010–2013 wskaźnik ten systematycznie wzrastał, natomiast w 2014 roku utrzymał się na poziomie z poprzedniego roku i wyniósł 9,3 (wykres 11). Wartość ta w ostatnim badanym roku była wyższa niż średnia dla Gminy Opatowiec wynosząca 4,2 (wykres 12).

Wykres 11 Liczba zarejestrowanych działalności gospodarczych osób fizycznych w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym na wyznaczonym obszarze rewitalizacji na terenie Gminy Opatowiec w latach 2010–2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Opatowiec

Wykres 12 Liczba zarejestrowanych działalności gospodarczych osób fizycznych w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym w 2014 roku – porównanie średniej dla obszaru rewitalizacji i Gminy Opatowiec

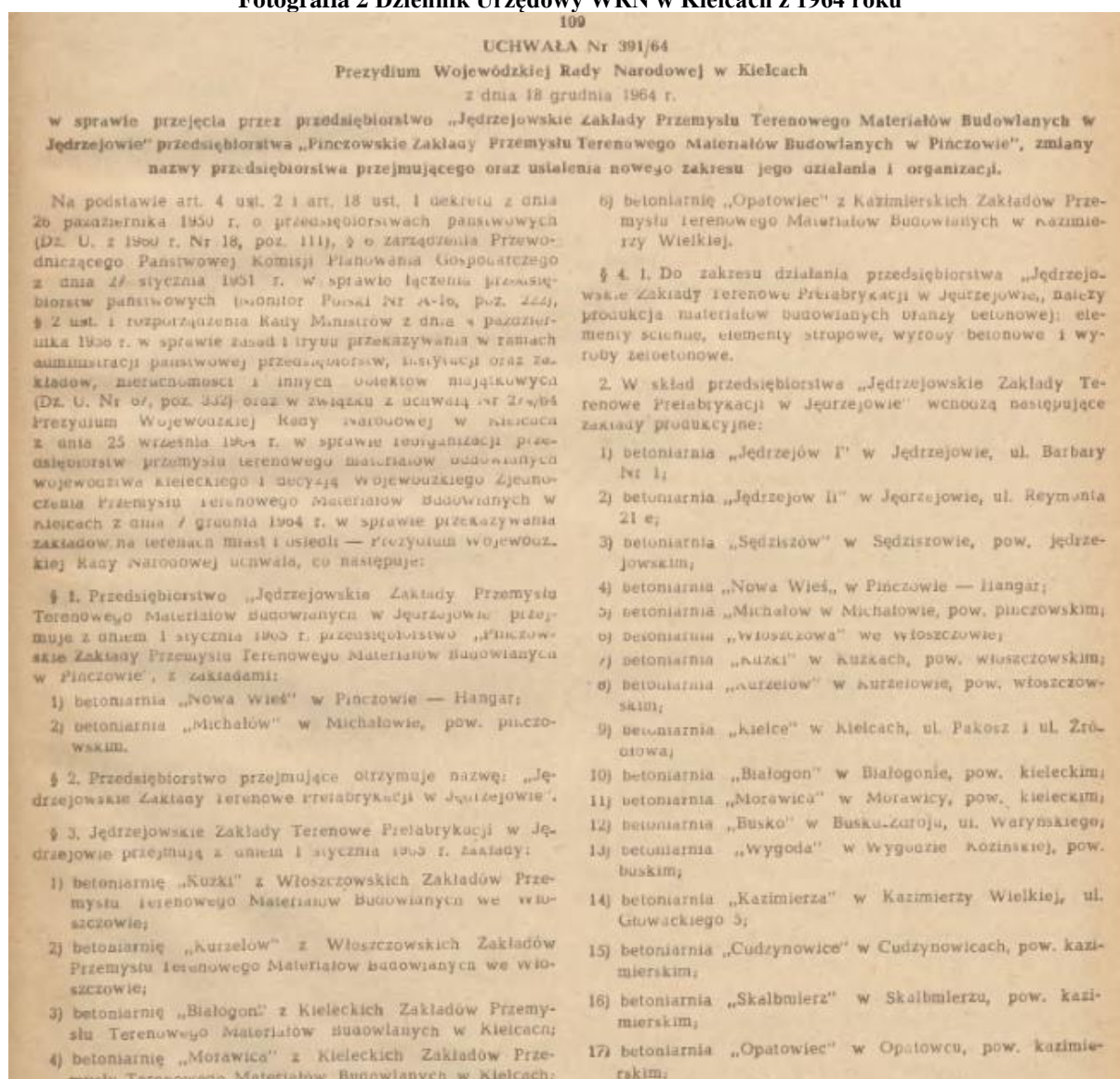
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Opatowiec

Pomimo korzystnych wskaźników dotyczących zarejestrowanych działalności gospodarczych osób fizycznych związanych z wyznaczonym obszarem rewitalizacji obejmującym m.in. Opatowiec, stanowiący centrum społeczno-gospodarcze gminy, skupiają się one głównie wokół podstawowych usług handlowych, restauracyjnych i noclegowych dla mieszkańców gminy oraz użytkowników drogi krajowej nr 79. Jednak zmniejszający się ruch na trasie związany z wysoką dostępnością w odległości ok. 40 kilometrów autostrady A-4 może zdeterminować zmiany związane ze sferą gospodarczą tego obszaru. Dodatkowo znaczna część mieszkańców obszaru rewitalizacji zatrudniona jest w nisko dochodowym sektorze rolniczym. Wiąże się to m.in. z niskim zróżnicowaniem lokalnej gospodarki. W związku z powyższym poziom atrakcyjności gospodarczej tego terenu w najbliższych latach będzie zdecydowanie spadał. Interesariusze rewitalizacji w ramach działań partycypacyjnych na etapie diagnostycznym i programowym wskazywali jako główny problem niskie dochody uzyskiwane przez mieszkańców oraz niewielką liczbę atrakcyjnych miejsc pracy. Zatem wprowadzenie działań mających na celu wzrost świadomości i przedsiębiorczości mieszkańców w zakresie wzrostu konkurencyjności i potencjału obszaru rewitalizacji oraz tworzenie nowych podmiotów i sektorów usług stanowi jedną z kluczowych potrzeb rewitalizacyjnych lokalnej społeczności.

Wyznaczony obszar rewitalizacji jest terenem związanym historycznie z działającym tu niegdyś, a w chwili obecnej nieczynnym przemysłem – betoniarnią „Opatowiec” w Opatowcu. Na fotografii 2 przedstawiono zdigitalizowany przez Jagiellońską Bibliotekę Cyfrową Dziennik

Urządowy WRN w Kielcach z uchwałą (*Uchwała Nr 391/64 Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Kielcach z dnia 18 grudnia 1964 r. w sprawie przyjęcia przez przedsiębiorstwo „Jędrzejowskie Zakłady Przemysłu Terenowego Materiałów Budowlanych w Jędrzejowie” przedsiębiorstwa „Pińczowskie Zakłady Przemysłu Terenowego Materiałów Budowlanych w Pińczowie”, zmiany nazwy przedsiębiorstwa przejmującego oraz ustalenia nowego zakresu jego działania i organizacji*) stanowiącą o przejęciu (par. 3 pkt. 6) i włączeniu (par. 4 pkt. 17) przez Jędrzejowskie Zakłady Terenowe z dniem 1 stycznia 1965 r. zakładu betoniarni „Opatowiec” w Opatowcu w powiecie kazimierskim z Kazimierskich Zakładów Przemysłu Terenowego Materiałów Budowlanych w Kazimierzy Wielkiej⁹.

Fotografia 2 Dziennik Urzędowy WRN w Kielcach z 1964 roku

Źródło: Opracowanie własne

⁹ Jagiellońska Biblioteka Cyfrowa, jbc.bj.uj.edu.pl, inf. z dnia 12.01.2017 r.

Za niewątpliwy potencjał tego obszaru uznawane jest atrakcyjne położenie terenów wzdłuż nadbrzeża rzeki Wisły oraz ujścia Dunajca do Wisły z rozpościerającą się zielenią oraz tzw. „łoniami opatowieckimi” (fotografia 3) – miejsce organizacji cyklicznej imprezy pn. Świętokrzyski Młodzieżowy Championat Koni Małopolskich w Opatowcu. W chwili obecnej są one niezagospodarowane i nieuporządkowane. W tejsze miejscowości znajduje się również przeprawa promowa (fotografie 4 i 5) łącząca Gminę Opatowiec (województwo świętokrzyskie) z Gminą Gręboszów (województwo małopolskie) – jedyna przeprawa w Polsce przez dwie rzeki. Miejsce to jest szczególnie nie tylko pod względem krajobrazu, ale również historii. W dniach 23–27 września 1914 roku 1. Pułk Piechoty Legionów przeprowadził się przez Wisłę i Dunajec dowodzony przez Józefa Piłsudskiego. W 80. rocznicę tego wydarzenia postawiono niemal trzymetrowy pomnik z brązu przedstawiający ówczesnego dowódcę. Przez wyznaczony obszar rewitalizacji przebiega również Szlak Jagielloński „Via Jagiellonica” łączący Kraków, Lublin i Wilno, nawiązujący do dawnego szlaku łączącego stolice państwa polsko-litewskiego. Opatowiec jest również ściśle związany z historią Świętego Andrzeja Świerada, który według legend mógł urodzić się na tych terenach. Według podań, ze źródła przebiegającego przez Kraśniów czerpał wodę, która ma uzdrawiającą moc. Utrzymanie tożsamości lokalnej mieszkańców oraz tego miejsca jest niewątpliwie jednym z potencjałów, które pobudzą lokalny patriotyzm i aktywność lokalną na rzecz miejsca zamieszkania.

Fotografia 3 Błonia opatowieckie

Źródło: InicjatywaLokalna.pl

Fotografia 4 Przeprowa promowa przez rzekę Wisłę i Dunajec

Źródło: InicjatywaLokalna.pl

Fotografia 5 Teren wokół przeprawy promowej

Źródło: InicjatywaLokalna.pl

W chwili obecnej teren wzdłuż rzeki Wisły jest w stanie degradacji technicznej, przestrzenno-funkcjonalnej i środowiskowej. Niska jakość przestrzeni publicznej objawia się poprzez brak istniejącej infrastruktury o charakterze sportowym, rekreacyjnym czy turystycznym w postaci obiektów małej architektury, ciągów pieszo-rowerowych, drogowych czy uporządkowanej zieleni. W obecnym stanie teren nie jest funkcjonalny i bezpieczny (w szczególności dla osób starszych i niepełnosprawnych), a powiązanie funkcjonalno-przestrzenne nadbrzeża z Rynkiem w Opatowcu zostało zatracone.

Centralnym punktem Gminy Opatowiec skupiającym funkcje administracyjne, kulturalne, edukacyjne i usługowe całej jednostki, jak również obszaru rewitalizacji jest Rynek w Opatowcu (fotografia 6) wraz z jego najbliższym otoczeniem. Jednak postępująca degradacja techniczna i przestrzenno-funkcjonalna tego miejsca sprawia, że traci ono swoje funkcje. Związane jest to w szczególności z zaburzeniem estetyki i kolorystyki elewacji budynków, brakiem należytego zagospodarowania przestrzennego zielenią urządzoną, niewielką ilością obiektów małej architektury (rekreacyjnej i wypoczynkowej), złym stanem technicznym infrastruktury drogowej i wodociągowej, niewystarczającym oświetleniem i brakiem monitoringu wizyjnego, niedostosowaniem przestrzeni do potrzeb osób niepełnosprawnych

i starszych oraz chaosem komunikacyjnym, urbanistycznym i architektonicznym (fotografia 7). Jak wspomniano wcześniej, stwierdzono brak atrakcyjnego połączenia przestrzenno-funkcjonalnego Rynku z terenem wzdłuż nadbrzeża Wisły oraz brak spójnego oznakowania informacyjno-edukacyjnego.

W związku ze stanem zaobserwowanym na wyznaczonym obszarze rewitalizacji, kluczową potrzebą w zakresie sfer: przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej jest przywrócenie jakości obecnej i stworzenie nowej, atrakcyjnej i bezpiecznej przestrzeni publicznej o funkcjach społecznych, rekreacyjnych, sportowych, kulturalnych, wypoczynkowych i turystycznych, wykorzystujących lokalne dziedzictwo kulturowe i naturalne.

Fotografia 6 Rynek w Opatowcu

Źródło: InicjatywaLokalna.pl

Fotografia 7 Układ komunikacyjno-przestrzenny Rynku w Opatowcu

Źródło: Urząd Gminy Opatowiec

Problemem w zakresie sfery przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej wyznaczonego obszaru rewitalizacji jest brak sieci kanalizacyjnej oraz niska efektywność energetyczna budynków mieszkalnych (wysoka liczba budynków wybudowanych przed 1992 rokiem) i użyteczności publicznej (m.in. Dom Kultury w Opatowcu, Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Opatowcu, budynki Ochotniczej Straży Pożarnej w Opatowcu i Rogowie). Zanieczyszczenia odprowadzane w nieodpowiedni sposób, nieszczelne zbiorniki bezodpływowe na nieczystości mogą powodować spadek jakości wód podziemnych i powierzchniowych, powietrza oraz gleb, stanowiąc zagrożenie dla środowiska. W zaistniałej sytuacji niezbędne jest uporządkowanie gospodarki wodno-kanalizacyjnej, stworzenie systemu przydomowych oczyszczalni ścieków, termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej czy edukacja ekologiczna mieszkańców oraz informowanie ich o możliwościach i zaletach stosowania systemów uwzględniających ochronę środowiska naturalnego.

Obszar rewitalizacji charakteryzuje się posiadaniem bogatego dziedzictwa kulturowego związanego z lokalizacją następujących obiektów¹⁰:

¹⁰ Strona internetowa Narodowego Instytutu Dziedzictwa, nid.pl, inf. z dnia 10.12.2016 r.

1. Opatowiec:

- 1) kościół parafialny pw. św. Jakuba, 1470 r., 1 poł. XVII w., 1919 r., nr rej. A.200 z 14.05.1971 r. (fotografia 8);
- 2) cmentarz wojenny z czasów I wojny światowej, nr rej. A.201 z 12.09.1992 r.

2. Rogów:

- 1) dzwonnica-brama przy kościele parafialnym (fotografia 9), 1751 r., nr rej. A.202/1-2 z 5.05.1972 r.;
- 2) bramka w ogrodzeniu, XVIII w., nr rej.: A.202/1-2 z 5.05.1972 r.;
- 3) zespół dworski, nr rej.: A.203/1-2 z 10.12.1957 r. i z 8.05.1971 r. (fotografia 10):
 - pozostałości zabudowań dworskich, koniec XIX w.,
 - park, XVIII w., koniec XIX w.

Fotografia 8 Kościół parafialny pw. św. Jakuba w Opatowcu

Źródło: InicjatywaLokalna.pl

Fotografia 9 Kościół parafialny pw. Nawiedzenia Najświętszej Maryi Panny w Rogowie

Źródło: InicjatywaLokalna.pl

Fotografia 10 Pozostałości zespołu dworskiego w Rogowie

Źródło: InicjatywaLokalna.pl

Dodatkowo na obszarze rewitalizacji znajdują się liczne pomniki i figury przydrożne. Niewątpliwie atrakcjami tego terenu są m.in.: pomnik Marszałka Józefa Piłsudskiego usytuowany na brzegu Wisły (fotografia 11), wieża hejnałowo-zegarowa (fotografia 12),

z której odgrywany jest codziennie opatowiecki hejnał oraz furta boczna przy kościele pw. Nawiedzenia Najświętszej Maryi Panny w Rogowie (zdjęcie 13). Obiekty te wymagają jednak niezbędnych działań konserwatorskich, restauratorskich i remontowych w związku z ich postępującą degradacją techniczną.

Fotografia 11 Pomnik Marszałka Józefa Piłsudskiego w Opatowcu

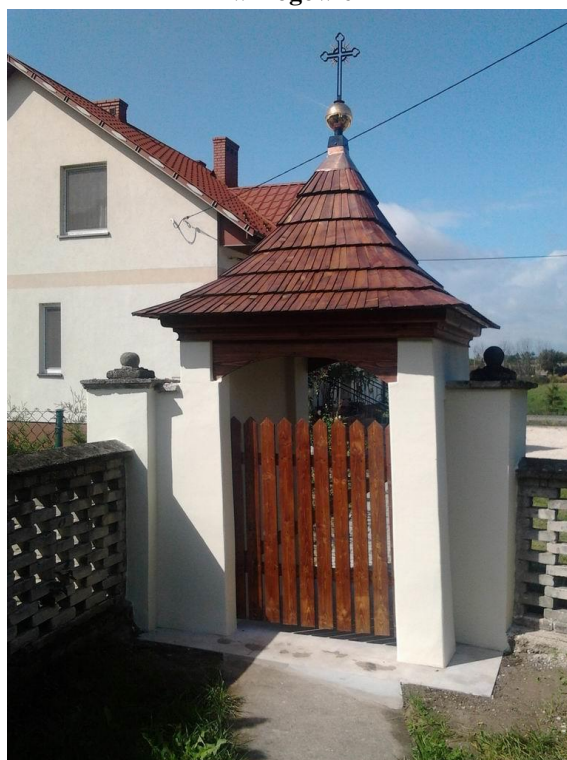
Źródło: Urząd Gminy Opatowiec

Fotografia 12 Wieża hejnalowo-zegarowa w Opatowcu

Źródło: InicjatywaLokalna.pl

Fotografia 13 Furta boczna w zespole kościoła parafialnego pw. Nawiedzenia Najświętszej Marii Panny w Rogowie

Źródło: Urząd Gminy Opatowiec

Zgodnie z przeprowadzoną przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Kielcach oceną jakości powietrza w województwie świętokrzyskim w 2014 roku, na terenie strefy świętokrzyskiej, do której należy Gmina Opatowiec, notuje się przekroczenia w zakresie poziomu dopuszczalnego dla stężeń 24-godzinnych pyłu PM10 oraz średnich rocznych pomiarów dla benzo(a)pirenu¹¹ (mapa 3). Ponadto na terenie strefy nie dotrzymano poziomu dopuszczalnego pyłu PM2,5 dla fazy II, a także celu długoterminowego dla ozonu. Prawdopodobne przyczyny wystąpienia przekroczenia ww. wskaźników wynikają m.in.:

- ze stosowania paliw o wysokiej zawartości popiołu i siarki w kotłach o niskiej sprawności cieplnej,
- z wysokiego udziału indywidualnego ogrzewania na paliwa stałe w zaspokajaniu potrzeb grzewczych mieszkańców,
- z dużych strat energii cieplnej spowodowanych złym stanem technicznym budynków, w tym budynków użyteczności publicznej,
- z niedostosowania instalacji i urządzeń przemysłowych oraz energetycznego spalania paliw do obowiązujących standardów emisyjnych i imisyjnych,
- ze spalania odpadów w kotłowniach domowych, co jest spowodowane niskim poziomem życia mieszkańców oraz niedostatecznym poziomem wiedzy ekologicznej.

¹¹ Strona internetowa Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Kielcach, kielce.pios.gov.pl, inf. z dnia 17.06.2016 r.

Mapa 3 Obszar przekroczenia poziomu docelowego benzo(a)pirenu ($1\text{ng}/\text{m}^3$) w województwie świętokrzyskim w 2014 roku

Źródło: Ocena jakości powietrza w województwie świętokrzyskim w roku 2014, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Kielcach, Kielce 2015, s. 31

Zdiagnozowanym zjawiskiem kryzysowym w sferze środowiskowej (potwierdzającym się w powyższym opisie), wpływającym na stan jakości powietrza atmosferycznego na terenie obszaru rewitalizacji jest spalanie w kotłowniach domowych paliw o niskiej jakości i parametrach grzewczych, a także odpadów komunalnych. Efekt ten potęgowany jest poprzez użytkowanie nieefektywnych i wadliwych urządzeń grzewczych. Wynika to w szczególności z braku świadomości lokalnego społeczeństwa o wpływie spalanej paliwa do ogrzewania obiektów oraz stanie stosowanych w tym celu pieców na jakość wdychanego przez nich powietrza. W efekcie nieefektywnego spalania paliw stosowanych w kotłowniach domowych do atmosfery uwalnianych jest wiele szkodliwych substancji, w tym głównie: pyły zawieszone, dwutlenek siarki, tlenki azotu, metale ciężkie, wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne, dioksyny. Ponadto piece w kotłowniach domowych nie są przystosowane do spalania odpadów, gdyż nie posiadają odpowiednich filtrów. W wyniku ich spalania emitowane są trujące i niebezpieczne substancje dla zdrowia i życia człowieka, m.in.: benzo(a)piren, tlenek węgla, dwutlenek siarki, metale ciężkie, kadm, cyjanowodór. Spalanie odpadów, oprócz emisji niebezpiecznych substancji, wiąże się także z ryzykiem zacczadzenia spowodowanego zapchaniem się przewodów kominowych.

Obszar rewitalizacji położony jest w całości na obszarze Koszycko-Opatowieckiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. Biorąc pod uwagę zagrożenie powodziowe, teren Gminy

Opatowiec usytuowany jest niekorzystnie. Zagrożenie powodziowe pochodzi głównie ze strony Wisły. Wezbrania stanowiące zagrożenie powodziowe dzieli się na zimowe i letnie. Wezbrania półroczna letniego charakterystyczne dla Regionu Wodnego Górnej Wisły, na terenie którego leży Gmina Opatowiec, występują od maja do października i spowodowane są opadami:

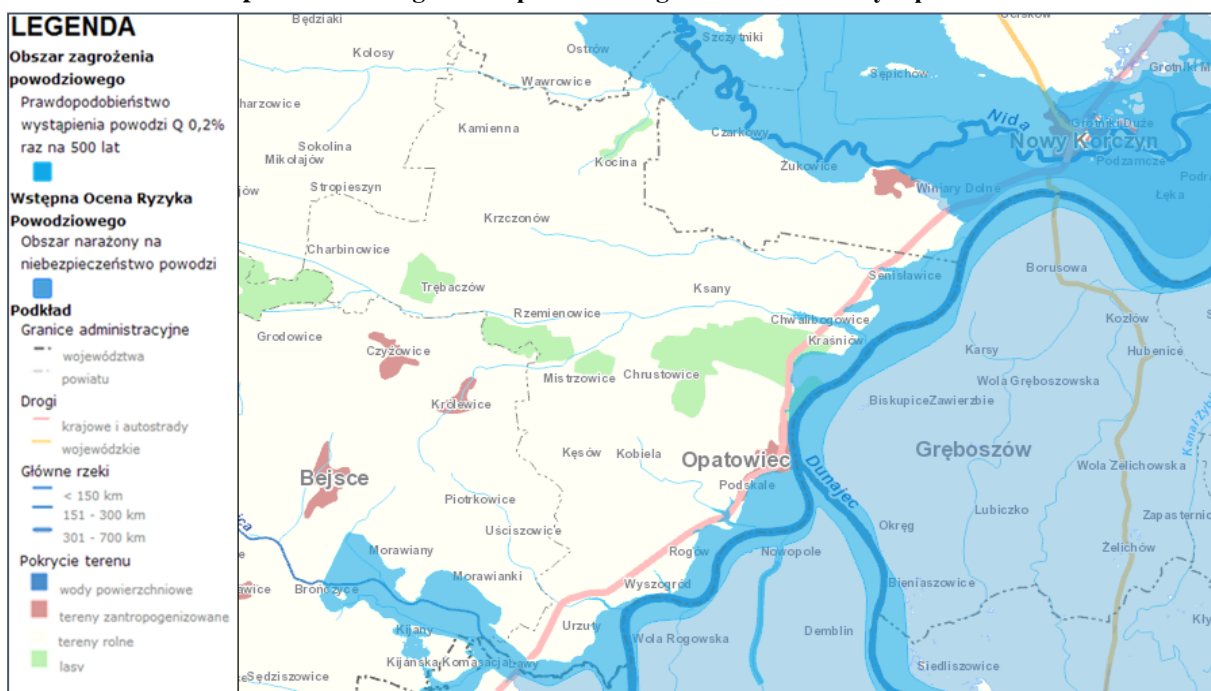
- nawałnymi – gwałtowne i miejscowe ulewy (tzw. powodzie błyskawiczne),
- rozlewnymi – długotrwałe, intensywne opady obejmujące duży teren.

Wezbrania zimowe występujące od listopada do kwietnia są charakterystyczne dla terenów nizinnych Regionu Wodnego Górnej Wisły. Wyróżnia się powodzie zimowe:

- roztopowe – spowodowane bardzo szybkim topnieniem śniegu,
- zatorowe (lodowozatorowe, śryżowozatorowe) – wywołane zatorami piętrzącym wodę¹².

Obszar zagrożenia powodziowego na terenie Gminy Opatowiec przedstawiono na mapie 4.

Mapa 4 Obszar zagrożenia powodziowego na terenie Gminy Opatowiec

Źródło: Hydroportal Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej, kzgw.gov.pl

W wyniku przeprowadzonej pogłębionej diagnozy wyznaczonego obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Opatowiec oraz w oparciu o różne formy partycypacji społecznej,

¹² Plany zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszarów dorzeczy i regionów wodnych. Projekt Planu Zarządzania Ryzykiem Powodziowym dla Regionu Wodnego Górnej Wisły Nr WBS: 1.6.4.1.

zidentyfikowano najważniejsze problemy oraz potencjały o różnym charakterze i skali oddziaływania. Przedstawione zostały w tabeli 3.

Tabela 3 Zidentyfikowane problemy oraz potencjały wyznaczonego obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Opatowiec

Problemy	Potencjały
SFERA SPOŁECZNA	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Niekorzystna struktura wieku mieszkańców – niski udział ludności w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym oraz wysoki udział ludności w wieku poprodukcyjnym, a co za tym idzie wysoki wskaźnik obciążenia demograficznego. 2. Postępujący proces starzenia się społeczeństwa – wzrastający udział ludności w wieku poprodukcyjnym i spadający udział ludności w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym. 3. Wzrastający udział bezrobotnych zarejestrowanych pozostających bez pracy dłużej niż 12 miesięcy w % bezrobotnych ogółem. 4. Występowanie bezrobocia ukrytego – grupy mieszkańców nieaktywnych zawodowo, często zamieszkujących z rodzinami prowadzącymi niewielkie gospodarstwa rolne i zatrudnionych w tychże działalnościach. 5. Wysoki poziom wykluczenia społecznego oraz patologii społecznych – niekorzystne wskaźniki dotyczące liczby osób, którym przyznano świadczenia z pomocy społecznej m.in. z powodu ubóstwa, niepełnosprawności, długotrwałej lub ciężkiej choroby i alkoholizmu. 6. Niska jakość usług publicznych w zakresie opieki przedszkolnej związana z niskim odsetkiem dzieci w wieku 3–5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym. 7. Brak integracji oraz zanikanie więzi społecznych. 8. Brak poczucia więzi z miejscem zamieszkania (tożsamości lokalnej). 9. Niski stan bezpieczeństwa publicznego związany z położeniem większości budynków instytucji publicznych wzdłuż ruchliwej drogi krajowej nr 79. 10. Niskie średnie % wyniki ze sprawdzianu szóstoklasisty. 11. Niedostosowanie kompetencji i kwalifikacji potencjalnych pracowników. 12. Niedostateczna aktywność społeczna mieszkańców, w tym organizacji społecznych. 13. Niskie dochody uzyskiwane przez mieszkańców. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Korzystne średnie % wyniki z egzaminów gimnazjalnych świadczące o wysokiej jakości usług publicznych i kapitale społecznym ludzi młodych. 2. Wysoka frekwencja w wyborach władz samorządowych w 2014 roku, świadcząca o wysokim udziale mieszkańców w życiu publicznym. 3. Wysoka liczba organizacji pozarządowych i grup nieformalnych. 4. Dobrze prosperująca Samorządowa Instytucja Kultury pod nazwą Gminna Biblioteka Publiczna w Opatowcu.

SFERA GOSPODARCZA	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Niskie zróżnicowanie działalności gospodarczych. 2. Niska dochodowość rolnictwa. 3. Niska przedsiębiorczość mieszkańców. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wzrastająca liczba zarejestrowanych działalności gospodarczych w przeliczeniu na 100 osób w wieku produkcyjnym. 2. Istnienie gleb o wysokiej przydatności rolniczej.
SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Zły stan techniczny infrastruktury drogowej i wodociągowej, brak sieci kanalizacyjnej, zaburzenie ładu przestrzennego i architektonicznego oraz istnienie barier dla osób starszych i niepełnosprawnych. 2. Niski stan bezpieczeństwa publicznego związany z położeniem większości budynków instytucji publicznych wzdłuż ruchliwej drogi krajowej nr 79. 3. Niedostateczne zagospodarowanie i wykorzystanie przestrzeni publicznych na cele rekreacyjne, sportowe, wypoczynkowe, kulturalne i turystyczne. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Korzystna lokalizacja obszaru rewitalizacji wzdłuż drogi krajowej nr 79 Warszawa–Bytom oraz w odległości około 40 km od autostrady A-4. 2. Położenie na trasie międzynarodowego Szlaku Jagiellońskiego (Via Jagiellonica), łączącego Kraków z Lublinem i Wilnem.
SFERA TECHNICZNA	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Degradacja techniczna obiektów dziedzictwa kulturowego, wpisanych do wojewódzkiego rejestru zabytków oraz gminnej ewidencji zabytków. 2. Niska efektywność energetyczna budynków – wysoka liczba budynków wybudowanych przed 1992 rokiem. 3. Niska efektywność energetyczna budynków użyteczności publicznej, brak wykorzystania technologii EWE i OZE. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Bogate dziedzictwo kulturowe związane z istnieniem obiektów zabytkowych oraz interesującą historią i tradycją tego miejsca.
SFERA ŚRODOWISKOWA	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Niedostateczne zagospodarowanie terenów zieleni urządzonej. 2. Niska świadomość ekologiczna mieszkańców. 3. Położenie obszaru na terenach zagrożonych powodzią. 4. Niska jakość powietrza – przekroczenie standardów jakości powietrza, tj. poziomu dopuszczalnych norm dla stężeń 24-godzinnych pyłu PM10, pyłu PM2,5 dla fazy II, B(a)P, celu długoterminowego dla ozonu (rok). 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wysoki udział zieleni w ogólnej powierzchni terenu. 2. Bogate dziedzictwo naturalne w postaci atrakcyjnego krajobrazu oraz położenia wzdłuż rzeki Wisły i przy ujściu Dunajca, błoni opatowieckich czy piaszczystych skarp.

Źródło: Opracowanie własne

Dokonanie kompletnej analizy **problemów** oraz **potencjałów** zidentyfikowanych na wyznaczonych podobszarach rewitalizacji, pozwoliło na wskazanie poniżej **skali i charakteru zdiagnozowanych potrzeb**, które determinują zakres działań rewitalizacyjnych.

Zidentyfikowane potrzeby w zakresie przewyższania zjawisk kryzysowych w sferze społecznej to:

1. *Wszelkstronne wsparcie osób wykluczonych i/lub zagrożonych ubóstwem, przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz pomoc osobom uzależnionym* – konieczne jest zahamowanie procesu dziedziczenia ubóstwa, bezrobocia i patologii społecznych poprzez różnorodne i zindywidualizowane formy i narzędzia pracy z mieszkańcami w różnym wieku, m.in. poprzez indywidualne wsparcie, animację społeczną, profilaktykę społeczną czy środowiskowe formy wsparcia zapewniające organizację czasu wolnego.
2. *Przeciwdziałanie bezrobociu i zwiększanie możliwości zatrudnienia* – istotny jest sukcesywny spadek poziomu bezrobocia lokalnej społeczności (szczególnie długotrwałego) oraz przeciwstawienie się zjawisku ukrytego bezrobocia, spowodowanego m.in. niską przedsiębiorczością mieszkańców i rolniczym charakterem gminy, który prowadzi do wzrostu liczby osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej. Należy wdrożyć narzędzie współpracy angażujące w proces udzielania pomocy środowisko lokalne, gminną i powiatową pomoc instytucjonalną oraz system samopomocy obywatelskiej w oparciu o różne środki i narzędzia (np. programy aktywizacyjne we współpracy z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej i Powiatowym Urzędem Pracy), a także tworzenie warunków do powstawania nowych miejsc pracy w wyniku inwestycji służących rozwojowi przedsiębiorczości mieszkańców, wykorzystujących lokalne zasoby.
3. *Wzmocnienie włączenia i zaangażowania mieszkańców w sprawy lokalne oraz integracji we współdziałaniu na rzecz obszaru rewitalizacji* – konieczne jest kreowanie wspólnoty aktywnych mieszkańców wokół wspólnego dobra, zachęcanie do działania w organizacjach pozarządowych i grupach nieformalnych, wzmacnianie tożsamości lokalnej i budowanie więzi społecznych poprzez różne formy aktywności społecznej (m.in. „oddolne” inicjatywy, wydarzenia, imprezy wzmacniające więzi międzyludzkie) we współpracy z podmiotami czy instytucjami działającymi na obszarze rewitalizacji.
4. *Wyrównanie szans edukacyjnych i kreowanie możliwości do rozwoju młodych ludzi* – istnieje potrzeba zapewnienia odpowiednich warunków lokalowych i technicznych, a także możliwości w zakresie edukacji oraz samorozwoju w celu zwiększenia szans życiowych dzieci i młodzieży (m.in. wykształcenie postaw kluczowych niezbędnych na rynku pracy, wprowadzanie i rozwijanie nowych kierunków i elementów kształcenia, organizacja różnorodnych zajęć pozalekcyjnych i różnych form spędzania czasu wolnego, rozwijających pasje i talenty).

5. *Zapewnianie udziału w życiu społecznym seniorom, osobom niepełnosprawnym oraz dotkniętym chorobami* – niezbędne jest zwiększanie usług opiekuńczych oraz organizacja aktywnych form spędzania czasu wolnego (zaspokajanie ich potrzeb kulturalno-społecznych, rekreacyjnych i edukacyjnych poprzez organizowanie cyklicznych wydarzeń i spotkań integracyjnych, warsztatów międzypokoleniowych, wycieczek itp.).
6. *Zwiększenie jakości i dostępności usług publicznych* – zjawiska związane m.in. z wzrostem udziału osób w wieku poprodukcyjnym oraz wysokim odsetkiem osób dotkniętych niepełnosprawnością i/lub długotrwałą lub ciężką chorobą potwierdzają konieczność poprawy i dostosowania stanu technicznego obiektów użyteczności publicznej oraz zwiększenia standardu obecnych i wprowadzania nowych usług.
7. *Poprawa stanu bezpieczeństwa publicznego na obszarze rewitalizacji* – określono potrzeby w zakresie przeciwdziałania przestępczości i dewastacji mienia publicznego oraz zagrożenia związanego z przebiegającą przez obszar rewitalizacji drogą krajową nr 79 poprzez m.in. zamontowanie monitoringu z rozwiązaniami technicznymi poprawiającymi bezpieczeństwo, a także realizację profilaktycznych działań edukacyjnych we współpracy z Komendą Powiatową Policji w Kazimierzy Wielkiej.

Zdiagnozowane potrzeby w zakresie przewyższania zjawisk kryzysowych w sferze gospodarczej to:

1. *Pobudzanie przedsiębiorczości mieszkańców obszaru rewitalizacji* – istnieje konieczność w zakresie „przywrócenia” funkcji centrotwórczych oraz wzmocnienia aktywności gospodarczej, w szczególności przez podjęcie kompleksowych działań inwestycyjnych w przestrzeni, tworzących odpowiednią bazę techniczną oraz wdrożenie programów ułatwiających podjęcie działalności gospodarczych przez mieszkańców obszaru rewitalizacji.
2. *Wspieranie rozwoju przedsiębiorstw i działalności gospodarczych mieszkańców na obszarze rewitalizacji* – zdiagnozowano potrzeby w zakresie adaptacji, uporządkowania i zagospodarowania wielofunkcyjnej, estetycznej i bezpiecznej przestrzeni publicznej, wykorzystując lokalne potencjały naturalne i kulturowe do rozwoju i zróżnicowania działalności gospodarczych, a także kreowania przyjaznego klimatu do rozwoju przedsiębiorstw (m.in. ułatwienia formalno-prawne, zagospodarowanie przestrzeni i/lub obiektów pod działalność gospodarczą).

Zdiagnozowane potrzeby w zakresie przewyższania zjawisk kryzysowych w sferze przestrzenno-funkcjonalnej to:

1. *Uporządkowanie, adaptacja oraz stworzenie atrakcyjnych przestrzeni publicznych sprzyjających aktywności mieszkańców i poprawie środowiska zamieszkania* – zdiagnozowano potrzeby związane z poprawą funkcjonalności, estetyki i bezpieczeństwa przestrzeni publicznych, obejmujących w szczególności Rynek oraz teren wzdłuż nadbrzeża rzeki Wisły dla stworzenia warunków do wzrostu aktywności społecznej i gospodarczej, wypoczynku, rekreacji (m.in. poprzez tworzenie infrastruktury społecznej, elementów małej architektury, likwidowania barier architektonicznych czy wykreowania powiązania przestrzenno-funkcjonalnego nadbrzeża z Rynkiem).
2. *Wzrost jakości i funkcjonalności układów komunikacyjnych* – konieczna jest przebudowa i/lub remont sieci drogowej wraz z infrastrukturą towarzyszącą, budowa ciągów pieszych i rowerowych oraz wprowadzenie rozwiązań dotyczących wzrostu bezpieczeństwa związanego z wysokim natężeniem ruchu kołowego drogi krajowej nr 79, co pozwoli wykreować atrakcyjne i bezpieczne warunki dla mieszkańców.
3. *Uporządkowanie i zwiększenie dostępu do podstawowej infrastruktury komunalnej* – zdiagnozowano szeroki zakres potrzeb w zakresie uzupełnienia braków lub poprawy stanu technicznego podstawowej infrastruktury komunalnej (zwłaszcza w zakresie sieci wodociągowej), wpływającej na warunki i jakość zamieszkania czy prowadzenia działalności gospodarczej na obszarze rewitalizacji.

Zdiagnozowane potrzeby w zakresie przewyższania zjawisk kryzysowych w sferze technicznej to:

1. *Zahamowanie postępującej degradacji technicznej i/lub poprawa efektywności energetycznej obiektów użyteczności publicznej, zabytkowych i budynków prywatnych* – obszar rewitalizacji charakteryzuje się występowaniem zdegradowanych budynków będących w zasobach gminy, instytucji publicznych, innych podmiotów oraz stanowiących własność osób prywatnych (o charakterze mieszkaniowym i służących prowadzeniu działalności gospodarczych), które wymagają przeprowadzenia kompleksowych działań związanych m.in. z ich odbudową, przebudową, rozbudową i/lub remontem w celu przywrócenia bądź nadania innych funkcji.

Zdiagnozowane potrzeby w zakresie przewyższania zjawisk kryzysowych w sferze środowiskowej to:

1. *Ograniczenie tzw. „niskiej” emisji zanieczyszczeń* – zdiagnozowano konieczność podjęcia kompleksowych działań zmniejszających wysoki poziom zanieczyszczenia powietrza w zakresie różnych projektów m.in. pozwalających na zastąpienie starych, nisko sprawnych urządzeń grzewczych bardziej proekologicznymi rozwiązaniami dostarczającymi ciepło, termomodernizacji obiektów oraz zastosowanie odnawialnych źródeł energii.
2. *Zwiększenie terenów zieleni urządzonej służących wypoczynkowi i rekreacji mieszkańców* – zauważa się potrzebę w zakresie odpowiedniego uporządkowania i zagospodarowania przestrzeni publicznych w zieleń urządzonej (szczególnie Rynku, nadbrzeża wzdłuż rzeki Wisły czy opatowieckich błoń), które przyczynią się do ochrony i kształtowania klimatu oraz środowiska zamieszkania, przyczynią się do wzrostu aktywności fizycznej, wypoczynku i rekreacji, a także będą pełnić funkcje społeczne na rzecz mieszkańców różnych grup wiekowych (w tym przeciwdziałania chorobom cywilizacyjnym).
3. *Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców* – potrzebne są inicjatywy edukacyjno-informacyjne dla mieszkańców obszaru rewitalizacji w zakresie świadomości, postaw i zachowań ekologicznych przyczyniających się do ochrony środowiska naturalnego.

III. Część programowa

1. Założenia programu rewitalizacji

Przeprowadzenie całościowej analizy zjawisk kryzysowych i potencjałów oraz wskazanie czynników, mających szczególne znaczenie z punktu widzenia rewitalizacji (tabela 3), pozwoliło określić strategiczne kierunki działań dla wyznaczonego obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Opatowiec. Określono wizję (planowany efekt), misję oraz 2 cele rewitalizacji, wokół których skoncentrowane zostały kierunki działań. Realizacja zaplanowanych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych pozwoli na wykonanie misji, a tym samym wyprowadzenie wyznaczonego obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego.

1.1. Misja i wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji

Program Rewitalizacji opracowany został w układzie uwzględniającym dwa kluczowe jego elementy, tj. *wizję* – pokazującą wizerunek obszaru rewitalizacji w przyszłości i *misję* – będącą naczelnym kierunkiem zintegrowanej polityki terytorialnej, wokół której koncentrować się będą kompleksowe i partnerskie działania wszystkich interesariuszy rewitalizacji. Na podstawie przeprowadzonej pogłębionej diagnozy, analizy zjawisk kryzysowych i lokalnych potencjałów oraz w wyniku wspólnej pracy warsztatowej interesariuszy rewitalizacji, sformułowano misję i wizję stanu dla wyznaczonego obszaru rewitalizacji po przeprowadzeniu procesu rewitalizacji (schemat 3).

Schemat 3 Wizja i misja wyznaczonego obszaru rewitalizacji

WIZJA 2023

Obszar rewitalizacji w Gminie Opatowiec – bezpieczne i funkcjonalne miejsce z zapewnionym dostępem do wysokiej jakości usług publicznych, zamieszkiwane przez aktywną społecznie i gospodarczo lokalną społeczność, wykorzystującą zasoby dziedzictwa historycznego, kulturowego oraz rzeki Wisły i Dunajec

MISJA REWITALIZACJI

Tworzenie bezpiecznej i funkcjonalnej przestrzeni publicznej do rozwoju społeczno-gospodarczego mieszkańców, bazującej na lokalnych potencjalach dziedzictwa historycznego, kulturowego i naturalnego z wykorzystaniem międzysektorowych partnerstw w celu zapewnienia wysokiej jakości życia lokalnej społeczności

Źródło: Opracowanie własne

Wizja obszaru rewitalizacji zawiera w sobie opis pożądanego stanu docelowego we wszystkich sferach, tj. społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej.

W wymiarze społecznym na rewitalizowanym obszarze nastąpi:

integracja społeczna mieszkańców, zniwelowanie wykluczenia i izolacji wielu grup społecznych, wzrost aktywności społecznej, zwiększenie dostępności do wysokiej jakości usług publicznych oraz atrakcyjnych form rekreacji i spędzania wolnego czasu, wyprowadzenie dzieci i młodzieży z patologii, wzrost poczucia bezpieczeństwa, wzrost możliwości bezpiecznego i atrakcyjnego spędzania czasu wolnego.

W wymiarze gospodarczym proces rewitalizacji przyczyni się w sposób bezpośredni i pośredni do:

zwiększenia możliwości rozwoju przedsiębiorczości, zróżnicowania lokalnej gospodarki, wzrostu ruchu rekreacyjno-wypoczynkowego i turystycznego oraz wzrostu dochodów mieszkańców.

W wymiarze przestrzenno-funkcjonalnym zauważalne będą następujące zmiany:

dostosowanie przestrzeni publicznych do osób starszych i niepełnosprawnych, likwidacja barier architektoniczno-urbanistycznych, poprawa estetyki przestrzeni, stworzenie infrastruktury rekreacyjno-sportowej i okołoturystycznej, bezpieczna przestrzeń dla mieszkańców, poprawa jakości infrastruktury komunalnej (w tym drogowej i wodociągowej)

wraz z infrastrukturą towarzyszącą, zachowanie i poprawa stanu obiektów dziedzictwa kulturowego.

W wymiarze technicznym rewitalizacja przyczyni się do:

poprawy jakości i zwiększenia ilości infrastruktury rekreacyjno-sportowej i okołoturystycznej, poprawy stanu technicznego oraz efektywności energetycznej budynków.

W wymiarze środowiskowym proces rewitalizacji wpłynie na:

redukcję emisji zanieczyszczeń do powietrza, ochronę środowiska naturalnego, wzrost jakości terenów zieleni, wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców.

W związku z powyższym wizja obszaru rewitalizacji odnosi się do zdiagnozowanych:

- 1) *potrzeb* – związanych ze wzrostem aktywności społeczno-gospodarczej mieszkańców, wspieraniem przedsiębiorczości mieszkańców, włączaniem społecznym osób wykluczonych i/lub zagrożonych marginalizacją, stworzeniem funkcjonalnej przestrzeni (w szczególności pomiędzy Rynkiem a nadbrzeżem wzdłuż rzeki Wisły);
- 2) *uwarunkowań* – wynikających z rolniczego charakteru obszaru;
- 3) *potencjałów obszaru rewitalizacji* – aktywnej działalności Samorządowej Instytucji Kultury pod nazwą Gminna Biblioteka Publiczna w Opatowcu, kapitału społecznego młodych osób, wysokiej liczby organizacji pozarządowych, dziedzictwa kulturowego i naturalnego oraz korzystnego położenia, których uruchomienie jest istotne do powodzenia procesu rewitalizacji.

1.2. Cele rewitalizacji wraz z odpowiadającymi im kierunkami działań

Wypełnienie przyjętej wizji i misji jest uwarunkowane realizacją postawionych celów rewitalizacji i zaplanowanych do realizacji kierunków działań, służących eliminacji lub ograniczeniu zdiagnozowanych na etapie diagnostycznym negatywnych zjawisk, ściśle odpowiadających przyjętemu celom. Cele powiązane zostały z pogłębioną diagnozą oraz wizją obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji, a także posłużyły uporządkowaniu działań wynikających ze skali i charakteru potrzeb rewitalizacyjnych (schemat 4 i 5).

Przedstawiona poniżej struktura założeń Programu Rewitalizacji jest odpowiedzią na zdiagnozowane problemy i potencjały, a także wynikające z nich potrzeby rewitalizacyjne. Cele rewitalizacji służą hierarchizacji działań w odniesieniu do wskazanych potrzeb, a także są powiązane z wizją stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji.

Cel rewitalizacji 1. *Stworzenie bezpiecznej i funkcjonalnej przestrzeni publicznej bazującej na lokalnym dziedzictwie* wraz z przyczyniającymi się do jego realizacji kierunkami działań, które dotyczą: kształtowania bezpiecznych i funkcjonalnych przestrzeni publicznych, zwiększania dostępności do wysokiej jakości usług publicznych oraz ochrony i efektywnego wykorzystywania zasobów dziedzictwa kulturowego i naturalnego – odpowiada na określone na podstawie diagnozy obszaru rewitalizacji potrzeby związane z:

- 1) zwiększeniem jakości i dostępności usług publicznych;
- 2) poprawą stanu bezpieczeństwa publicznego na obszarze rewitalizacji;
- 3) pobudzaniem przedsiębiorczości mieszkańców obszaru rewitalizacji;
- 4) wspieraniem rozwoju przedsiębiorstw i działalności gospodarczych mieszkańców na obszarze rewitalizacji;
- 5) uporządkowaniem, adaptacją oraz stworzeniem atrakcyjnych przestrzeni publicznych sprzyjających aktywności mieszkańców i poprawie środowiska zamieszkania;
- 6) wzrostem jakości i funkcjonalności układów komunikacyjnych;
- 7) zahamowaniem postępującej degradacji technicznej i/lub poprawą efektywności energetycznej obiektów użyteczności publicznej, zabytkowych i budynków prywatnych;
- 8) uporządkowaniem i zwiększeniem dostępu do podstawowej infrastruktury komunalnej;
- 9) ograniczeniem tzw. „niskiej” emisji zanieczyszczeń;
- 10) zwiększeniem terenów zieleni urządzonej służących wypoczynkowi i rekreacji mieszkańców;

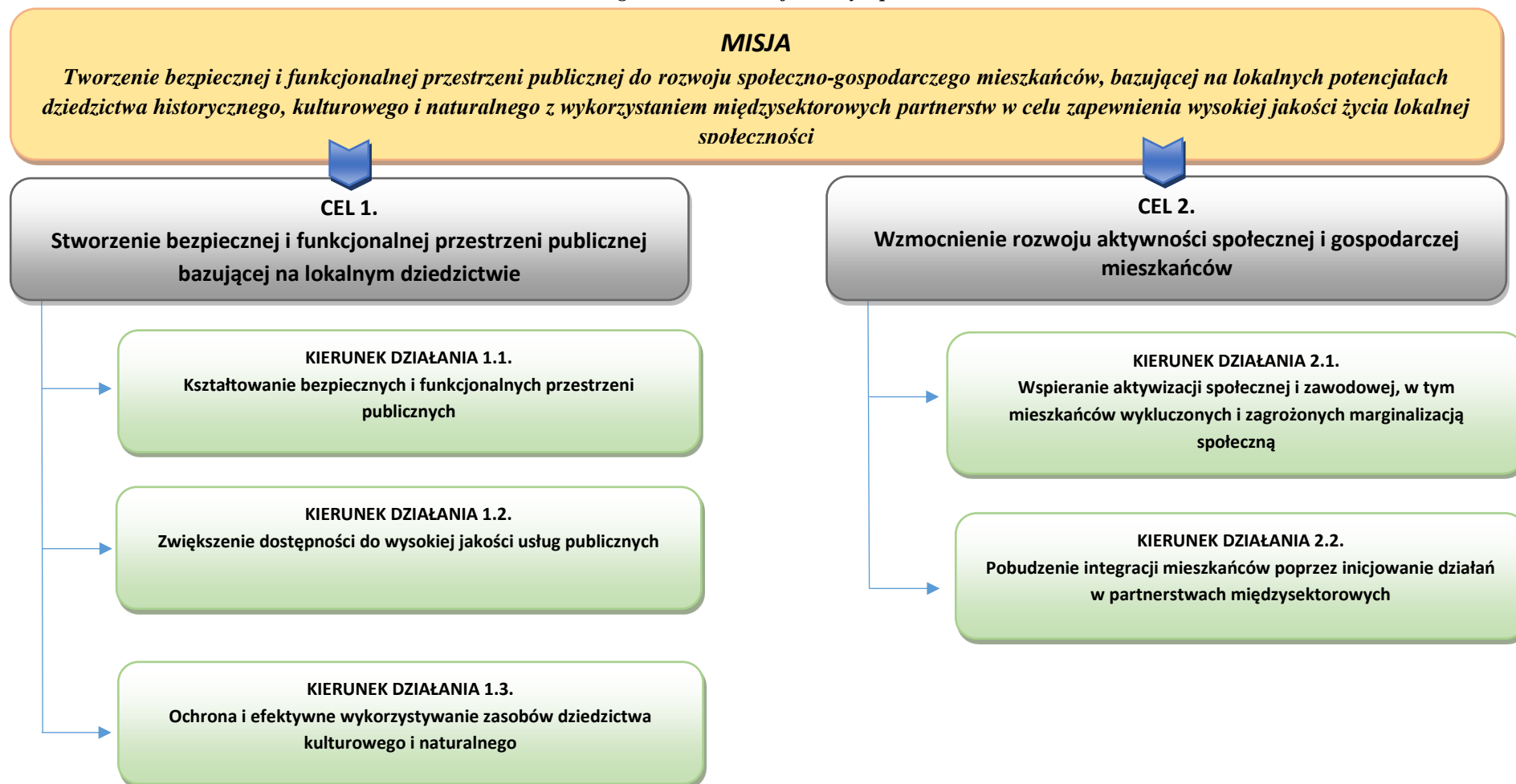
Osiągnięcie założeń celu 1. jest ściśle związane z planowanym efektem rewitalizacji określonym w wizji stanu obszaru w sferach: gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej.

Cel rewitalizacji 2. *Wzmocnienie rozwoju aktywności społecznej i gospodarczej mieszkańców* wraz z przyczyniającymi się do jego realizacji kierunkami działań, które dotyczą: wspierania aktywizacji społecznej i zawodowej mieszkańców wykluczonych i zagrożonych marginalizacją społeczną oraz pobudzaniem integracji mieszkańców poprzez inicjowanie działań w partnerstwach międzysektorowych – odpowiada na określone na podstawie diagnozy obszaru rewitalizacji potrzeby związane z:

- 1) wszechstronnym wsparciem osób wykluczonych i/lub zagrożonych ubóstwem, przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz pomocą osobom uzależnionym;
- 2) przeciwdziałaniem bezrobociu i zwiększaniem możliwości zatrudnienia;
- 3) wzmocnieniem włączenia i zaangażowania mieszkańców w sprawy lokalne oraz integracją we współdziałaniu na rzecz obszaru rewitalizacji;
- 4) wyrównaniem szans edukacyjnych i kreowaniem możliwości do rozwoju młodych ludzi;
- 5) zapewnianiem udziału w życiu społecznym seniorom, osobom niepełnosprawnym oraz dotkniętych chorobami;
- 6) podniesieniem świadomości ekologicznej mieszkańców.

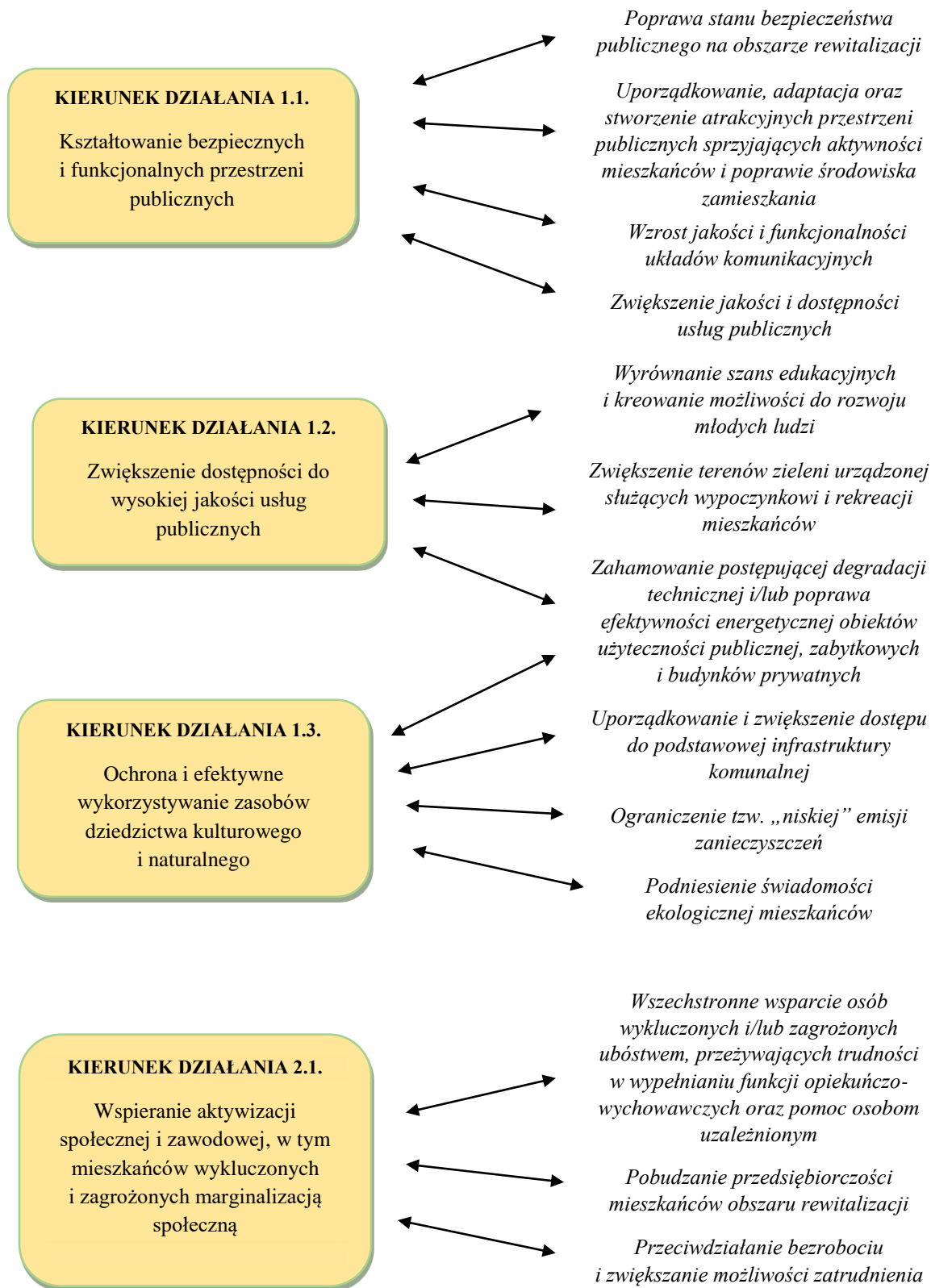
Osiągnięcie założeń celu 2. jest ściśle związane z planowanym efektem rewitalizacji określonym w wizji stanu obszaru w sferach społecznej i gospodarczej.

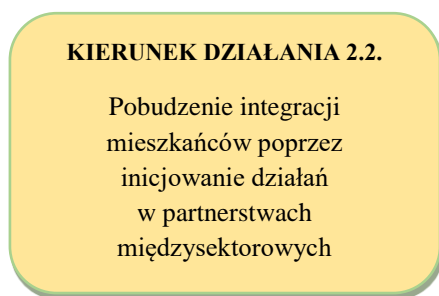
Schemat 4 Założenia Programu Rewitalizacji Gminy Opatowiec na lata 2016–2023

Źródło: Opracowanie własne

Schemat 5 Kierunki działań wraz z odniesieniem ich do zidentyfikowanych potrzeb rewitalizacyjnych, mające na celu eliminację lub ograniczenie występowania negatywnych zjawisk

Wzmocnienie włączenia i zaangażowania mieszkańców w sprawy lokalne oraz integracji we współdziałaniu na rzecz obszaru rewitalizacji

Wspieranie rozwoju przedsiębiorstw i działalności gospodarczych mieszkańców na obszarze rewitalizacji

Zapewnianie udziału w życiu społecznym seniorom, osobom niepełnosprawnym oraz dotkniętych chorobami

2. Projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Program Rewitalizacji dla Gminy Opatowiec złożony jest z listy planowanych, podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz zawiera charakterystykę pozostałych rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Dzięki temu dokument jest konstrukcją złożoną z wielu różnorodnych projektów, która warunkuje osiągnięcie zaplanowanych efektów, a tym samym ich efektywne oddziaływanie na zidentyfikowane na etapie diagnozy zjawiska kryzysowe oraz wykorzystuje lokalne potencjały.

2.1. Lista planowanych podstawowych projektów/przedsięwzięć

W wyniku prac nad Programem Rewitalizacji, a także w oparciu o zasadę partycypacji społecznej oraz partnerstwa, zdefiniowano i scharakteryzowano 9 *projektów podstawowych*, czyli takich, bez których realizacja celów dokumentu nie będzie możliwa i obszar rewitalizacji nie będzie w stanie wyjść z kryzysowej sytuacji (tabele 4–12).

Tabela 4 Projekt podstawowy nr 1 do realizacji na wyznaczonym obszarze rewitalizacji

Nazwa projektu	<i>Kompleksowe zaadaptowanie, uporządkowanie i zagospodarowanie przestrzeni publicznej w miejscowości Opatowiec mającej na celu wzrost jakości życia mieszkańców</i>		
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji (miejscowość Opatowiec)	Okres realizacji	2017–2021
Szacowana wartość (zł)	8,0 mln	Źródła finansowania	środki UE (EFRR), środki MKiDN, środki własne, środki prywatne
Zakres rzeczowy realizowanych zadań	<p>Przedmiotem projektu jest przywrócenie i nadanie nowych funkcji społecznych, gospodarczych, rekreacyjnych, kulturalnych, turystycznych przestrzeniom publicznym (w tym przestrzeni po istniejącym tu niegdyś przemyśle) zlokalizowanym na obszarze rewitalizacji, w szczególności poprzez następujące zadania:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Adaptacja i zagospodarowanie zdegradowanego terenu wzdłuż nadbrzeża rzeki Wisły poprzez nadanie mu nowych funkcji społecznych, rekreacyjnych, turystycznych, gospodarczych i edukacyjnych: <ul style="list-style-type: none"> – uporządkowanie, uzupełnienie i rozszerzenie zieleni (stanowią ją głównie samosiewy); – stworzenie ciągów pieszych i rowerowych, wykreowanie atrakcyjnego połączenia terenu z centrum Opatowca; – montaż elementów małej architektury m.in. ławki, stoliki, kosze, altany, stojaki rowerowe, przyrządy do ćwiczeń i zabaw, montaż energooszczędnego oświetlenia i monitoringu wizyjnego; – wykonanie pomostu stanowiącego punkt widokowy na Wisłę i Dunajec oraz wykonanie przystani do obsługi kajaków i małych łodzi; – utworzenie spójnego oznakowania terenu; 		

	<ul style="list-style-type: none"> - wyposażenie przestrzeni w stanowiska do prowadzenia działalności gospodarczej; - utworzenie edukacyjnego parku tematycznego nawiązującego do historii tego miejsca (m.in. przebiegu Szlaku Jagiellońskiego, postaci Józefa Piłsudskiego); - prace mające na celu zachowanie i udostępnienie pomnika Józefa Piłsudskiego. <p>2) Wzrost jakości, estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznych w celu przywrócenia funkcji centrotwórczych i poprawy bezpieczeństwa publicznego:</p> <ul style="list-style-type: none"> - przebudowa dróg publicznych wraz z infrastrukturą towarzyszącą, ciągów pieszych i rowerowych; - uporządkowanie ruchu kołowego poprzez zagospodarowanie przestrzeni pod miejsca parkingowe; - montaż obiektów małej architektury i zagospodarowanie przestrzeni (m.in. ławki, stoliki, kosze, altany, stojaki rowerowe, przyrządy do ćwiczeń i zabaw, boiska rekreacyjne, zaplecze sanitarne); - wyposażenie przestrzeni w spójne oznakowanie; - przebudowa infrastruktury komunalnej; - montaż monitoringu wizyjnego; - wyposażenie przestrzeni w stanowiska do prowadzenia działalności gospodarczej; - modernizacja i rozszerzenie energooszczędnego oświetlenia ulicznego (w tym z wykorzystaniem OZE); - uporządkowanie i uzupełnienie istniejącej zieleni. <p>3) Przebudowa budynku Domu Kultury w Opatowcu oraz zagospodarowanie jego otoczenia wraz z zakupem niezbędnego sprzętu w celu nadania nowych funkcji oraz rozszerzenia obecnie prowadzonej działalności kulturalnej, w szczególności poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> - modernizację pomieszczeń (m.in. malowanie ścian, wymianę nawierzchni podłogowych, modernizację sceny); - wyposażenie biblioteki m.in. w nowoczesne i funkcjonalne regały na książki; - zakup nowoczesnego sprzętu (w tym interaktywnego i multimedialnego); - poprawę efektywności energetycznej budynku (w tym wykorzystanie technologii EWE i OZE). <p>4) Zachowanie i udostępnienie zasobów dziedzictwa kulturowego i naturalnego (m.in. kościoła parafialnego pw. św. Jakuba oraz cmentarza wojennego z I wojny światowej w Opatowcu).</p> <p>5) Poprawa estetyki i zagospodarowanie przestrzeni i obiektów, w których prowadzona jest działalność gospodarcza i społeczna.</p> <p>Wszystkie działania uwzględniają dostosowanie przestrzeni i obiektów do potrzeb osób niepełnosprawnych i starszych oraz wpływają na zachowanie i utrwalenie ładu przestrzennego.</p>
<p>Podmioty realizujące projekt</p>	<p>Gmina Opatowiec, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Samorządowa Instytucja Kultury pod nazwą Gminna Biblioteka Publiczna w Opatowcu, partnerzy społeczni i gospodarczy</p>
<p>Oddziaływanie projektu na zdiagnozowane problemy i potencjały</p>	<p>Realizacja projektu oddziaływać będzie na następujące zidentyfikowane <u>problemy</u> (w tabeli 3):</p> <p>1) w <i>sferze społecznej</i>: 1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 12, 13 – stworzenie funkcjonalnych, estetycznych i bezpiecznych przestrzeni pozwoli włączyć osoby wykluczone i/lub zagrożone marginalizacją społeczną i ubóstwem do rozwoju ich aktywności społecznej, zawodowej i gospodarczej. Pozwoli to również na wzrost integracji i budowanie więzi</p>

	<p>społecznych, zaś ujęcie aspektów wykorzystujących dziedzictwo kulturowe i naturalne – wzrost tożsamości lokalnej.</p> <p>2) w sferze gospodarczej: 1, 2, 3 – poprzez stworzenie funkcjonalnych i estetycznych warunków technicznych do prowadzenia i/lub rozwoju działalności gospodarczych oraz rozwijania zróżnicowanego sektora pozarolniczego.</p> <p>3) w sferze przestrzenno-funkcjonalnej: 1, 2, 3 – poprzez estetyczne, funkcjonalne i bezpieczne zagospodarowanie przestrzeni publicznych i dostosowanie techniczne obiektów i przestrzeni poprzez likwidację barier architektonicznych, poprawę i zwiększenie dostępu do infrastruktury komunalnej wraz z infrastrukturą towarzyszącą, utworzenie spójnego oznakowania, oświetlenia energooszczędnego, uporządkowanie ruchu kołowego i poprawę ładu i estetyki przestrzeni.</p> <p>4) w sferze technicznej: 2 – zwłaszcza poprzez poprawę efektywności energetycznej obiektów, wykorzystanie technologii EWE i OZE, poprawę stanu technicznego obiektów dziedzictwa kulturowego.</p> <p>5) w sferze środowiskowej: 1, 2, 4 – poprzez zaplanowanie działań związanych z ograniczeniem „niskiej” emisji zwłaszcza poprzez wykorzystanie EWE i OZE, przebudowę infrastruktury komunalnej oraz zwiększenie jakości terenów zieleni urządzonej.</p> <p>Ponadto podczas wdrażania zakresu przedmiotowego projektu wykorzystywane będą następujące <u>potencjały</u> (tabela 3):</p> <p>1) w sferze społecznej: 1, 2, 3, 4 – poprzez wykorzystanie dobrze prosperującej Samorządowej Instytucji Kultury pod nazwą Gminna Biblioteka Publiczna w Opatowcu, potencjału ludzi młodych oraz organizacji pozarządowych, jak również mieszkańców biorących udział w życiu publicznym.</p> <p>2) w sferze gospodarczej: 1 – poprzez przywrócenie funkcji centrotwórczych oraz wzrost jakości przestrzeni, prowadząc do wzmocnienia zróżnicowania gospodarczego.</p> <p>3) w sferze przestrzenno-funkcjonalnej: 1, 2 – lokalizacja przy ważnym szlaku komunikacyjnym, położenie na trasie międzynarodowego Szlaku Jagiellońskiego.</p> <p>4) w sferze technicznej: 1 – istnienie i wsparcie bogatego dziedzictwa kulturowego pozwoli na jego zachowanie oraz wykorzystanie do działań rewitalizacyjnych.</p> <p>5) w sferze środowiskowej: 1, 2 – poprzez wykorzystanie wysokiego udziału zieleni oraz lokalnego dziedzictwa naturalnego (atrakcyjnego krajobrazu, położenia wzdłuż rzeki Wisły i przy ujściu Dunajca, błoni opatowieckich czy piaszczystych skarp).</p>
<p>Cele rewitalizacji, które realizuje projekt</p>	<p><i>CEL 1.</i> Stworzenie bezpiecznej i funkcjonalnej przestrzeni publicznej bazującej na lokalnym dziedzictwie.</p> <p><i>KIERUNEK DZIAŁANIA 1.1.</i> Kształtowanie bezpiecznych i funkcjonalnych przestrzeni publicznych.</p> <p><i>KIERUNEK DZIAŁANIA 1.2.</i> Zwiększenie dostępności do wysokiej jakości usług publicznych.</p> <p><i>KIERUNEK DZIAŁANIA 1.3.</i> Ochrona i efektywne wykorzystywanie zasobów dziedzictwa kulturowego i naturalnego.</p> <p><i>CEL 2.</i> Wzmocnienie rozwoju aktywności społecznej i gospodarczej mieszkańców.</p> <p><i>KIERUNEK DZIAŁANIA 2.1.</i> Wspieranie aktywizacji społecznej i zawodowej, w tym mieszkańców wykluczonych i zagrożonych marginalizacją społeczną.</p> <p><i>KIERUNEK DZIAŁANIA 2.2.</i> Pobudzenie integracji mieszkańców poprzez inicjowanie działań w partnerstwach międzysektorowych.</p>
<p>Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do</p>	<p>Prognozowanymi rezultatami realizowanego projektu są:</p> <ul style="list-style-type: none"> – poprawa bezpieczeństwa publicznego; – wzmocnienie funkcji centrotwórczych; – podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców; – wzrost świadomości zdrowotnej mieszkańców;

<p>celów rewitalizacji</p>	<ul style="list-style-type: none"> - zwiększenie aktywności, spójności i integracji społecznej mieszkańców obszaru rewitalizacji; - rozwój przemysłu czasu wolnego; - zwiększenie zaangażowania mieszkańców w sprawy lokalne; - zwiększenie dostępności do publicznych przestrzeni sportowych i rekreacyjnych; - poprawa atrakcyjności i jakości przestrzeni publicznej; - wzmocnienie tożsamości lokalnej; - likwidacja barier architektonicznych dla osób niepełnosprawnych i starszych; - rozszerzenie oferty i zwiększenie dostępności do usług społecznych o charakterze kulturalnym, edukacyjnym, artystycznym, sportowym i rekreacyjnym; - wzrost dostępności do wysokiej jakości świadczonych usług; - zwiększenie efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej; - zmniejszenie negatywnego wpływu na środowisko. <p><u>Wskaźniki produktu i rezultatu:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją; - ludność mieszkająca na obszarach objętych rewitalizacją; - liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach. <p>Sposób monitorowania rezultatów projektów w odniesieniu do celów rewitalizacji przedstawiony został w rozdziale 2. <i>System monitoringu, oceny i wprowadzania zmian do programu</i>, IV części wdrożeniowej niniejszego dokumentu.</p>
<p>Powiązanie projektu z innymi projektami/ przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi</p>	<p>Projekt wykazuje powiązania i oddziaływanie z następującymi podstawowymi projektami rewitalizacyjnymi:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) <i>Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej</i> – projekt przyczyni się szerszego wykorzystania technologii EWE i OZE, a co za tym idzie obniżenia niskiej emisji. Ponadto estetyzacja elewacji zewnętrznych wpłynie pozytywnie na utrwalenie i/lub uporządkowanie ładu przestrzennego. 2) <i>Nowy zawód – lepsze jutro</i> – osoby objęte wsparciem związanym z aktywizacją społeczno-zawodową będą mogły wykorzystać wspartą przestrzeń i obiekty do wykorzystania nabytych umiejętności. 3) <i>Kompleksowy rozwój edukacji przedszkolnej i szkolnej na terenie Gminy Opatowiec</i> – wykorzystanie wspartej przestrzeni i obiektów do uatrakcyjnienia oferty edukacyjnej, stworzenia możliwości rozwijania pasji i talentów uczniów. 4) <i>Zwiększenie dostępu do wysokiej jakości edukacji przedszkolnej i szkolnej na terenie Gminy Opatowiec</i> – wykorzystanie wspartej przestrzeni i obiektów do uatrakcyjnienia oferty edukacyjnej, stworzenia możliwości rozwijania pasji i talentów oraz rozwoju kompetencji kluczowych uczniów. 5) <i>Wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii w celu poprawy jakości środowiska naturalnego</i> – projekt przyczyni się do szerszego wykorzystania OZE w prywatnych obiektach mieszkaniowych, a co za tym idzie – spadku niskiej emisji. 6) <i>W cyfrowej sieci</i> – wykorzystanie wspartej przestrzeni i obiektów do uatrakcyjnienia oferty edukacyjnej, stworzenia możliwości rozwijania pasji i talentów oraz rozwoju kompetencji kluczowych uczniów. 7) <i>Wzrost jakości ogólnodostępnych przestrzeni w sołectwach Kraśniów, Podskale i Rogów na cele rekreacyjno-wypoczynkowe</i> – poprzez kompleksowe zagospodarowanie i adaptację przestrzeni publicznych na całym wyznaczonym obszarze rewitalizacji w celu wzmocnienia poprawy jakości życia mieszkańców tego terenu. 8) <i>Współpraca drogą do aktywnej integracji</i> – poprzez wykorzystanie wspartej przestrzeni i obiektów do realizacji działań społecznych, przy międzysektorowej współpracy różnych podmiotów.

	Efekty przedmiotowego projektu wzmacnia również realizacja zaplanowanych projektów uzupełniających: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 poprzez oddziaływanie na wszystkie sfery: społeczną, gospodarczą, przestrzenno-funkcjonalną, techniczną i środowiskową.
--	---

Tabela 5 Projekt podstawowy nr 2 do realizacji na wyznaczonym obszarze rewitalizacji

Nazwa projektu	<i>Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej</i>		
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji	Okres realizacji	2017–2021
Szacowana wartość (zł)	1,5 mln	Źródła finansowania	środki UE (EFRR), środki własne
Zakres rzeczowy realizowanych zadań	<p>Przedmiotem projektu jest kompleksowa, głęboka termomodernizacja budynków, w szczególności użyteczności publicznej (m.in. budynku Urzędu Gminy, Domu Kultury, Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Opatowcu) mająca na celu poprawę efektywności energetycznej obiektów, a co za tym idzie ograniczenie emisji szkodliwych związków do powietrza. Planowany zakres prac obejmuje m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - modernizację instalacji c.o. wraz z wymianą źródła zasilania; - wymianę oświetlenia na energooszczędne; - docieplenie podłóg na gruncie; - ocieplenie dachu i ścian zewnętrznych wraz z poprawą estetyki zewnętrznej budynków; - wymianę stolarki okiennej i drzwiowej; - montaż paneli fotowoltaicznych; - poprawę estetyki zewnętrznej obiektów; - przebudowę systemów grzewczych, systemów wentylacji i klimatyzacji, systemów wodno-kanalizacyjnych. <p>Prace zostaną przeprowadzone na podstawie wykonanych audytów energetycznych.</p>		
Podmioty realizujące projekt	Gmina Opatowiec		
Oddziaływanie projektu na zdiagnozowane problemy i potencjały	<p>Realizacja projektu oddziaływać będzie na następujące zidentyfikowane <u>problemy</u> (w tabeli 3):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) w sferze przestrzenno-funkcjonalnej: 1 – poprzez poprawę estetyki elewacji zewnętrznych zachowany zostanie ład przestrzenny; 2) w sferze technicznej: 3 – poprzez wzrost efektywności energetycznej obiektów wraz z wykorzystaniem technologii EWE i OZE; 3) w sferze środowiskowej: 4 – poprawa efektywności energetycznej obiektów pozwoli na zmniejszenie emisji szkodliwych substancji (ograniczenie niskiej emisji), a co za tym idzie – przyczyni się do wzrostu jakości powietrza. <p>Ponadto podczas wdrażania zakresu przedmiotowego projektu wykorzystywane będą następujące <u>potencjały</u> (tabela 3):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) w sferze społecznej: 1 – poprzez wsparcie Samorządowej Instytucji Kultury pod nazwą Gminna Biblioteka Publiczna w Opatowcu pozwoli na wzrost możliwości i jakości świadczonych usług; 2) w sferze środowiskowej: 2 – efekty projektu przyczynią się do zachowania lokalnego dziedzictwa naturalnego. 		

<p>Cele rewitalizacji, które realizuje projekt</p>	<p><i>CEL 1.</i> Stworzenie bezpiecznej i funkcjonalnej przestrzeni publicznej bazującej na lokalnym dziedzictwie. <i>KIERUNEK DZIAŁANIA 1.1.</i> Kształtowanie bezpiecznych i funkcjonalnych przestrzeni publicznych. <i>KIERUNEK DZIAŁANIA 1.2.</i> Zwiększenie dostępności do wysokiej jakości usług publicznych. <i>KIERUNEK DZIAŁANIA 1.3.</i> Ochrona i efektywne wykorzystywanie zasobów dziedzictwa kulturowego i naturalnego.</p>
<p>Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji</p>	<p>Prognozowane rezultaty podjętych działań to:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zwiększenie dostępu do wysokiej jakości usług publicznych; – poprawa efektywności energetycznej budynku (zmniejszenie zużycia i strat energii); – wzrost estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznej oraz obiektów użyteczności publicznej. <p><u>Wskaźniki produktu i rezultatu:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją; – ludność mieszkająca na obszarach objętych rewitalizacją; – liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach. <p>Sposób monitorowania rezultatów projektów w odniesieniu do celów rewitalizacji przedstawiony został w rozdziale 2. <i>System monitoringu, oceny i wprowadzania zmian do programu</i>, IV części wdrożeniowej niniejszego dokumentu.</p>
<p>Powiązanie projektu z innymi projektami/ przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi</p>	<p>Projekt wykazuje powiązania i oddziaływanie z następującymi podstawowymi projektami rewitalizacyjnymi:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) <i>Kompleksowe zaadaptowanie, uporządkowanie i zagospodarowanie przestrzeni publicznej w miejscowości Opatowiec mającej na celu wzrost jakości życia mieszkańców</i> – projekt przyczyni się szerszego wykorzystania technologii EWE i OZE, a co za tym idzie obniżenia niskiej emisji. Ponadto estetyzacja elewacji zewnętrznych wpłynie pozytywnie na utrwalenie i/lub uporządkowanie ładu przestrzennego. 2) <i>Nowy zawód – lepsze jutro</i> – w celu poprawy dostępu do wysokiej jakości usług publicznych osób wykluczonych i zagrożonych marginalizacją społeczną. 3) <i>Wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii w celu poprawy jakości środowiska naturalnego</i> – projekt przyczyni się do szerszego wykorzystania OZE nie tylko w obiektach użyteczności publicznych, ale także w prywatnych obiektach mieszkaniowych, co będzie skutkowało wzmocnieniem planowanego efektu – spadkiem niskiej emisji. 4) <i>Współpraca drogą do aktywnej integracji</i> – poprzez wykorzystanie wspartych obiektów użyteczności publicznej do realizacji działań społecznych. <p>Efekty przedmiotowego projektu wzmocnią również realizacja zaplanowanych projektów uzupełniających: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 poprzez oddziaływanie na wszystkie sfery: społeczną, gospodarczą, przestrzenno-funkcjonalną, techniczną i środowiskową.</p>

Tabela 6 Projekt podstawowy nr 3 do realizacji na wyznaczonym obszarze rewitalizacji

Nazwa projektu	Nowy zawód – lepsze jutro		
Lokalizacja	Gmina Opatowiec (w tym obszar rewitalizacji)	Okres realizacji	2017–2018
Szacowana wartość (zł)	0,6 mln	Źródła finansowania	środki UE (EFS), środki własne
Zakres rzeczowy realizowanych zadań	<p>Głównym celem projektu jest wzrost aktywności społecznej i zawodowej u osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, będących równocześnie klientami Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Opatowcu. Wsparcie w ramach projektu jest kierowane do mieszkańców w wieku aktywności zawodowej z wykształceniem podstawowym, gimnazjalnym, zasadniczym, średnim i wyższym. Grupę docelową stanowią bezrobotni zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy (PUP) zakwalifikowani do III profilu pomocy, bierni zawodowo oraz bezrobotni niebędący klientami PUP, charakteryzujący się co najmniej jedną z cech związanych z zagrożeniem ubóstwem lub wykluczeniem społecznym.</p> <p>Głównymi zadaniami w ramach projektu są m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - poradnictwo zawodowe indywidualne i grupowe; - poradnictwo psychologiczne grupowe; - kursy zawodowe; - staże; - realizacja kontraktów socjalnych. 		
Podmioty realizujące projekt	Gmina Opatowiec, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej		
Oddziaływanie projektu na zdiagnozowane problemy i potencjały	<p>Realizacja projektu oddziaływać będzie na następujące zidentyfikowane <u>problemy</u> (w tabeli 3):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) w sferze społecznej: 3, 4, 5, 11, 12 – poprzez wsparcie osób wykluczonych i/lub zagrożonych ubóstwem i marginalizacją społeczną, w celu nabycia kompetencji i kwalifikacji do włączenia społecznego, wzrostu aktywności zawodowej i społecznej oraz wzrostu dochodów. 2) w sferze gospodarczej: 1, 2, 3 – poprzez wzrost aktywności zawodowej i przedsiębiorczości. 		
Cele rewitalizacji, które realizuje projekt	<p>CEL 2. Wzmocnienie rozwoju aktywności społecznej i gospodarczej mieszkańców.</p> <p><i>KIERUNEK DZIAŁANIA 2.1.</i> Wspieranie aktywizacji społecznej i zawodowej mieszkańców, w tym wykluczonych i zagrożonych marginalizacją społeczną.</p> <p><i>KIERUNEK DZIAŁANIA 2.2.</i> Pobudzenie integracji mieszkańców poprzez inicjowanie działań w partnerstwach międzysektorowych.</p>		
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	<p>Prognozowanymi rezultatami realizowanego projektu są:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wzrost aktywności społecznej, edukacyjnej i zawodowej mieszkańców, - wzrost umiejętności społecznych i zawodowych umożliwiających powrót do życia społecznego i zawodowego, odpowiadające aktualnym potrzebom na rynku pracy, - wzrost zatrudnienia wśród osób bezrobotnych. <p><u>Wskaźniki produktu i rezultatu:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją; - liczba osób objętych wsparciem. <p>Sposób monitorowania rezultatów projektów w odniesieniu do celów rewitalizacji przedstawiony został w rozdziale 2. <i>System monitoringu, oceny i wprowadzania zmian do programu</i>, IV części wdrożeniowej niniejszego dokumentu.</p>		

<p>Powiązanie projektu z innymi projektami/ przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi</p>	<p>Projekt wykazuje powiązania i oddziaływanie z następującymi podstawowymi projektami rewitalizacyjnymi:</p> <ol style="list-style-type: none">1) <i>Kompleksowe zaadaptowanie, uporządkowanie i zagospodarowanie przestrzeni publicznej w miejscowości Opatowiec mającej na celu wzrost jakości życia mieszkańców – poprzez wykorzystanie wspartej przestrzeni i infrastruktury do włączenia społecznego i zawodowego uczestników projektu.</i>2) <i>Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej – w celu poprawy dostępności do wysokiej jakości usług publicznych.</i>3) <i>Wzrost jakości ogólnodostępnych przestrzeni w sołectwach Kraśniów, Podskale i Rogów na cele rekreacyjno-wypoczynkowe – poprzez wykorzystanie wspartej przestrzeni i infrastruktury do włączenia społecznego i zawodowego uczestników projektu.</i>4) <i>Współpraca drogą do aktywnej integracji – poprzez rozszerzenie i uatrakcyjnienie narzędzi i metod wykorzystywanych do wsparcia osób objętych projektem.</i> <p>Efekty przedmiotowego projektu wzmacnia również realizacja zaplanowanych projektów uzupełniających: 1, 2, 4 poprzez oddziaływanie na sferę społeczną i gospodarczą.</p>
--	---

Tabela 7 Projekt podstawowy nr 4 do realizacji na wyznaczonym obszarze rewitalizacji

Nazwa projektu	Kompleksowy rozwój edukacji przedszkolnej i szkolnej na terenie Gminy Opatowiec		
Lokalizacja	Gmina Opatowiec (w tym obszar rewitalizacji)	Okres realizacji	2017–2020
Szacowana wartość (zł)	1,0 mln	Źródła finansowania	środki UE (EFRR), środki własne
Zakres rzeczowy realizowanych zadań	<p>Zakres projektu obejmuje zwiększenie dostępności infrastruktury przedszkolnej na terenie Gminy Opatowiec, w szczególności poprzez:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) rozbudowę i modernizację istniejącej infrastruktury przedszkolnej i szkolnej – m.in. zmianę pokrycia dachowego, przebudowę i modernizację pomieszczeń do rozszerzenia oferty i jakości usług edukacyjnych, z dostosowaniem obiektów do potrzeb osób niepełnosprawnych; 2) wyposażenie i/lub doposażenie w nowoczesny sprzęt i materiały dydaktyczne pracowni (w szczególności pracowni matematycznych i przyrodniczych); 3) zwiększenie liczby miejsc wychowania przedszkolnego; 4) zakup niezbędnego wyposażenia. 		
Podmioty realizujące projekt	Gmina Opatowiec		
Cele rewitalizacji, które realizuje projekt	<p><i>CEL 1.</i> Stworzenie bezpiecznej i funkcjonalnej przestrzeni publicznej bazującej na lokalnym dziedzictwie. <i>KIERUNEK DZIAŁANIA 1.2.</i> Zwiększenie dostępności do wysokiej jakości usług publicznych. <i>CEL 2.</i> Wzmocnienie rozwoju aktywności społecznej i gospodarczej mieszkańców. <i>KIERUNEK DZIAŁANIA 2.1.</i> Wspieranie aktywizacji społecznej i zawodowej mieszkańców, w tym wykluczonych i zagrożonych marginalizacją społeczną.</p>		
Oddziaływanie projektu na zdiagnozowane problemy i potencjały	<p>Realizacja projektu oddziaływać będzie na następujące zidentyfikowane <u>problemy</u> (w tabeli 3):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) w sferze społecznej: 3, 5, 6, 7, 11 – poprzez zapewnienie opieki nad dziećmi w wieku przedszkolnym zwiększy się możliwość znalezienia zatrudnienia przez rodziców zajmujących się opieką nad dziećmi. Ponadto wzrośnie jakość usług publicznych, zaś uczniowie objęci projektem nabędą kompetencje i kwalifikacje kluczowe na rynku pracy, działania mają zapobiegać również dziedziczeniu patologii i wyuczonej bezradności; 2) w sferze gospodarczej: 3 – poprzez kształtowanie postaw takich jak kreatywność, innowacyjność, przedsiębiorczość, praca zespołowa; 3) w sferze przestrzenno-funkcjonalnej: 1 – poprzez zniwelowanie barier i dostosowanie budynków do potrzeb osób niepełnosprawnych; 4) w sferze technicznej: 3 – poprzez wzrost efektywności energetycznej budynków; 5) w sferze środowiskowej: 2, 4 – poprzez nabycie kompetencji innowacyjnych m.in. w zakresie świadomości ekologicznej oraz działaniach związanych z obniżeniem niskiej emisji. <p>Ponadto podczas wdrażania zakresu przedmiotowego projektu wykorzystywane będą następujące <u>potencjały</u> (tabela 3):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) w sferze społecznej: 1 – poprzez wykorzystanie i wsparcie kapitału ludzi młodych. 		

<p>Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji</p>	<p>Przedmiotowa inwestycja wpłynie m.in. na:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wzrost jakości życia mieszkańców; - spadek bezrobocia; - nabycie kompetencji kluczowych na rynku pracy, postaw przedsiębiorczości i aktywności społecznej; - zwiększenie poziomu upowszechniania edukacji przedszkolnej na terenie Gminy Opatowiec; - powrót części rodziców (głównie kobiet) na rynek pracy po przerwie związanej z urodzeniem i/lub wychowaniem dziecka/ci; - poprawę warunków życia społeczności lokalnej; - poprawę dostępu do podstawowych usług edukacyjnych; - zmniejszenie liczby osób zagrożonych wykluczeniem społecznym; - rozwinięcie wszechstronnych umiejętności u dzieci; - likwidację barier architektonicznych dla osób niepełnosprawnych. <p><u>Wskaźniki produktu i rezultatu:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją; - ludność mieszkająca na obszarach objętych rewitalizacją; - liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach. <p>Sposób monitorowania rezultatów projektów w odniesieniu do celów rewitalizacji przedstawiony został w rozdziale 2. <i>System monitoringu, oceny i wprowadzania zmian do programu</i>, IV części wdrożeniowej niniejszego dokumentu.</p>
<p>Powiązanie projektu z innymi projektami/ przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi</p>	<p>Projekt wykazuje powiązania i oddziaływanie z następującymi podstawowymi projektami rewitalizacyjnymi:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) <i>Kompleksowe zaadaptowanie, uporządkowanie i zagospodarowanie przestrzeni publicznej w miejscowości Opatowiec mającej na celu wzrost jakości życia mieszkańców</i> – poprzez stworzenie warunków do rozszerzenia i uatrakcyjnienia edukacji. 2) <i>Zwiększenie dostępu do wysokiej jakości edukacji przedszkolnej i szkolnej na terenie Gminy Opatowiec</i> – wykorzystanie wspartej infrastruktury szkolnej do uatrakcyjnienia oferty edukacyjnej, stworzenia możliwości rozwijania pasji i talentów oraz rozwoju kompetencji kluczowych uczniów. 3) <i>W cyfrowej sieci</i> – wykorzystanie wspartych obiektów edukacyjnych do uatrakcyjnienia oferty edukacyjnej, stworzenia możliwości rozwijania pasji i talentów oraz rozwoju kompetencji kluczowych uczniów. 4) <i>Wzrost jakości ogólnodostępnych przestrzeni w sołectwach Kraśniów, Podskale i Rogów na cele rekreacyjno-wypoczynkowe</i> – poprzez stworzenie warunków do rozszerzenia i uatrakcyjnienia edukacji. 5) <i>Współpraca drogą do aktywnej integracji</i> – poprzez objęcie działaniem projektu grup przedszkolnych i szkolnych, uatrakcyjnienie ich edukacji, rozwijanie pasji i talentów. <p>Efekty przedmiotowego projektu wzmacnia również realizacja zaplanowanych projektów uzupełniających: 1, 2, 4, 5 poprzez oddziaływanie na wszystkie sfery: społeczną, gospodarczą, przestrzenno-funkcjonalną, techniczną i środowiskową.</p>

Tabela 8 Projekt podstawowy nr 5 do realizacji na wyznaczonym obszarze rewitalizacji

Nazwa projektu	<i>Zwiększenie dostępu do wysokiej jakości edukacji przedszkolnej i szkolnej na terenie Gminy Opatowiec</i>		
Lokalizacja	Gmina Opatowiec (w tym obszar rewitalizacji)	Okres realizacji	2017–2020
Szacowana wartość (zł)	0,5 mln	Źródła finansowania	środki UE (EFS), budżet gminy
Zakres rzeczowy realizowanych zadań	<p>Głównym celem projektu jest zwiększenie procentu upowszechnienia edukacji przedszkolnej i szkolnej oraz podniesienie kompetencji kluczowych na terenie Gminy Opatowiec, w szczególności poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> - tworzenie nowych miejsc wychowania przedszkolnego; - rozszerzenie oferty świadczonych usług o dodatkowe zajęcia wyrównujące szanse edukacyjne dzieci, w tym m.in. zajęcia specjalistyczne, wczesnego wspomagania rozwoju, zajęcia stymulujące rozwój psychoruchowy czy zajęcia rozwijające kompetencje społeczno-emocjonalne; - zajęcia wyrównujące szanse w zakresie kompetencji kluczowych niezbędnych na rynku pracy oraz właściwych postaw/umiejętności (takich jak kreatywność, innowacyjność, przedsiębiorczość, praca zespołowa); - zajęcia budujące i rozwijające kompetencje kluczowe (m.in. matematyczno-przyrodnicze, ICT, językowe, na bazie eksperymentów); - dostosowanie obiektów do potrzeb osób niepełnosprawnych (zniwelowanie barier, dodatkowe zajęcia edukacyjne); - doposażenie bazy dydaktycznej; - doskonalenie umiejętności, kompetencji lub kwalifikacji nauczycieli. 		
Podmioty realizujące projekt	Gmina Opatowiec		
Cele rewitalizacji, które realizuje projekt	<p><i>CEL 1.</i> Stworzenie bezpiecznej i funkcjonalnej przestrzeni publicznej bazującej na lokalnym dziedzictwie. <i>KIERUNEK DZIAŁANIA 1.2.</i> Zwiększenie dostępności do wysokiej jakości usług publicznych. <i>CEL 2.</i> Wzmocnienie rozwoju aktywności społecznej i gospodarczej mieszkańców. <i>KIERUNEK DZIAŁANIA 2.1.</i> Wspieranie aktywizacji społecznej i zawodowej mieszkańców, w tym wykluczonych i zagrożonych marginalizacją społeczną.</p>		
Oddziaływanie projektu na zdiagnozowane problemy i potencjały	<p>Realizacja projektu oddziaływać będzie na następujące zidentyfikowane <u>problemy</u> (w tabeli 3):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) <i>w sferze społecznej:</i> 3, 5, 6, 7, 11 – poprzez zapewnienie opieki nad dziećmi w wieku przedszkolnym zwiększy się możliwość znalezienia zatrudnienia przez rodziców zajmujących się opieką nad dziećmi. Ponadto wzrośnie jakość usług publicznych, zaś uczniowie objęci projektem naberą kompetencje i kwalifikacje kluczowe na rynku pracy; działania mają zapobiegać również dziedziczeniu patologii i wyuczonej bezradności. 2) <i>w sferze gospodarczej:</i> 3 – poprzez kształtowanie postaw takich jak kreatywność, innowacyjność, przedsiębiorczość, praca zespołowa oraz kompetencji kluczowych; 3) <i>w sferze przestrzenno-funkcjonalnej:</i> 1 – poprzez zniwelowanie barier i dostosowanie budynków do potrzeb osób niepełnosprawnych; 4) <i>w sferze środowiskowej:</i> 2 – poprzez nabycie kompetencji innowacyjnych m.in. w zakresie świadomości ekologicznej. <p>Ponadto podczas wdrażania zakresu przedmiotowego projektu wykorzystywane będą następujące <u>potencjały</u> (tabela 3):</p>		

<p>Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji</p>	<p>1) <i>w sferze społecznej</i>: 1 – poprzez wykorzystanie i wsparcie kapitału ludzi młodych.</p> <p>Przedmiotowa inwestycja wpłynie m.in. na:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wzrost jakości życia mieszkańców; - spadek bezrobocia; - nabycie kompetencji kluczowych na rynku pracy, postaw przedsiębiorczości i aktywności społecznej; - zwiększenie poziomu upowszechniania edukacji przedszkolnej na terenie Gminy Opatowiec; - powrót części rodziców (głównie kobiet) na rynek pracy po przerwie związanej z urodzeniem i/lub wychowaniem dziecka/ci; - poprawę warunków życia społeczności lokalnej; - poprawę dostępu do podstawowych usług edukacyjnych; - zmniejszenie liczby osób zagrożonych wykluczeniem społecznym; - rozwinięcie wszechstronnych umiejętności u dzieci; - likwidację barier architektonicznych dla osób niepełnosprawnych; <p><u>Wskaźniki produktu i rezultatu:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją; - ludność mieszkająca na obszarach objętych rewitalizacją; - liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach. <p>Sposób monitorowania rezultatów projektów w odniesieniu do celów rewitalizacji przedstawiony został w rozdziale 2. <i>System monitoringu, oceny i wprowadzania zmian do programu</i>, IV części wdrożeniowej niniejszego dokumentu.</p>
<p>Powiązanie projektu z innymi projektami/ przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi</p>	<p>Projekt wykazuje powiązania i oddziaływanie z następującymi podstawowymi projektami rewitalizacyjnymi:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) <i>Kompleksowe zaadaptowanie, uporządkowanie i zagospodarowanie przestrzeni publicznej w miejscowości Opatowiec mającej na celu wzrost jakości życia mieszkańców</i> – poprzez stworzenie warunków do rozszerzenia i uatrakcyjnienia edukacji. 2) <i>W cyfrowej sieci</i> – wykorzystanie wspartych obiektów edukacyjnych do uatrakcyjnienia oferty edukacyjnej, stworzenia możliwości rozwijania pasji i talentów oraz rozwoju kompetencji kluczowych uczniów. 3) <i>Kompleksowy rozwój edukacji przedszkolnej i szkolnej na terenie Gminy Opatowiec</i> – wykorzystanie wspartych obiektów edukacyjnych do uatrakcyjnienia oferty edukacyjnej, stworzenia możliwości rozwijania pasji i talentów uczniów. 4) <i>Wzrost jakości ogólnodostępnych przestrzeni w sołectwach Kraśniów, Podskale i Rogów na cele rekreacyjno-wypoczynkowe</i> – poprzez stworzenie warunków do rozszerzenia i uatrakcyjnienia edukacji. 5) <i>Współpraca drogą do aktywnej integracji</i> – poprzez objęcie działaniem projektu grup przedszkolnych i szkolnych, uatrakcyjnienie ich edukacji, rozwijanie pasji i talentów uczniów. <p>Efekty przedmiotowego projektu wzmacnia również realizacja zaplanowanych projektów uzupełniających: 1, 2, 4, 5 poprzez oddziaływanie na wszystkie sfery: społeczną, gospodarczą, przestrzenno-funkcjonalną, techniczną i środowiskową.</p>

Tabela 9 Projekt podstawowy nr 6 do realizacji na wyznaczonym obszarze rewitalizacji

Nazwa projektu	W cyfrowej sieci		
Lokalizacja	Gmina Opatowiec (w tym obszar rewitalizacji)	Okres realizacji	2016–2018
Szacowana wartość (zł)	0,3 mln	Źródła finansowania	środki UE (EFS), budżet gminy
Zakres rzeczowy realizowanych zadań	<p>Przedmiotem projektu jest rozwijanie u uczniów Gimnazjum w Opatowcu umiejętności w zakresie kompetencji: naukowo technicznych, języków obcych i ICT poprzez uczestnictwo w zajęciach dodatkowych. Projekt ma na celu zastosowanie nowej, hybrydowej metody kształcenia (tzw. blended learning) – połączenia zajęć stacjonarnych, opartych na bazie ćwiczeń i gier edukacyjnych pobudzających inwencję uczniów z wykorzystaniem elementów kształcenia na odległość. Do zastosowania tej metody niezbędne jest również przeprowadzenie modernizacji sieci Internet na terenie budynku, a także przeprowadzenie szkolenia dla wszystkich nauczycieli placówki. Zajęcia dodatkowe będą miały charakter warsztatowy.</p> <p>Głównymi zadaniami w ramach projektu będą w szczególności następujące zadania:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Szkolenie dla nauczycieli w zakresie hybrydowych metod kształcenia (tzw. blended learning) i obsługi platformy e-learningowej – szkolenie pozwoli nauczycielom na wyrównanie braków w zakresie kształcenia na odległość. Umożliwi ono nabycie wiedzy i umiejętności technicznej obsługi edukacyjnej platformy e-learningowej, co w efekcie pozwoli później na efektywne prowadzenie zajęć metodą blended learning. 2. Modernizacja infrastruktury pozwalającej na bezprzewodowy dostęp do sieci Internet – szkoła będzie posiadała sieć bezprzewodową w całym budynku, podzieloną na nauczycielską i uczniowską, która będzie wzbogacona o filtr treści zakazanych. 3. Przygotowanie infrastruktury informatycznej do nauczania zdalnego – planowane jest powstanie atrakcyjnej formy przekazu nowych wiadomości jaką będzie platforma e-learningowa. Niezbędne do jej obsługi jest wyposażenie uczniów w przenośne tablety – umożliwiające dostęp do elektronicznych podręczników i do materiałów szkoleniowych. 4. Zajęcia dodatkowe – warsztaty językowe mające na celu przełamanie bariery językowej oraz zapoznanie się z kulturą obcych krajów; warsztaty z przedmiotów przyrodniczych, których celem będzie rozwijanie umiejętności badawczych i zainteresowań uczniów; warsztaty z matematyki. 5. Utworzenie Szkolnego Punktu Informacji i Kariery – główną formą pracy będzie indywidualny kontakt z uczniem poprzez edukacyjną platformę e-learningową. W ramach SPIK omówione zostaną zagadnienia z zakresu doradztwa zawodowego, przedsiębiorczości; zostaną zorganizowane wycieczki do Kielc i Krakowa w celu zapoznania się z ofertą odwiedzanych uczelni. Jako punkt doradczy SPIK będzie posiadał doradcę zawodowego, który na podstawie testów o predyspozycji będzie pomagał uczniom w wyborze ścieżki zawodowej. 6. Utworzenie Gminnego Festiwalu Nauki – podsumowującego podjęte w projekcie zadania. Gimnazjaliści zaprezentują zdobyte kompetencje i umiejętności z zakresu wielu nauk. Festiwal zakończy się dyskusją panelową z udziałem uczestników projektu i zaproszonych gości, której tematem będzie utrwalenie i kontynuacja wybranych działań projektowych. 		

<p>Podmioty realizujące projekt</p>	<p>Gmina Opatowiec</p>
<p>Cele rewitalizacji, które realizuje projekt</p>	<p><i>CEL 1. Stworzenie bezpiecznej i funkcjonalnej przestrzeni publicznej bazującej na lokalnym dziedzictwie.</i> <i>KIERUNEK DZIAŁANIA 1.2. Zwiększenie dostępności do wysokiej jakości usług publicznych.</i> <i>CEL 2. Wzmocnienie rozwoju aktywności społecznej i gospodarczej mieszkańców.</i> <i>KIERUNEK DZIAŁANIA 2.1. Wspieranie aktywizacji społecznej i zawodowej mieszkańców, w tym wykluczonych i zagrożonych marginalizacją społeczną.</i></p>
<p>Oddziaływanie projektu na zdiagnozowane problemy i potencjały</p>	<p>Realizacja projektu oddziaływać będzie na następujące zidentyfikowane <u>problemy</u> (w tabeli 3):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) w sferze społecznej: 5, 7, 10 – poprzez objęcie uczniów kompleksowymi działaniami w celu nabycia kompetencji i kwalifikacji kluczowych na rynku pracy o charakterze innowacyjnym; działania mają zwiększyć szansę zatrudnienia oraz zapobiegać również dziedziczeniu patologii i wyuczzonej bezradności. 2) w sferze gospodarczej: 3 – poprzez kształtowanie postaw takich jak kreatywność, innowacyjność, przedsiębiorczość, praca zespołowa; 3) w sferze środowiskowej: 2 – poprzez nabycie kompetencji innowacyjnych m.in. w zakresie świadomości ekologicznej. <p>Ponadto podczas wdrażania zakresu przedmiotowego projektu wykorzystywane będą następujące <u>potencjały</u> (tabela 3):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) w sferze społecznej: 1 – poprzez wykorzystanie i wsparcie kapitału ludzi młodych.
<p>Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji</p>	<p>Prognozowanymi rezultatami w ramach projektu są:</p> <ul style="list-style-type: none"> – poprawa jakości świadczonych usług publicznych; – podniesienie kwalifikacji nauczycieli; – zwiększenie atrakcyjności oferty edukacyjnej; – zwiększenie świadomości zawodowej uczniów; – zwiększenie dostępności do sieci Internet; – utworzenie produktu gminnego jakim jest Gminny Festiwal Nauki. <p><u>Wskaźniki produktu i rezultatu:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją; – liczba osób objętych wsparciem. <p>Sposób monitorowania rezultatów projektów w odniesieniu do celów rewitalizacji przedstawiony został w rozdziale 2. <i>System monitoringu, oceny i wprowadzania zmian do programu</i>, IV części wdrożeniowej niniejszego dokumentu.</p>
<p>Powiązanie projektu z innymi projektami/ przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi</p>	<p>Projekt wykazuje powiązania i oddziaływanie z następującymi podstawowymi projektami rewitalizacyjnymi:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) <i>Kompleksowe zaadaptowanie, uporządkowanie i zagospodarowanie przestrzeni publicznej w miejscowości Opatowiec mającej na celu wzrost jakości życia mieszkańców</i> – poprzez stworzenie warunków do rozszerzenia i uatrakcyjnienia edukacji. 2) <i>Kompleksowy rozwój edukacji przedszkolnej i szkolnej na terenie Gminy Opatowiec</i> – wykorzystanie wspartych obiektów edukacyjnych do uatrakcyjnienia oferty edukacyjnej, stworzenia możliwości rozwijania pasji i talentów uczniów. 3) <i>Wzrost jakości ogólnodostępnych przestrzeni w sołectwach Kraśniów, Podskale i Rogów na cele rekreacyjno-wypoczynkowe</i> – poprzez stworzenie warunków do rozszerzenia i uatrakcyjnienia edukacji.

	<p>4) <i>Współpraca drogą do aktywnej integracji</i> – poprzez objęcie działaniem projektu grup przedszkolnych i szkolnych, uatrakcyjnienie ich edukacji, rozwijanie pasji i talentów uczniów.</p> <p>Efekty przedmiotowego projektu wzmacnia również realizacja zaplanowanych projektów uzupełniających: 1, 2, 4, 5 poprzez oddziaływanie na wszystkie sfery: społeczną, gospodarczą, przestrzenno-funkcjonalną, techniczną i środowiskową.</p>
--	--

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 10 Projekt podstawowy nr 7 do realizacji na wyznaczonym obszarze rewitalizacji

Nazwa projektu	<i>Wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii w celu poprawy jakości środowiska naturalnego</i>		
Lokalizacja	Gmina Opatowiec (w tym obszar rewitalizacji)	Okres realizacji	2017–2020
Szacowana wartość (zł)	8,5 mln	Źródła finansowania	środki UE (EFRR), budżet gminy, środki prywatne
Zakres rzeczowy realizowanych zadań	<p>Zakres rzeczowy projektu obejmuje działania mające na celu modernizację źródeł ciepła i/lub budowę, przebudowę, modernizację infrastruktury do produkcji energii pochodzącej z odnawialnych źródeł energii w budynkach mieszkaniowych. Działania obejmują m.in. montaż pomp ciepła, kolektorów słonecznych, instalacji fotowoltaicznych, pieców na biomasę na potrzeby własne gospodarstw domowych na terenie Gminy Opatowiec (w tym na obszarze rewitalizacji).</p> <p>Projekt realizowany będzie w formie tzw. „projektu parasolowego”, w którym wnioskodawcą będzie gmina. Do zadań gminy należało będzie m.in. wyłonienie ostatecznych odbiorców, przygotowanie, zlecenie i koordynacja wykonania mikroinstalacji OZE oraz zachowanie trwałości projektu.</p> <p>W ramach projektu przewiduje się również promowanie odnawialnych źródeł energii, edukację i podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców.</p>		
Podmioty realizujące projekt	Gmina Opatowiec, podmioty prywatne		
Cele rewitalizacji, które realizuje projekt	<p><i>CEL 1.</i> Stworzenie bezpiecznej i funkcjonalnej przestrzeni publicznej bazującej na lokalnym dziedzictwie.</p> <p><i>KIERUNEK DZIAŁANIA 1.3.</i> Ochrona i efektywne wykorzystywanie zasobów dziedzictwa kulturowego i naturalnego.</p>		
Oddziaływanie projektu na zdiagnozowane problemy i potencjały	<p>Realizacja projektu oddziaływać będzie na następujące zidentyfikowane <u>problemy</u> (w tabeli 3):</p> <p>1) w sferze technicznej: 2 – poprzez zwiększenie efektywności energetycznej budynków; 2) w sferze środowiskowej: 2, 4 – poprzez podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców oraz poprawę jakości powietrza.</p> <p>Ponadto podczas wdrażania zakresu przedmiotowego projektu wykorzystywane będą następujące <u>potencjały</u> (tabela 3):</p> <p>1) w sferze środowiskowej: 2 – poprzez zmniejszenie negatywnego wpływu człowieka na dziedzictwo naturalne.</p>		
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	<p>Prognozowanymi rezultatami w ramach projektu są:</p> <ul style="list-style-type: none"> – poprawa stanu środowiska naturalnego; – ograniczenie tzw. „niskiej” emisji zanieczyszczeń; – ograniczenie negatywnego wpływu na obszary cenne przyrodniczo; – podniesienie świadomości ekologicznej; – poprawa warunków życia mieszkańców. <p><u>Wskaźniki produktu i rezultatu:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją; – ludność mieszkająca na obszarach objętych rewitalizacją; – liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach; <p>Sposób monitorowania rezultatów projektów w odniesieniu do celów rewitalizacji przedstawiony został w rozdziale 2. <i>System monitoringu, oceny i wprowadzania zmian do programu</i>, IV części wdrożeniowej niniejszego dokumentu.</p>		

Powiązanie projektu z innymi projektami/ przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi	<p>Projekt wykazuje powiązania i oddziaływanie z następującymi podstawowymi projektami rewitalizacyjnymi:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) <i>Kompleksowe zaadaptowanie, uporządkowanie i zagospodarowanie przestrzeni publicznej w miejscowości Opatowiec mającej na celu wzrost jakości życia mieszkańców – poprzez zmniejszenie negatywnego wpływu na środowisko nie tylko w przestrzeniach i obiektach publicznych, ale również w obiektach prywatnych.</i> 2) <i>Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej – projekt przyczyni się do szerszego wykorzystania technologii EWE i OZE, a co za tym idzie obniżenia niskiej emisji.</i> 3) <i>Wzrost jakości ogólnodostępnych przestrzeni w sołectwach Kraśniów, Podskale i Rogów na cele rekreacyjno-wypoczynkowe – poprzez zmniejszenie negatywnego wpływu na środowisko nie tylko w przestrzeniach i obiektach publicznych, ale również w obiektach prywatnych.</i> 4) <i>Współpraca drogą do aktywnej integracji – poprzez wsparcie edukacji ekologicznej mieszkańców.</i> <p>Efekty przedmiotowego projektu wzmacnia również realizacja zaplanowanych projektów uzupełniających: 3, 5, 6, 7 poprzez oddziaływanie na sfery: przestrzenno-funkcjonalną, techniczną i środowiskową.</p>
---	---

Tabela 11 Projekt podstawowy nr 8 do realizacji na wyznaczonym obszarze rewitalizacji

Nazwa projektu	<i>Wzrost jakości ogólnodostępnych przestrzeni w sołectwach Kraśniów, Podskale i Rogów na cele rekreacyjno-wypoczynkowe</i>		
Lokalizacja	Gmina Opatowiec (w tym obszar rewitalizacji)	Okres realizacji	2017–2023
Szacowana wartość (zł)	1,0 mln	Źródła finansowania	środki UE (EFRROW), budżet gminy
Zakres rzeczowy realizowanych zadań	<p>Przedmiotowy zakres projektu obejmuje kompleksowe zagospodarowanie przestrzeni o charakterze ogólnodostępnym na terenie sołectw Kraśniów, Podskale i Rogów, w szczególności poprzez:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Uporządkowanie istniejących przestrzeni publicznych (w tym otoczenia budynku Ochotniczej Straży Pożarnej, zespołu dworskiego i kościoła parafialnego pw. Nawiedzenia NMP w Rogowie, źródła św. Świerada w Kraśniowie oraz nadbrzeża nad rzeką Wisłą) wraz z wyposażeniem w obiekty małej architektury (m.in. ławki, wiaty, stoły, altany, grille, urządzenia zabawowe i siłowe) oraz stworzeniem ciągów pieszych i pieszko-rowerowych. 2. Uporządkowanie istniejącej oraz nasadzenie nowej zieleni. 3. Przebudowę, modernizację i uzupełnienie podstawowej infrastruktury komunalnej. 4. Modernizację odcinków dróg gminnych wraz z montażem energooszczędnego oświetlenia, stworzeniem lub odnową chodników, zatok i miejsc parkingowych. <p>Utworzona przestrzeń uwzględniać będzie potrzeby osób niepełnosprawnych i starszych, jak również zasady ładu przestrzennego obszaru.</p>		
Podmioty realizujące projekt	Gmina Opatowiec		
Cele rewitalizacji, które realizuje projekt	CEL 1. Stworzenie bezpiecznej i funkcjonalnej przestrzeni publicznej bazującej na lokalnym dziedzictwie.		

	<p><i>KIERUNEK DZIAŁANIA 1.1.</i> Kształtowanie bezpiecznych i funkcjonalnych przestrzeni publicznych.</p> <p><i>KIERUNEK DZIAŁANIA 1.2.</i> Zwiększenie dostępności do wysokiej jakości usług publicznych.</p> <p><i>KIERUNEK DZIAŁANIA 1.3.</i> Ochrona i efektywne wykorzystywanie zasobów dziedzictwa kulturowego i naturalnego.</p> <p><i>CEL 2.</i> Wzmocnienie rozwoju aktywności społecznej i gospodarczej mieszkańców.</p> <p><i>KIERUNEK DZIAŁANIA 2.1.</i> Wspieranie aktywizacji społecznej i zawodowej, w tym mieszkańców wykluczonych i zagrożonych marginalizacją społeczną.</p> <p><i>KIERUNEK DZIAŁANIA 2.2.</i> Pobudzenie integracji mieszkańców poprzez inicjowanie działań w partnerstwach międzysektorowych.</p>
<p>Oddziaływanie projektu na zdiagnozowane problemy i potencjały</p>	<p>Realizacja projektu oddziaływać będzie na następujące zidentyfikowane <u>problemy</u> (w tabeli 3):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) <i>w sferze społecznej:</i> 1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 12, 13 – stworzenie funkcjonalnych przestrzeni ogólnodostępnych pozwoli włączyć osoby wykluczone i/lub zagrożone marginalizacją społeczną i ubóstwem, jak również osoby starsze do rozwoju ich aktywności społecznej, zawodowej i gospodarczej. Pozwoli to również na wzrost integracji i budowanie więzi społecznych, zaś ujęcie aspektów wykorzystujących dziedzictwo kulturowe i naturalne – wzrost tożsamości lokalnej. 2) <i>w sferze gospodarczej:</i> 1, 2, 3 – poprzez stworzenie funkcjonalnych i estetycznych warunków technicznych do prowadzenia i/lub rozwoju działalności gospodarczych oraz rozwijania zróżnicowanego sektora pozarolniczego. 3) <i>w sferze przestrzenno-funkcjonalnej:</i> 1, 2, 3 – poprzez estetyczne, funkcjonalne i bezpieczne zagospodarowanie przestrzeni publicznych i dostosowanie techniczne obiektów i przestrzeni poprzez likwidację barier architektonicznych, poprawę i zwiększenie dostępu do infrastruktury komunalnej wraz z infrastrukturą towarzyszącą, utworzenie spójnego oznakowania, oświetlenia energooszczędnego, uporządkowanie ruchu kołowego i poprawę ładu i estetyki przestrzeni. 4) <i>w sferze środowiskowej:</i> 1, 2, 4 – poprzez zaplanowanie działań związanych z ograniczeniem „niskiej” emisji, przebudowę infrastruktury komunalnej oraz zwiększenie jakości i ilości terenów zieleni urządzonej. <p>Ponadto podczas wdrażania zakresu przedmiotowego projektu wykorzystywane będą następujące <u>potencjały</u> (tabela 3):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) <i>w sferze społecznej:</i> 1, 2, 3, 4 – poprzez wykorzystanie dobrze prosperującej Samorządowej Instytucji Kultury pod nazwą Gminna Biblioteka Publiczna w Opatowcu, potencjału ludzi młodych oraz organizacji pozarządowych, jak również mieszkańców biorących udział w życiu publicznym. 2) <i>w sferze gospodarczej:</i> 1 – poprzez zagospodarowanie i wzrost jakości przestrzeni utrwalającej pozytywny trend rejestrowanych działalności gospodarczych. 3) <i>w sferze przestrzenno-funkcjonalnej:</i> 1, 2 – lokalizacja przy ważnym szlaku komunikacyjnym, położenie na trasie międzynarodowego Szlaku Jagiellońskiego. 4) <i>w sferze technicznej:</i> 1 – istnienie i wsparcie bogatego dziedzictwa kulturowego (m.in. źródła św. Świerada, kompleksu dworskiego, kościoła parafialnego pw. Nawiedzenia NMP) pozwoli na jego zachowanie oraz wykorzystanie do działań rewitalizacyjnych. 5) <i>w sferze środowiskowej:</i> 1, 2 – poprzez wykorzystanie wysokiego udziału zieleni oraz lokalnego dziedzictwa naturalnego (atrakcyjnego krajobrazu, położenia wzdłuż rzeki Wisły).

<p>Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji</p>	<p>Prognozowanymi rezultatami w ramach projektu są:</p> <ul style="list-style-type: none"> - funkcjonalne zagospodarowanie wraz z wyposażeniem w infrastrukturę przestrzeni ogólnodostępnych (w tym dostosowanie do potrzeb osób niepełnoprawnych i starszych); - poprawa dostępności do infrastruktury społecznej; - stworzenie bezpiecznej, estetycznej przestrzeni ogólnodostępnej; - zwiększenie terenów zielonych do rekreacji i wypoczynku mieszkańców; - zwiększenie dostępności do infrastruktury komunalnej i drogowej; - wzrost integracji mieszkańców; - włączenie społeczne osób wykluczonych i/lub zagrożonych ubóstwem; - zwiększenie zaangażowania mieszkańców w sprawy lokalne; - wzrost tożsamości lokalnej. <p><u>Wskaźniki produktu i rezultatu:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją; - ludność mieszkająca na obszarach objętych rewitalizacją; - liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach. <p>Sposób monitorowania rezultatów projektów w odniesieniu do celów rewitalizacji przedstawiony został w rozdziale 2. <i>System monitoringu, oceny i wprowadzania zmian do programu</i>, IV części wdrożeniowej niniejszego dokumentu.</p>
<p>Powiązanie projektu z innymi projektami/ przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi</p>	<p>Projekt wykazuje powiązania i oddziaływanie z następującymi podstawowymi projektami rewitalizacyjnymi:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) <i>Kompleksowe zaadaptowanie, uporządkowanie i zagospodarowanie przestrzeni publicznej w miejscowości Opatowiec mającej na celu wzrost jakości życia mieszkańców</i> – poprzez szersze wykorzystanie wspartej przestrzeni i obiektów do realizacji działań społecznych, przy międzysektorowej współpracy różnych podmiotów. 2) <i>Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej</i> – projekt przyczyni się szerszego wykorzystania technologii EWE i OZE, a co za tym idzie obniżenia niskiej emisji. 3) <i>Nowy zawód – lepsze jutro</i> – osoby objęte wsparciem związanym z aktywizacją społeczno-zawodową będą mogły wykorzystać wspartą przestrzeń i obiekty do włączenia społeczno-zawodowego oraz wykorzystania nabytych umiejętności. 4) <i>Kompleksowy rozwój edukacji przedszkolnej i szkolnej na terenie Gminy Opatowiec</i> – wykorzystanie wspartej przestrzeni i obiektów do uatrakcyjnienia oferty edukacyjnej, stworzenia możliwości rozwijania pasji i talentów uczniów. 5) <i>Zwiększenie dostępu do wysokiej jakości edukacji przedszkolnej i szkolnej na terenie Gminy Opatowiec</i> – wykorzystanie wspartej przestrzeni i obiektów do uatrakcyjnienia oferty edukacyjnej, stworzenia możliwości rozwijania pasji i talentów oraz rozwoju kompetencji kluczowych uczniów. 6) <i>Wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii w celu poprawy jakości środowiska naturalnego</i> – projekt przyczyni się do szerszego wykorzystania OZE w prywatnych obiektach mieszkaniowych, a co za tym idzie – spadku niskiej emisji. 7) <i>W cyfrowej sieci</i> – wykorzystanie wspartej przestrzeni i obiektów do uatrakcyjnienia oferty edukacyjnej, stworzenia możliwości rozwijania pasji i talentów oraz rozwoju kompetencji kluczowych uczniów. 8) <i>Współpraca drogą do aktywnej integracji</i> – poprzez wykorzystanie wspartej przestrzeni do realizacji działań społecznych, przy międzysektorowej współpracy różnych podmiotów.

	Efekty przedmiotowego projektu wzmacnia również realizacja zaplanowanych projektów uzupełniających: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 poprzez oddziaływanie na wszystkie sfery: społeczną, gospodarczą, przestrzenno-funkcjonalną, techniczną i środowiskową.
--	---

Tabela 12 Projekt podstawowy nr 9 do realizacji na wyznaczonym obszarze rewitalizacji

Nazwa projektu	<i>Współpraca drogą do aktywnej integracji</i>		
Lokalizacja	Gmina Opatowiec (w tym obszar rewitalizacji)	Okres realizacji	2017–2023
Szacowana wartość (zł)	0,5 mln	Źródła finansowania	MKiDN, budżet gminy, środki prywatne
Zakres rzeczowy realizowanych zadań	<p>Przedmiotowy zakres projektu obejmuje szereg działań ukierunkowanych na wzrost jakości i dostępności do kultury i edukacji przez całe życie, zindywidualizowanych pod kątem potrzeb różnych grup odbiorców (dzieci, młodzieży, osób dorosłych i starszych, w tym osób niepełnosprawnych i z dysfunkcjami) z wykorzystaniem lokalnego dziedzictwa historycznego, kulturowego i naturalnego obszaru rewitalizacji.</p> <p>Zadania obejmować będą szereg zajęć, warsztatów, wydarzeń, imprez i prelekcji mających na celu rozwijanie zainteresowań i pasji, kształtowania postaw obywatelskich, zasad dobrego wychowania i zasad bezpieczeństwa oraz wzrostu świadomości ekologicznej i zdrowotnej wśród uczestników zajęć.</p> <p>Zakłada się skoordynowanie projektu pomiędzy szkołami, instytucjami kultury, organizacjami pozarządowymi czy placówkami opiekuńczymi, której celem będzie stworzenie spójnej oferty edukacyjno-kulturalnej przyczyniającej się do rozwoju i wzmocnienia kapitału społecznego oraz społecznej rewitalizacji.</p>		
Podmioty realizujące projekt	Gmina Opatowiec, partnerzy społeczni i gospodarczy, instytucje kultury		
Grupy docelowe	Mieszkańcy gminy (w tym obszaru rewitalizacji)		
Cele rewitalizacji, które realizuje projekt	<p><i>CEL 2. Wzmocnienie rozwoju aktywności społecznej i gospodarczej mieszkańców.</i></p> <p><i>KIERUNEK DZIAŁANIA 2.1. Wspieranie aktywizacji społecznej i zawodowej, w tym mieszkańców wykluczonych i zagrożonych marginalizacją społeczną.</i></p> <p><i>KIERUNEK DZIAŁANIA 2.2. Pobudzenie integracji mieszkańców poprzez inicjowanie działań w partnerstwach międzysektorowych.</i></p>		
Oddziaływanie projektu na zdiagnozowane problemy i potencjały	<p>Realizacja projektu oddziaływać będzie na następujące zidentyfikowane <u>problemy</u> (w tabeli 3):</p> <p>1) <i>w sferze społecznej</i>: 1, 2, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 12 – realizacja zadań w projekcie przyczyni się do stworzenia atrakcyjnej oferty dla różnych grup społecznych, w tym osób wykluczonych i zagrożonych marginalizacją społeczną, jak również wzrośnie stopień integracji i tożsamości mieszkańców. Stworzona zostanie również możliwość do międzysektorowej współpracy na rzecz obszaru rewitalizacji i Gminy Opatowiec.</p> <p>2) <i>w sferze środowiskowej</i>: 2, 4 – poprzez wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców. Ponadto podczas wdrażania zakresu przedmiotowego projektu wykorzystywane będą następujące <u>potencjały</u> (tabela 3):</p> <p>1) <i>w sferze społecznej</i>: 1, 2, 3, 4 – poprzez wykorzystanie dobrze prosperującej Samorządowej Instytucji Kultury pod nazwą Gminna Biblioteka Publiczna w Opatowcu, potencjału ludzi młodych oraz organizacji pozarządowych, jak również mieszkańców</p>		

	<p> biorących udział w życiu publicznym do międzysektorowej współpracy o charakterze społeczno-kulturalno-edukacyjnym.</p> <p>2) w sferze przestrzenno-funkcjonalnej: 2 – poprzez wykorzystanie do działań historii związanej ze szlakiem jagiellońskim.</p> <p>3) w sferze technicznej: 1 – poprzez wykorzystanie bogatego dziedzictwa historycznego i kulturowego obszaru.</p> <p>4) w sferze środowiskowej: 1, 2 – poprzez wykorzystanie lokalnego dziedzictwa naturalnego.</p>
<p>Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji</p>	<p>Prognozowanymi rezultatami w ramach projektu są:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wzrost aktywności społecznej; - rozszerzenie i uatrakcyjnienie oferty kulturalnej i edukacyjnej; - stworzenie oferty dla mieszkańców w różnym wieku; - włączenie do życia społecznego osób wykluczonych społecznie lub zagrożonych marginalizacją; - wzrost integracji i tożsamości społecznej. <p><u>Wskaźniki produktu i rezultatu:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją; - liczba osób objętych wsparciem. <p>Sposób monitorowania rezultatów projektów w odniesieniu do celów rewitalizacji przedstawiony został w rozdziale 2. <i>System monitoringu, oceny i wprowadzania zmian do programu</i>, IV części wdrożeniowej niniejszego dokumentu.</p>
<p>Powiązanie projektu z innymi projektami/ przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi</p>	<p>Projekt wykazuje powiązania i oddziaływanie z następującymi podstawowymi projektami rewitalizacyjnymi:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) <i>Kompleksowe zaadaptowanie, uporządkowanie i zagospodarowanie przestrzeni publicznej w miejscowości Opatowiec mającej na celu wzrost jakości życia mieszkańców</i> – poprzez wykorzystanie wspartej przestrzeni i obiektów do realizacji działań społecznych. 2) <i>Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej</i> – projekt przyczyni się szerszego wykorzystania technologii EWE i OZE, a co za tym idzie obniżenia niskiej emisji. Ponadto estetyzacja elewacji zewnętrznych wpłynie pozytywnie na utrwalenie i/lub uporządkowanie ładu przestrzennego. 3) <i>Nowy zawód – lepsze jutro</i> – osoby objęte wsparciem związanym z aktywizacją społeczno-zawodową będą mogły wykorzystać wspartą przestrzeń i obiekty do wykorzystania nabytych umiejętności. 4) <i>Kompleksowy rozwój edukacji przedszkolnej i szkolnej na terenie Gminy Opatowiec</i> – wykorzystanie wspartej przestrzeni i obiektów do uatrakcyjnienia oferty edukacyjnej, stworzenia możliwości rozwijania pasji i talentów uczniów. 5) <i>Zwiększenie dostępu do wysokiej jakości edukacji przedszkolnej i szkolnej na terenie Gminy Opatowiec</i> – wykorzystanie wspartej przestrzeni i obiektów do uatrakcyjnienia oferty edukacyjnej, stworzenia możliwości rozwijania pasji i talentów oraz rozwoju kompetencji kluczowych uczniów. 6) <i>Wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii w celu poprawy jakości środowiska naturalnego</i> – projekt przyczyni się do szerszego wykorzystania OZE w prywatnych obiektach mieszkaniowych, a co za tym idzie – spadku niskiej emisji. 7) <i>W cyfrowej sieci</i> – wykorzystanie wspartej przestrzeni i obiektów do uatrakcyjnienia oferty edukacyjnej, stworzenia możliwości rozwijania pasji i talentów oraz rozwoju kompetencji kluczowych uczniów. 8) <i>Wzrost jakości ogólnodostępnych przestrzeni w sołectwach Kraśniów, Podskale i Rogów na cele rekreacyjno-wypoczynkowe</i> – poprzez kompleksowe zagospodarowanie i adaptację przestrzeni publicznych na całym wyznaczonym obszarze rewitalizacji w celu wzmocnienia poprawy jakości życia mieszkańców tego terenu.

	Efekty przedmiotowego projektu wzmacnia również realizacja zaplanowanych projektów uzupełniających: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 poprzez oddziaływanie na wszystkie sfery: społeczną, gospodarczą, przestrzenno-funkcjonalną, techniczną i środowiskową.
--	---

Wszystkie powyżej wskazane i opisane projekty podstawowe ze względu na zidentyfikowane w pogłębionej diagnozie obszaru problemy i potencjały (tabela 3) są kluczowe dla powodzenia procesu rewitalizacji oraz osiągnięcia założonych celów w dążeniu do wizji obszaru (planowanego efektu). Tylko kompleksowe działania odnoszące się do wszystkich sfer: społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej, spowodują osiągnięcie efektu synergii w oddziaływaniu na sytuację kryzysową. Działanie dotyczące wykorzystania istniejących przestrzeni i obiektów umożliwi zniwelowanie wielu problemów w sferze społecznej, gospodarczej i przestrzenno-funkcjonalnej. Przyczyni się do zróżnicowania lokalnej gospodarki na obszarze rewitalizacji, wzrostu przedsiębiorczości mieszkańców, spadku liczby osób bezrobotnych, zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, a także do zwiększenia integracji i tożsamości mieszkańców. Będzie to miało również wpływ na wzrost dochodów mieszkańców. Kompleksowe działania polegające na zagospodarowaniu przestrzeni publicznych przyczynią się do wzrostu bezpieczeństwa publicznego (monitoring, oświetlenie, spójne oznakowanie), poprawy estetyki przestrzeni, utrwalenia ładu przestrzennego i poprawy dostępu do usług publicznych (infrastruktura komunalna, parkingi, usunięcie barier dla osób niepełnosprawnych i starszych). Część projektów podstawowych zrealizowana zostanie na obszarze całej gminy, dotyczy to głównie projektów miękkich. Szeroki zakres projektów polegających na aktywizacji i integracji różnych interesariuszy rewitalizacji spowoduje zwiększenie ich zaangażowania w sprawy lokalne. Zarówno działania inwestycyjne, jak i społeczne realizowane przez podmioty z sektorów: społecznego, gospodarczego oraz publicznego, współfinansowane z różnych źródeł zewnętrznych, przyczynią się do osiągnięcia wizji obszaru rewitalizacji.

2.2. Charakterystyka pozostałych rodzajów przedsięwzięć

W grupie uzupełniających przedsięwzięć rewitalizacyjnych wskazano te, które będą realizować kierunki działań, mające na celu eliminację lub ograniczenie negatywnych zjawisk powodujących sytuację kryzysową. Charakterystyka przedsięwzięć uzupełniających została przedstawiona w tabeli 13.

Tabela 13 Pozostałe rodzaje przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia	Realizowany cel i kierunek działania	Obszar tematyczny przedsięwzięcia rewitalizacyjnego
1.	<i>Aktywizacja i integracja mieszkańców obszaru rewitalizacji poprzez rozszerzenie oferty usług rozrywkowych, rekreacyjnych, kulturalnych i/lub edukacyjnych</i>	CEL REWITALIZACJI 2. KIERUNEK DZIAŁANIA 2.1. KIERUNEK DZIAŁANIA 2.2.	Zakres przedsięwzięcia obejmuje organizację różnego rodzaju zajęć dla mieszkańców Gminy Opatowiec, takich jak: warsztaty, prelekcje, imprezy plenerowe, wyjazdy, wycieczki, kolonie, wydarzenia kulturalne o charakterze edukacyjnym i rekreacyjnym (m.in. prozdrowotnym) i promocyjnym, w tym m.in.: współorganizacja obchodów Światowego Dnia Inwalidów i Osób Niepełnosprawnych czy Wianki nad Wisłą. Celem projektu jest wzrost kapitału społecznego mieszkańców poprzez podniesienie ich aktywności społecznej i gospodarczej, w tym w partnerstwach międzysektorowych, integracji, tożsamości lokalnej, świadomości ekologicznej i zdrowotnej.
2.	<i>Aktywizacja społeczno-zawodowa osób wykluczonych i zagrożonych marginalizacją poprzez integrację społeczną i aktywizację zawodową</i>	CEL REWITALIZACJI 2. KIERUNEK DZIAŁANIA 2.1. KIERUNEK DZIAŁANIA 2.2.	W ramach przedsięwzięcia przewiduje się monitorowanie bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców poprzez ścisłą współpracę z różnymi instytucjami działającymi w sferze społecznej, szczególnie Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej, który będzie wdrażał różnorodne programy służące aktywizacji społeczno-zawodowej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym za pomocą instrumentów aktywizacji społecznej, zawodowej, edukacyjnej, ukierunkowanych na: a) przywrócenie zdolności do prawidłowego wypełniania ról społecznych, w tym m.in. poprzez pracę socjalną; b) podniesienie kwalifikacji zawodowych, poszerzenie wiedzy i umiejętności w celu uzyskania lub utrzymania zatrudnienia; c) poszerzenie wiedzy i umiejętności podnoszących kompetencje ogólne, wpływające na status społeczny. Jednym z elementów będzie również wsparcie dla nowo powstałych i już działających organizacji pozarządowych, propagowanie idei wolontariatu oraz pozyskiwanie wolontariuszy do udziału

			w realizacji zadań dotyczących rozwiązywania problemów społecznych. Ponadto przewiduje się współpracę z organizacjami pozarządowymi, które w ramach swojej działalności przyczyniają się do integracji różnych grup interesariuszy.
3.	<i>Zwiększenie edukacji ekologicznej oraz ograniczenie negatywnego oddziaływania turystyki na obszary cenne przyrodniczo</i>	CEL REWITALIZACJI 1. KIERUNEK DZIAŁANIA 1.1. KIERUNEK DZIAŁANIA 1.3.	Zakres projektu obejmuje stworzenie oznakowanej i bezpiecznej ścieżki rowerowej poprowadzonej przez tereny cenne przyrodniczo na terenie powiatu kazimierskiego i buskiego. Celem projektu jest wzrost atrakcyjności turystycznej tego obszaru, podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców oraz zachowanie terenów cennych przyrodniczo.
4.	<i>Stworzenie kompleksowego systemu wsparcia przedsiębiorczości mieszkańców</i>	CEL REWITALIZACJI 2. KIERUNEK DZIAŁANIA 2.1. KIERUNEK DZIAŁANIA 2.2.	W ramach przedsięwzięcia przewiduje się m.in. inicjowanie oraz prowadzenie kampanii informacyjnych o dostępnych zewnętrznych środkach finansowych na rozpoczęcie i rozwój działalności gospodarczej. Ponadto planuje się nawiązanie współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie wsparcia finansowego i merytorycznego mieszkańców planujących założyć lub rozwinąć działalność gospodarczą na wyznaczonym obszarze rewitalizacji. Ważnym elementem będzie również wdrożenie systemu wsparcia merytorycznego związanego z powstawaniem podmiotów ekonomii społecznej.
5.	<i>Kreowanie przestrzeni publicznych na cele społeczne, turystyczne, sportowe i rekreacyjne</i>	CEL REWITALIZACJI 1. KIERUNEK DZIAŁANIA 1.1. KIERUNEK DZIAŁANIA 1.3. CEL REWITALIZACJI 2. KIERUNEK DZIAŁANIA 2.1. KIERUNEK DZIAŁANIA 2.2.	Przedsięwzięcie polega na budowie, zagospodarowaniu, adaptacji i wyposażeniu przestrzeni publicznych, w tym nawiązujących do lokalnego dziedzictwa kulturowego i naturalnego w infrastrukturę o charakterze społecznym, turystycznym, sportowym i rekreacyjnym. Zakres tematyczny obejmuje m.in. zagospodarowanie terenu wokół bloku mieszkalnego w Opatowcu, źródła św. Świerada w Kraśniowie, nadbrzeża Wisły oraz przestrzeni publicznych w Podskalu i Rogowie. Celem projektu jest wzrost integracji społecznej i tożsamości lokalnej mieszkańców, w szczególności obszaru rewitalizacji.
6.	<i>Ograniczanie niskiej emisji zanieczyszczeń poprzez wymianę źródeł ciepła na ekologiczne i/lub instalację OZE na obszarze rewitalizacji zarówno przez osoby</i>	CEL REWITALIZACJI 1. KIERUNEK DZIAŁANIA 1.1. KIERUNEK DZIAŁANIA 1.2. KIERUNEK DZIAŁANIA 1.3.	Zakres tematyczny przedsięwzięcia obejmuje redukcję zanieczyszczenia powietrza poprzez m.in. modernizację źródeł ciepła i/lub budowę, przebudowę lub modernizację infrastruktury służącej do produkcji energii elektrycznej pochodzącej ze źródeł odnawialnych, modernizację i wymianę oświetlenia ulicznego na energooszczędne, montaż paneli fotowoltaicznych wraz z wszelkimi instalacjami w budynkach użyteczności publicznej (m.in. budynkach ośrodków zdrowia w Opatowcu i Krzczonowie), mieszkaniowych, produkcyjnych, usługowych, handlowych i innych.

	<i>prywatne, jak i przedsiębiorstwa, instytucje oraz organizacje</i>		
7.	<i>Zapewnianie dostępu do wysokiej jakości infrastruktury komunalnej</i>	CEL REWITALIZACJI 1. KIERUNEK DZIAŁANIA 1.1. KIERUNEK DZIAŁANIA 1.3.	Zakres przedsięwzięcia obejmuje uporządkowanie infrastruktury komunalnej poprzez jej budowę, modernizację i przebudowę. Obejmuje on m.in. budowę oczyszczalni ścieków w Krzczonowie, modernizację dróg publicznych wraz z infrastrukturą towarzyszącą (w tym m.in. ciągi pieszce i rowerowe, oświetlenie) oraz przebudowę sieci wodno-kanalizacyjnej. Celem projektu jest wzrost dostępności do bezpiecznej i wysokiej jakości infrastruktury komunalnej, zwiększenie ochrony środowiska naturalnego oraz poprawa bytu mieszkańców. Ponadto przedsięwzięcie zakłada m.in. kampanię informacyjną poszerzającą wiedzę mieszkańców nt. możliwości zakupu i uzyskania dofinansowania na przydomowe oczyszczalnie ścieków na obszarach, w których jest brak infrastruktury kanalizacyjnej.

Źródło: Opracowanie własne

Dziewięć podstawowych projektów rewitalizacyjnych przedstawionych w tabelach 4–12 oraz 7 pozostałych przedsięwzięć rewitalizacyjnych (komplementarnych) stanowią odpowiedź na zidentyfikowane problemy obszaru rewitalizacji w rozdziale II pkt 3. *Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji oraz skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych* (tabela 3) oraz obszaru całej gminy skupionych w sferach: społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej. Ich koncentracja obejmuje granice obszaru rewitalizacji, jak również przedsięwzięcia zlokalizowane poza tym terenem, gdyż przysługują się one realizacji celów wynikających z Programu Rewitalizacji. W szczególności dotyczy to podstawowych projektów „miękkich” (tabele 6, 8, 9 i 11), które obejmują aktywizację społeczną i zawodową oraz wzrost jakości usług edukacyjnych oraz projektów infrastrukturalnych (tabela 7 i 10), dotyczących modernizacji i wyposażenia placówek przedszkolnych i szkolnych oraz zwiększenia wykorzystania OZE w obiektach prywatnych, które dedykowane są ludności z obszaru rewitalizacji, jak również spoza niego. Uzasadnieniem wyboru ww. projektów jest ścisłe powiązanie ich założeń z celami i kierunkami Programu Rewitalizacji (w szczególności *CEL 1. Stworzenie bezpiecznej i funkcjonalnej przestrzeni publicznej bazującej na lokalnym dziedzictwie, KIERUNEK DZIAŁANIA 1.2. Zwiększenie dostępności do wysokiej jakości usług publicznych, CEL 2. Wzmocnienie rozwoju aktywności społecznej i gospodarczej mieszkańców i KIERUNEK DZIAŁANIA 2.1. Wspieranie aktywizacji społecznej i zawodowej mieszkańców, w tym wykluczonych i zagrożonych marginalizacją społeczną oraz KIERUNEK DZIAŁANIA 2.2. Pobudzenie integracji mieszkańców poprzez inicjowanie działań w partnerstwach*).

Projekty „miękkie” założone do realizacji w Programie Rewitalizacji polegają w szczególności na działaniach związanych ze wzrostem aktywności społecznej i zawodowej mieszkańców oraz rozwojem edukacji na poziomie przedszkoli i gimnazjum. Ich celem jest nabycie kluczowych oraz innowacyjnych postaw i umiejętności przez uczestników programów, niezbędnych do wykorzystania na rynku pracy. Natomiast projekty „twarde” pozwolą na utworzenie, zaadaptowanie i zagospodarowanie niezbędnej ogólnodostępnej infrastruktury i przestrzeni publicznej w celu świadczenia wysokiej jakości usług społecznych oraz wykreowania możliwości wykorzystania dziedzictwa kulturowego i naturalnego obszaru rewitalizacji. Pozwoli to wesprzeć osoby młode, które dopiero będą wchodzić na rynek pracy, jak również osoby wykluczone lub zmarginalizowane społecznie, które będą mogły korzystać z istniejących potencjałów do włączenia społecznego, umacniania więzi i integracji międzyludzkich oraz rozwoju przedsiębiorczości i możliwości wzrostu uzyskiwanych

dochodów. Zatem powyższa konstrukcja, uzupełniona o pozostałe projekty rewitalizacyjne, zwiększy efektywność i trwałość zaplanowanych działań, angażując szerokie grono interesariuszy rewitalizacji, skupionych w partnerstwach międzysektorowych. Przyczyni się to do osiągnięcia wizji rewitalizacji, postawionej w dokumencie.

Program Rewitalizacji jest dokumentem ponadkadencyjnym, opracowanym w horyzoncie czasowym obejmującym lata 2016–2023. Efektywność i prawidłowość zarządzania projektem oraz procesem rewitalizacji zapewnione będą przez powołanie Zespołu Projektowego, składającego się z doświadczonych i kompetentnych w swoich dziedzinach pracowników Urzędu Gminy (UG), tworzących spójną strukturę organizacyjną z określonym zakresem obowiązków poszczególnych osób. Za wdrażanie i realizację projektu odpowiedzialny będzie Koordynator Projektu współpracujący z personelem projektu.

Gwarancją przynajmniej częściowego wdrożenia zapisów programu w określonym horyzoncie czasowym, w przypadku braku środków zewnętrznych, będzie zainicjowanie współpracy międzysektorowej oraz włączenie w działania rewitalizacyjne partnerów. Przyczyni się to również do trwałości podjętych działań, których zasięg obejmie nie tylko obszar rewitalizacji, ale też całą gminę, rozwiązując zidentyfikowane problemy. Program będzie ujmował działania kompleksowo, z uwzględnieniem projektów możliwych do współfinansowania ze środków unijnych, jak i innych, publicznych bądź prywatnych.

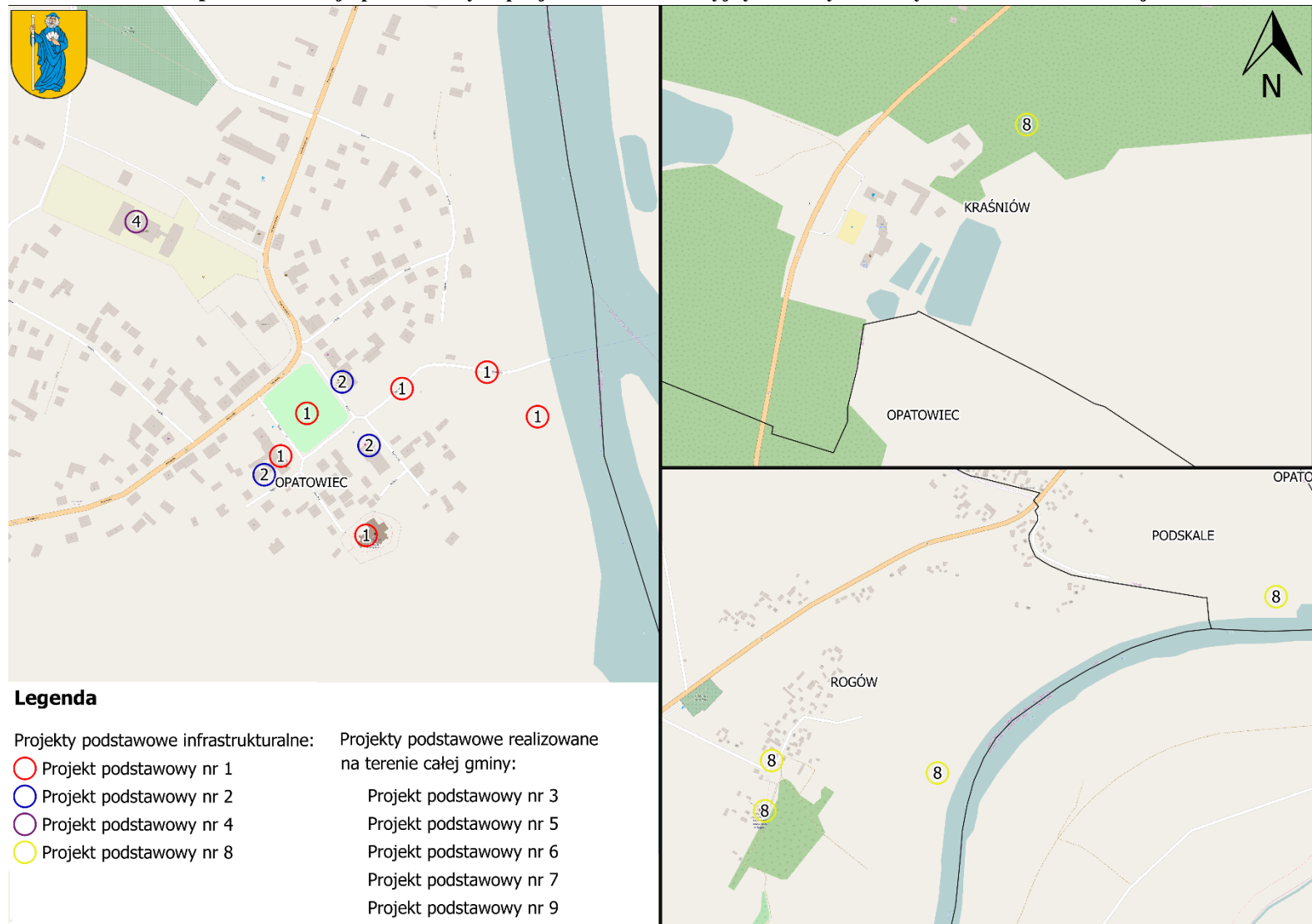
2.3. Mechanizmy zapewnienia komplementarności oraz integrowania działań i przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Program Rewitalizacji Gminy Opatowiec na lata 2016–2023 ma charakter kompleksowy. Podczas programowania działań rewitalizacyjnych zastosowano mechanizmy zapewnienia komplementarności między wieloma, różnorodnymi projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym programem rewitalizacji. Zgodnie z *Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014–2020*, w odniesieniu do projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych, w celu osiągnięcia efektu synergii w strukturalnym oddziaływaniu na podobszary rewitalizacji, zapewniona została ich komplementarność w różnych wymiarach, tj. przestrzennej, problemowej, proceduralno-instytucjonalnej, międzyokresowej oraz źródeł finansowania.

KOMPLEMENTARNOŚĆ PRZESTRZENNA

Projekty podstawowe i przedsięwzięcia uzupełniające realizowane będą na wyznaczonym obszarze rewitalizacji obejmującym części sołectw: Kraśniów, Opatowiec, Podskale i Rogów, jak również poza nim (mapa 5). Zindywidualizowane działania rewitalizacyjne wdrażane na wyznaczonym obszarze wzajemnie będą się dopełniać przestrzennie, dzięki czemu efekty ich realizacji nie będą widoczne punktowo w pojedynczych miejscach, a na całym obszarze objętym kryzysem. Projekty i/lub przedsięwzięcia podstawowe zostały zaprogramowane w taki sposób, aby odpowiadały na problemy mieszkańców obszaru, a przede wszystkim nie skutkowały przenoszeniem problemów w inne miejsce. W tym celu zawarto zarówno przedsięwzięcia inwestycyjne, jak i społeczne, które zapobiegą prowadzeniu do niepożądanych efektów społecznych, takich jak segregacja społeczna i wykluczenie. Dostępność do powstałej przestrzeni i infrastruktury oraz działań społecznych, kulturalnych czy edukacyjnych dla wszystkich użytkowników zamieszkujących dany teren spowoduje, że z pozytywnych efektów rewitalizacji korzystać będą wszyscy mieszkańcy bez względu na sytuację życiową czy materialną. Zaplanowana konstrukcja przyczyni się do wzrostu aktywności społecznej i gospodarczej, integracji lokalnej społeczności, w szczególności wykluczonej lub zagrożonej marginalizacją społeczną. Z drugiej strony, komplementarność w wymiarze przestrzennym skutkuje ciągłą analizą następstw decyzji przestrzennych w skali całej gminy i jej otoczenia.

Mapa 5 Lokalizacja podstawowych projektów rewitalizacyjnych na wyznaczonym obszarze rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne na podstawie openstreetmap.org

KOMPLEMENTARNOŚĆ PROBLEMOWA

Efekt planowanego procesu rewitalizacji na wyznaczonym obszarze rewitalizacji określony został w wizji obszaru uwzględniającej jego uwarunkowania i zasoby wewnętrzne. Zakłada ogólną poprawę jakości życia mieszkańców poprzez aktywizację społeczno-gospodarczą i integrację lokalnej społeczności przy jednoczesnym kształtowaniu atrakcyjnej i funkcjonalnej przestrzeni publicznej oraz rozwoju usług. Tematyka podstawowych projektów i uzupełniających przedsięwzięć rewitalizacyjnych ujętych w Programie Rewitalizacji wzajemnie się dopełnia, odpowiadając na wykazane w pogłębionej diagnozie problemy (zawarte w II części dokumentu), nie tylko w sferze społecznej, ale również gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej, bazując na wykorzystaniu istniejących lokalnych potencjałów (w tym dziedzictwa kulturowego i naturalnego). Parametryzacja efektów rewitalizacji określona została na poziomie celów rewitalizacji, ponieważ wizja określa zbiór pożądaných wartości do osiągnięcia po wdrożeniu założeń dokumentu.

Komplementarność problemowa wykazana została w tabeli 14, w której przedstawione zostały potrzeby rewitalizacyjne, odpowiadające im cele i kierunki działań oraz projekty podstawowe i przedsięwzięcia uzupełniające w każdej sferze. Poszczególne projekty realizują konkretne cele rewitalizacji i kierunki działań. Wszystkie kierunki działań i odpowiadające im projekty są powiązane problemowo oraz odnoszą się do wszystkich sfer: społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej rozwiązując zidentyfikowane problemy (zawarte w tabeli 3). Pogrubioną czcionką zaznaczono kierunki oraz projekty/przedsięwzięcia, które wpływają w sposób bezpośredni na komplementarność, natomiast niepogrubioną – w sposób pośredni.

Podczas podejmowania strategicznych decyzji przez samorząd lokalny na innych płaszczyznach, będą brane pod uwagę zaplanowane działania rewitalizacyjne, aby zapewnić koordynację tematyczną i organizacyjno-techniczną działań administracji samorządowej. Ponadto ważne jest, że proces rewitalizacji realizuje założenia innych dokumentów strategiczno-planistycznych zarówno na szczeblu lokalnym, jak i powiatowym, regionalnym, krajowym czy europejskim, co zostało wykazane w rozdziale I (podrozdział 2) programu.

Tabela 14 Komplementarność problemowa – potrzeby rewitalizacyjne wraz z odpowiadającymi im celami rewitalizacji i kierunkami działań oraz zaplanowanymi projektami podstawowymi i przedsięwzięciami uzupełniającymi

SFERA	POTRZEBA REWITALIZACYJNA	CEL REWITALIZACJI	KIERUNKI DZIAŁANIA	PROJEKTY PODSTAWOWE	PRZEDSIĘWZIĘCIA UZUPEŁNIAJĄCE
SPOŁECZNA	<i>Wszelkierne wsparcie osób wykluczonych i/lub zagrożonych ubóstwem, przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz pomoc osobom uzależnionym</i>	Cel rewitalizacji 2.	Kierunek 2.1. Kierunek 2.2.	3, 5, 6, 9 1, 4	1, 2 4, 5
	<i>Przeciwdziałanie bezrobociu i zwiększanie możliwości zatrudnienia</i>	Cel rewitalizacji 2.	Kierunek 2.1. Kierunek 2.2.	1, 3, 5, 6 4, 8, 9	1, 2 4, 5
	<i>Wzmocnienie włączenia i zaangażowania mieszkańców w sprawy lokalne oraz integracji we współdziałaniu na rzecz obszaru rewitalizacji</i>	Cel rewitalizacji 2.	Kierunek 2.1. Kierunek 2.2.	1, 3	1, 3 4, 5
	<i>Wyrównanie szans edukacyjnych i kreowanie możliwości do rozwoju młodych ludzi</i>	Cel rewitalizacji 1.	Kierunek 1.1. Kierunek 1.2.	1, 4, 5, 6, 9 8	1 3, 4, 5
		Cel rewitalizacji 2.	Kierunek 2.1.		
	<i>Zapewnianie udziału w życiu społecznym seniorom, osobom niepełnosprawnym oraz dotkniętym chorobami</i>	Cel rewitalizacji 1.	Kierunek 1.1. Kierunek 1.2.	1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9	1, 2, 5 3
		Cel rewitalizacji 2.	Kierunek 2.1. Kierunek 2.2.		
	<i>Zwiększenie jakości i dostępności usług publicznych</i>	Cel rewitalizacji 1.	Kierunek 1.1. Kierunek 1.2. Kierunek 1.3.	1, 2, 4, 5, 6, 8, 9 7	6, 7
<i>Poprawa stanu bezpieczeństwa publicznego na obszarze rewitalizacji</i>	Cel rewitalizacji 1.	Kierunek 1.1. Kierunek 1.2.	1, 8, 9	3, 5, 7	
GOSPODARCA	<i>Pobudzanie przedsiębiorczości mieszkańców obszaru rewitalizacji</i>	Cel rewitalizacji 1.	Kierunek 1.1.	1, 3, 8 4, 5, 6, 9	2, 4, 5 3
		Cel rewitalizacji 2.	Kierunek 2.1. Kierunek 2.2.		
	<i>Wspieranie rozwoju przedsiębiorstw i działalności gospodarczych mieszkańców na obszarze rewitalizacji</i>	Cel rewitalizacji 1.	Kierunek 1.1.	1, 8 3, 4, 5, 6, 9	4, 6, 7 2, 3, 5

PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA	<i>Uporządkowanie, adaptacja oraz stworzenie atrakcyjnych przestrzeni publicznych sprzyjających aktywności mieszkańców i poprawie środowiska zamieszkania</i>	Cel rewitalizacji 1.	Kierunek 1.1. Kierunek 1.2. Kierunek 1.3.	1, 8 2, 4, 7	3, 5, 6, 7 1
	<i>Wzrost jakości i funkcjonalności układów komunikacyjnych</i>	Cel rewitalizacji 1.	Kierunek 1.1. Kierunek 1.2.	1, 8	3, 5, 7
TECHNICZNA	<i>Zahamowanie postępującej degradacji technicznej i/lub poprawa efektywności energetycznej obiektów użyteczności publicznej, zabytkowych i budynków prywatnych</i>	Cel rewitalizacji 1.	Kierunek 1.1. Kierunek 1.2. Kierunek 1.3.	1, 2, 4, 5, 6, 7, 8, 9	5, 6, 7
	<i>Uporządkowanie i zwiększenie dostępu do podstawowej infrastruktury komunalnej</i>	Cel rewitalizacji 1.	Kierunek 1.1. Kierunek 1.2. Kierunek 1.3.	1, 2, 9 4, 5, 6	3, 5, 6, 7
ŚRODOWISKOWA	<i>Ograniczenie tzw. „niskiej” emisji zanieczyszczeń</i>	Cel rewitalizacji 1.	Kierunek 1.1. Kierunek 1.2. Kierunek 1.3.	1, 2, 4, 7, 8	5, 6, 7
	<i>Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców</i>	Cel rewitalizacji 2.	Kierunek 2.1. Kierunek 2.2.	4, 5, 6, 9 1, 2, 8	1, 3 5, 6, 7
		Cel rewitalizacji 1.	Kierunek 1.1. Kierunek 1.2. Kierunek 1.3.		
	<i>Zwiększenie terenów zieleni urządzonej służących wypoczynkowi i rekreacji mieszkańców</i>	Cel rewitalizacji 1.	Kierunek 1.1. Kierunek 1.2. Kierunek 1.3.	1, 8	3, 5 1
Cel rewitalizacji 2.		Kierunek 2.1. Kierunek 2.2.			

Źródło: Opracowanie własne

Z tabeli wynika, iż cele powiązane są z diagnozą obszaru rewitalizacji oraz wizją stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji. Służą one hierarchizacji w odniesieniu do wskazanych potrzeb rewitalizacyjnych. Jak widać w powyższej tabeli kierunki działań przyczyniają się do realizacji celów i jednocześnie wynikają ze skali i charakteru potrzeb rewitalizacyjnych.

KOMPLEMENTARNOŚĆ PROCEDURALNO-INSTITUCJONALNA

Dla zagwarantowania, że przyjęte postanowienia będą konsekwentnie realizowane, zapewnione zostały warunki organizacyjne i instytucjonalne do ich wdrażania oraz weryfikacji. Podmiotem odpowiedzialnym za wdrażanie założeń dokumentu jest Wójt Gminy Opatowiec przy pomocy Koordynatora ds. rewitalizacji, który posiada wiedzę i doświadczenie w zakresie zarządzania projektami. Jednocześnie jest to sytuacja, w której rewitalizacja zostanie osadzona w ramach istniejących struktur organizacyjnych UG Opatowiec odpowiedzialnych za koordynację systemu zarządzania rozwojem gminy.

. W celu efektywnego oraz zintegrowanego współdziałania różnych jednostek, Wójt może powołać Zespół Zadaniowy, w którego skład wejdą przedstawiciele wydziałów UG i/lub jednostek organizacyjnych gminy odpowiedzialnych za realizację konkretnych projektów. Powołanie Zespołu przyczyni się do wzajemnego uzupełniania się działań oraz spójności procedur w realizacji poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych w zakresie powiązanych projektów infrastrukturalnych („twardych”) oraz społecznych („miękkich”). Jednocześnie będzie to efekt osadzenia rewitalizacji w ramach istniejących struktur organizacyjnych UG odpowiedzialnych na koordynację systemu zarządzania rozwojem gminy.

Jako organ opiniotawczo-doradczy Wójta Gminy Opatowiec powołany został Zespół ds. Rewitalizacji. Wybrani kandydaci z sektorów publicznego, gospodarczego i społecznego zostali powołani na członków Zespołu Zarządzeniem Nr 37/2016 Wójta Gminy Opatowiec z dnia 13 czerwca 2016 roku.

KOMPLEMENTARNOŚĆ MIĘDZYOKRESOWA

W Programie Rewitalizacji zwrócono również uwagę na zachowanie ciągłości programowej w odniesieniu do przedsięwzięć o charakterze infrastrukturalnym, które zostały już zrealizowane w ramach polityki spójności 2007–2013, a także komplementarnymi projektami społecznymi wdrażanymi w ramach polityki spójności 2014–2020. Ma to kluczowe znaczenie dla efektywności procesu rewitalizacji w oddziaływaniu na sytuację kryzysową występującą na danym obszarze.

Gmina Opatowiec realizowała różnego rodzaju inwestycje (zarówno infrastrukturalne jak i społeczne) współfinansowane ze źródeł zewnętrznych, takich jak: *Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego (RPO WŚ) na lata 2007–2013, Program Rozwoju*

Obszarów Wiejskich (PROW) na lata 2007–2013 czy Program Operacyjny Kapitał Ludzki (POKL).

Projekty podstawowe i przedsięwzięcia komplementarne założone do realizacji w *Programie Rewitalizacji Gminy Opatowiec na lata 2016–2023* w znacznym stopniu stanowią kontynuację lub rozwinięcie zrealizowanych projektów z zewnętrznych źródeł finansowania w latach 2007–2013. Pozwala to na wykorzystanie doświadczeń z poprzedniej perspektywy w celu bardziej skonkretyzowanej interwencji i realizacji założeń zadań o charakterze społecznym i infrastrukturalnym.

W ramach RPO WŚ na lata 2007–2013 Gmina Opatowiec zrealizowała projekty związane ze sferą techniczną i środowiskową, dotyczące:

1. Termomodernizacji obiektów znajdujących się na terenie Gminy Opatowiec: Zespołu Szkół w Opatowcu, Gminnego Ośrodka Sportu w Opatowcu oraz Szkoły Podstawowej w Krzczonowie.
2. Poprawy gospodarki wodno-ściekowej w Gminie Opatowiec poprzez budowę sieci wodociągowej wraz z przyłączami domowymi w miejscowościach Rogów, Rogów Górny, Wyszogród, Urzuty, Ławy, Kobiela, Chrustowice.
3. Budowy Systemu Informacji Przestrzennej Województwa Świętokrzyskiego „e-świętokrzyskie”.

Natomiast w ramach PROW na lata 2007–2013 zrealizowano szereg projektów oddziałujących w szczególności na sferę przestrzenno-funkcjonalną, techniczną i środowiskową, dotyczących:

1. Budowy, rozbudowy i przebudowy infrastruktury wodno-kanalizacyjnej na terenie gminy (w tym przydomowych oczyszczalni ścieków).
2. Remontu, modernizacji, termomodernizacji i wyposażenia budynków użyteczności publicznej.
3. Zagospodarowania przestrzeni publicznych na cele społeczne, sportowe i rekreacyjne.
4. Remontu obiektów dziedzictwa kulturowego.
5. Wykonania oznakowania w postaci witaczy oraz tablic informacyjno-edukacyjnych.
6. Promocji gminy poprzez wydawanie folderów, pocztówek, ogłoszeń w prasie, monografii.

Gmina Opatowiec zrealizowała również szereg działań społecznych i gospodarczych z Europejskiego Funduszu Społecznego *Program Operacyjny Kapitał Ludzki*:

1. Warto być aktywnym – program aktywizacji społeczno-zawodowej osób bezrobotnych w Gminie Opatowiec.
2. Z wodą za pan brat: Wisła – wysoka woda już nie taka straszna – system szkolenia przeciwpowodziowego wśród mieszkańców Gminy Opatowiec.
3. Przedszkola systemowe w Gminie Opatowiec oraz Magiczny świat malucha – przedszkole w Krzczonowie.
4. Cztery projekty edukacyjne dotyczące wyrównywania szans edukacyjnych uczniów z grup o utrudnionym dostępie do edukacji oraz zmniejszenia różnic w jakości usług edukacyjnych.
5. Dwa projekty dotyczące wysoko wykwalifikowanych kadr systemu oświaty.

Jak można zauważyć projekty podstawowe i przedsięwzięcia komplementarne w ramach niniejszego dokumentu stanowią logiczną kontynuację, rozwinięcie i uzupełnienie działań związanych ze sferą społeczną, gospodarczą, przestrzenno-funkcjonalną, techniczną i środowiskową. Wnioski wyciągnięte z realizacji poprzednich działań na tym obszarze pozwolą na bardziej efektywne wykorzystanie środków i możliwości w obecnej perspektywie finansowej, dzięki czemu proces rewitalizacji wzmocni ich efektywność i skuteczność.

KOMPLEMENTARNOŚĆ ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA

Projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne zawarte w niniejszym dokumencie będą współfinansowane z różnych źródeł, obejmujących m.in. środki Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS), krajowych środków publicznych oraz środków prywatnych z wykluczeniem ryzyka podwójnego finansowania.

W związku z tym, że komplementarność finansowa oznacza także zdolność łączenia prywatnych i publicznych źródeł finansowania, podczas programowania działań wykorzystano zgłoszone propozycje projektów planowanych do realizacji na podobszarach rewitalizacji przez podmioty prywatne (m.in. przedsiębiorców czy spółdzielni mieszkaniowych), które angażować będą środki własne. Tym samym proces rewitalizacji przebiegać będzie przy założeniu, że stymulowanie endogenicznych zdolności inwestycyjnych w postaci zasobów wewnętrznych

podmiotów zlokalizowanych na podobszarach rewitalizacji czy ich mieszkańców będzie miało kluczowe znaczenie dla dynamiki i skuteczności pożądaných zmian strukturalnych zarówno społecznych, jak i infrastrukturalnych.

Komplementarność źródeł finansowania określona została w części III, rozdziale 3 dotyczącym szacunkowych ram finansowych programu, gdzie na poziomie poszczególnych przedsięwzięć określono szacowaną ogólną wartość projektu w podziale na publiczne i prywatne źródła finansowania.

Dzięki zaangażowaniu środków publicznych (składających się ze środków własnych gminy, jednostek podległych gminie, podmiotów z sektora finansów publicznych) i jednocześnie prywatnych (obejmujących m.in. środki finansowe przedsiębiorców czy spółdzielni mieszkaniowych), następuje integracja finansowa zaplanowanych przedsięwzięć podstawowych i uzupełniających.

KOMPLEMENTARNOŚĆ I INTEGROWANIE NA POZIOMIE KIERUNKÓW DZIAŁAŃ ORAZ PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH.

Kierunki działań określone w Programie Rewitalizacji dzięki temu, że dotyczą: kształtowania bezpiecznych i funkcjonalnych przestrzeni publicznych, zwiększania dostępności do wysokiej jakości usług publicznych, ochrony i efektywnego wykorzystywanie zasobów dziedzictwa kulturowego i naturalnego, wspierania aktywizacji społecznej i zawodowej mieszkańców, w tym wykluczonych i zagrożonych marginalizacją społeczną oraz pobudzaniem integracji mieszkańców poprzez inicjowanie działań w partnerstwach międzysektorowych – integrują działania rewitalizacyjne we wszystkich sferach: społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej na wyznaczonym obszarze rewitalizacji, oddziałując kompleksowo na sytuację kryzysową.

Projekty i/lub przedsięwzięcia rewitalizacyjne o charakterze społecznym i inwestycyjnym wzajemnie się uzupełniają oraz rozwiązują zdiagnozowane problemy oraz wykorzystują lokalne potencjały odpowiadając na określone potrzeby, co zostało przedstawione w tabeli 14, a także w zakresie rzeczowym poszczególnych projektów podstawowych jako „Powiązanie projektu z innymi projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi”.

3. Szacunkowe ramy finansowe dokumentu wraz ze wskazaniem źródeł finansowania

Indykatywne ramy finansowe Programu Rewitalizacji Gminy Opatowiec obejmują zarówno projekty podstawowe, jak i przedsięwzięcia uzupełniające, które wynikają z planów projektowych Gminy Opatowiec, podległych jej jednostek organizacyjnych, jak również projektów zgłoszonych przez interesariuszy rewitalizacji planujących ich realizację na obszarze rewitalizacji lub poza wyznaczonym obszarem, ale wpływających na jego rozwój społeczno-gospodarczy.

Podsumowanie podanych wartości brutto poszczególnych projektów pozwoliło określić szacunkowe ramy finansowe dokumentu z podziałem na różne źródła finansowania (także spoza funduszy polityki spójności na lata 2014–2020 – publiczne i prywatne środki krajowe w celu realizacji zasady dodatkowości środków Unii Europejskiej). Szacowane ramy finansowe dokumentu przedstawia tabela 15.

Tabela 15 Szacunkowe ramy finansowe Programu Rewitalizacji Gminy Opatowiec na lata 2016–2023

Lp.	Nazwa projektu/ przedsięwzięcia	Całkowita wartość projektu (zł)	Środki publiczne (zł)			Środki prywatne (zł)
			Środki budżetu gminy	Środki UE (EFRR, EFS, FS)	Środki krajowe	
PROJEKTY PODSTAWOWE						
1.	Kompleksowe zaadaptowanie, uporządkowanie i zagospodarowanie przestrzeni publicznej w miejscowości Opatowiec mającej na celu wzrost jakości życia mieszkańców	8 000 000,00	388 500,00	6 604 500,00	807 000,00	200 000,00
2.	Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej	1 500 000,00	225 000,00	1 275 000,00	0,00	0,00
3.	Nowy zawód – lepsze jutro	600 000,00	96 000,00	504 000,00	0,00	0,00
4.	Kompleksowy rozwój edukacji przedszkolnej i szkolnej na terenie Gminy Opatowiec	1 000 000,00	150 000,00	850 000,00	0,00	0,00
5.	Zwiększenie dostępu do wysokiej jakości edukacji przedszkolnej i szkolnej	500 000,00	75 000,00	425 000,00	0,00	0,00
6.	W cyfrowej sieci	300 000,00	45 000,00	255 000,00	0,00	0,00
7.	Wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii w celu poprawy jakości środowiska naturalnego	8 500 000,00	85 000,00	5 049 000,00	0,00	3 366 000,00
8.	Wzrost jakości ogólnodostępnych przestrzeni w sołectwach Kraśniów, Podskale i Rogów na cele rekreacyjno-wypoczynkowe	1 000 000,00	363 700,00	636 300,00	0,00	0,00
9.	Współpraca drogą do aktywnej integracji	500 000,00	90 000,00	360 000,00	0,00	50 000,00
PROJEKTY PODSTAWOWE SUMA		21 900 000,00	1 518 200,00	15 958 800,00	807 000,00	3 616 000,00
PROJEKTY UZUPEŁNIAJĄCE SUMA		7 000 000,00	1 005 000,00	5 695 000,00	0,00	300 000,00
SUMA		28 900 000,00	2 523 200,00	21 653 800,00	807 000,00	3 916 000,00

Źródło: Opracowanie własne

IV. Część wdrożeniowa

1. System realizacji programu rewitalizacji

Program Rewitalizacji jest dokumentem ponadkadencyjnym, określającym cele i plany działań rewitalizacyjnych na kilka lat, dlatego ważnym elementem decydującym o skuteczności i efektywności realizacji jego założeń jest skuteczny i zintegrowany system zarządzania. Proces wdrażania jest złożonym przedsięwzięciem, które wymaga dobrego przygotowania informacyjnego oraz stałej komunikacji z otoczeniem, opierającej się na pozyskiwaniu obiektywnej informacji o jego przebiegu, skutkach i publicznym odbiorze.

1.1. Struktura zarządzania dokumentem wraz z jego kosztami

Dla zagwarantowania, że przyjęte postanowienia będą konsekwentnie realizowane, zapewnione zostały warunki organizacyjne i instytucjonalne do ich wdrażania oraz weryfikacji.

Podmiotem odpowiedzialnym za wdrażanie założeń dokumentu jest Wójt Gminy Opatowiec przy pomocy Koordynatora ds. Rewitalizacji powołanego w UG Opatowiec, który posiada wiedzę i doświadczenie w zakresie zarządzania projektami. Jednocześnie jest to efekt osadzenia rewitalizacji w ramach istniejących struktur organizacyjnych UG Opatowiec, odpowiedzialnych za koordynację systemu zarządzania rozwojem gminy.

Koordynator będzie współpracował z innymi pracownikami UG Opatowiec, a także jednostek organizacyjnych gminy, będących specjalistami w danych dziedzinach. Dodatkowo odpowiedzialny będzie za przepływ informacji między interesariuszami rewitalizacji (w tym partnerami projektów rewitalizacyjnych) a Wójtem, który będzie podejmował kluczowe decyzje dotyczące procesu rewitalizacji.

W celu efektywnego oraz zintegrowanego współdziałania różnych jednostek, Wójt może powołać Zespół Zadaniowy, w którego skład wejdą przedstawiciele referatów UG Opatowiec i/lub jednostek organizacyjnych gminy odpowiedzialnych za realizację konkretnych projektów. Powołanie Zespołu Zadaniowego przyczyni się do wzajemnego uzupełniania się działań oraz spójności procedur w realizacji poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych w zakresie powiązanych projektów infrastrukturalnych („twardych”) oraz społecznych („miękkich”).

Przewiduje się, iż w zależności od realizowanego przedsięwzięcia w skład Zespołu Zadaniowego mogą wejść również przedstawiciele interesariuszy rewitalizacji, biorących udział we wdrażaniu PR.

Zadania niezbędne do wdrażania dokumentu wykonywane będą w ramach obowiązków poszczególnych struktur organizacyjnych gminy, dlatego nie określono dodatkowych kosztów ich realizacji. W ramach swoich kompetencji każda z komórek urzędu i/lub jednostek organizacyjnych gminy będzie wdrażała te działania, dostosowując w sposób elastyczny swoje zasoby osobowe do określonych aktualnie potrzeb.

W zakresie zarządzania środkami finansowymi niezbędnymi do wdrożenia projektów rewitalizacyjnych włączony zostanie Skarbnik Gminy oraz Referat Finansowo-Budżetowy UG Opatowiec.

W związku z tym, że realizacja zaplanowanych działań rewitalizacyjnych odbywać się będzie w oparciu o system wdrażania pomocy strukturalnej Unii Europejskiej to interesariusze rewitalizacji, korzystając z dofinansowania projektów unijnymi środkami finansowymi będą zobowiązani przestrzegać zasad i procedur wspólnotowych (szczególnie w zakresie realizacji projektów partnerskich). Zasady realizacji projektów rewitalizacyjnych współfinansowanych z RPO Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014–2020 będą wynikać z obowiązujących dokumentów programowych, a determinowane będą określonymi procedurami konkursowymi.

Wdrażanie projektów rewitalizacyjnych nie ma szans powodzenia bez udanej współpracy, efektywnego współdziałania oraz wzajemnego uzupełniania się działań różnych podmiotów z sektorów: społecznego, gospodarczego i publicznego. W związku z tym określenie zasad i sposobów współuczestnictwa interesariuszy jest kluczowym elementem osiągnięcia zgodności podejmowanych działań z potrzebami i oczekiwaniami społeczności lokalnej, ograniczenia występowania konfliktów oraz kosztów ich rozwiązywania, a także jest podstawą tworzenia się współczesnych form samoświadomości społecznej.

Współpraca międzysektorowa w realizacji zapisów Programu Rewitalizacji odbywać się będzie w kilku zintegrowanych wymiarach:

1. MERYTORYCZNYM – poprzez wspólne podejmowanie decyzji, rozwiązywanie problemów, opiniowanie, realizowane przede wszystkim na poziomie Zespołu Zadaniowego ds. rewitalizacji.
2. ORGANIZACYJNYM – polegającym na angażowaniu specyficznych i unikalnych zasobów oraz kompetencji charakterystycznych dla danego sektora i wzajemnym ich uzupełnianiu podczas realizacji wspólnych projektów.
3. FINANSOWYM – opierającym się na współudziale finansowym wszystkich partnerów poprzez zapewnienie wkładu własnego w realizację określonych przedsięwzięć i wykorzystanie koncepcji partnerstwa (w tym np. publiczno-prywatnego).

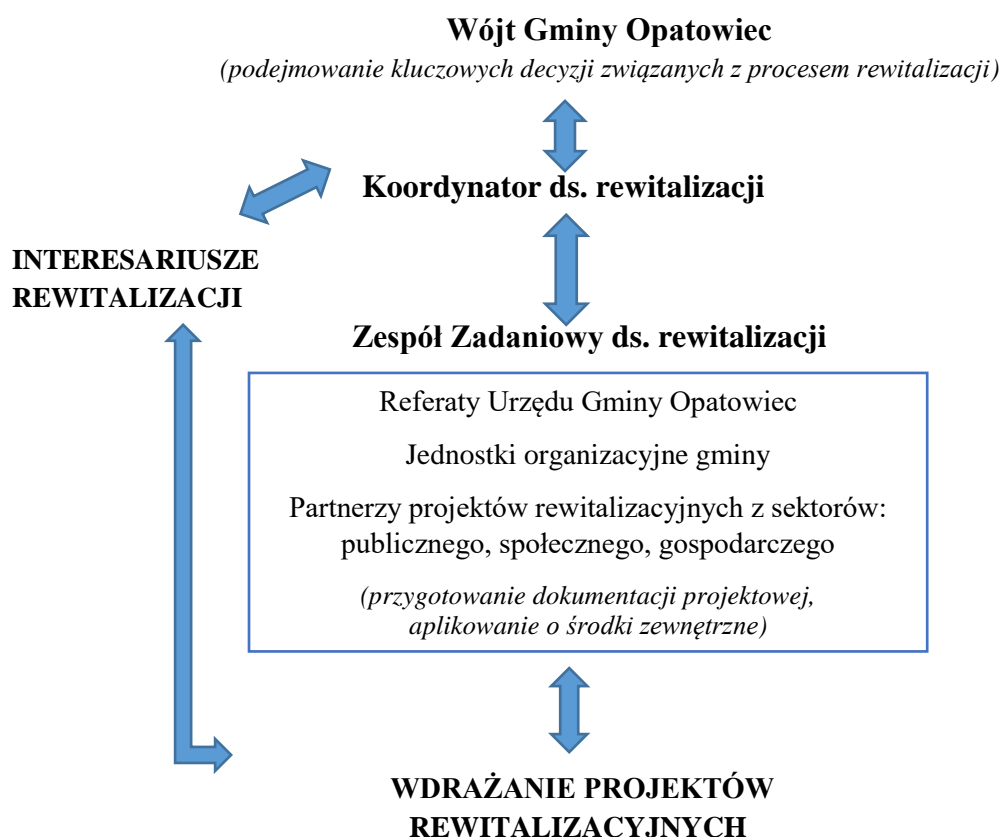
Partnerstwo trzech sektorów: publicznego, społecznego i gospodarczego oprócz wspólnego celu, jakim jest wyprowadzenie obszaru rewitalizacji z sytuacji kryzysowej w celu poprawy jakości życia mieszkańców, ma określone podstawowe zasady stanowiące fundament wspólnych działań:

- 1) respektowanie własnych potrzeb, możliwości i dążenie do osiągnięcia kompromisu,
- 2) przejrzystość podejmowanych działań,
- 3) otwarty dialog z mieszkańcami.

Współpraca pomiędzy interesariuszami rewitalizacji ma na celu:

- wykorzystanie potencjału organizacji oraz społeczności lokalnej poprzez skoordynowanie działań w ramach kilkunastu wspólnych i spójnych projektów akceptowanych i wspieranych przez wszystkich uczestników;
- optymalne wykorzystanie kompetencji i zasobów będących w dyspozycji gminy, organizacji pozarządowych, przedsiębiorców czy mieszkańców;
- wsparcie innowacyjności proponowanych rozwiązań, wyrażające się zastosowaniem nowych podejść do rozwiązywania problemów.

Schemat 6 Struktura zarządzania i wdrażania rewitalizacji w Gminie Opatowiec

Źródło: Opracowanie własne

1.2. Harmonogram realizacji programu

Założono, że Program Rewitalizacji będzie dokumentem średniookresowym, obejmującym okres realizacji zaplanowanych projektów. Przyjęcie takiego horyzontu czasowego jest zgodne z zaleceniami planistycznymi oraz pozwala na dostosowanie do aktualnych potrzeb i oczekiwań mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz wytycznych wynikających z perspektywy finansowej Unii Europejskiej na lata 2014–2020. Z uwagi na wieloletniość obowiązywania programu przyjęto, że będzie to dokument strategiczny skoncentrowany terytorialnie i komplementarny problemowo, tj. mający przeciwdziałać fragmentaryzacji działań w celu wyprowadzenia wyznaczonego obszaru rewitalizacji z sytuacji kryzysowej. Harmonogram wdrażania dokumentu przedstawia tabela 16.

Tabela 16 Harmonogram wdrażania dokumentu

Lp.	Nazwa projektu	Okres realizacji (w latach)							
		2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
PROJEKTY PODSTAWOWE									
1.	Kompleksowe zaadaptowanie, uporządkowanie i zagospodarowanie przestrzeni publicznej w miejscowości Opatowiec mającej na celu wzrost jakości życia mieszkańców								
2.	Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej								
3.	Nowy zawód – lepsze jutro								
4.	Kompleksowy rozwój edukacji przedszkolnej i szkolnej na terenie Gminy Opatowiec								
5.	Zwiększenie dostępu do wysokiej jakości edukacji przedszkolnej i szkolnej								
6.	W cyfrowej sieci								
7.	Wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii w celu poprawy jakości środowiska naturalnego								
8.	Wzrost jakości ogólnodostępnych przestrzeni w sołectwach Kraśniów, Podskale i Rogów na cele rekreacyjno-wypoczynkowe								
9.	Współpraca drogą do aktywnej integracji								
PRZEDSIĘWZIĘCIA UZUPEŁNIAJĄCE									
1.	Aktywizacja i integracja mieszkańców obszaru rewitalizacji poprzez rozszerzenie oferty usług rozrywkowych, rekreacyjnych, kulturalnych i/lub edukacyjnych								
2.	Aktywizacja społeczno-zawodowa osób wykluczonych i zagrożonych marginalizacją poprzez integrację społeczną i aktywizację zawodową								

3.	Zwiększenie edukacji ekologicznej oraz ograniczenie negatywnego oddziaływania turystyki na obszary cenne przyrodniczo								
4.	Stworzenie kompleksowego systemu wsparcia przedsiębiorczości mieszkańców								
5.	Kreowanie przestrzeni publicznych na cele społeczne, turystyczne, sportowe i rekreacyjne								
6.	Ograniczanie niskiej emisji zanieczyszczeń poprzez wymianę źródeł ciepła na ekologiczne i/lub instalację OZE na obszarze rewitalizacji zarówno przez osoby prywatne, jak i przedsiębiorstwa, instytucje oraz organizacje								
7.	Zapewnianie dostępu do wysokiej jakości infrastruktury komunalnej								

Źródło: Opracowanie własne

1.3. *Public relations* dokumentu

W celu efektywnego i skutecznego wdrożenia zapisów Programu Rewitalizacji ważne jest, aby umożliwić społeczności lokalnej udział w procesie ich tworzenia i realizacji, a tym samym zapewnić skuteczną metodę komunikacji społecznej, czyli przekazywania danych do otoczenia. Szeroka komunikacja stanowić będzie jeden z fundamentów powodzenia całego procesu rewitalizacji, służąc osiągnięciu wizji obszaru rewitalizacji.

Podmiotem odpowiedzialnym za organizację oraz przeprowadzenie działań promocyjnych związanych z opracowaniem i wdrażaniem założeń Programu Rewitalizacji, a w jego ramach również wszystkich projektów i/lub przedsięwzięć rewitalizacyjnych jest Koordynator ds. rewitalizacji. Jednostka ta ma za zadanie zapewnić powszechny dostęp do bieżących informacji na temat prowadzonych przedsięwzięć, tj. o zakresie i wymiarze pozyskanego dofinansowania zewnętrznego dla poszczególnych projektów oraz rezultatach działań na poziomie konkretnych podobszarów rewitalizacji oraz całej gminy. Do zakresu ich działań należy wsparcie skutecznej komunikacji, opierającej się na następujących kanałach i narzędziach komunikacji:

- Internet – aktualizacja zakładki „Program Rewitalizacji Gminy Opatowiec na lata 2016–2023” na stronie internetowej gminy (ug.opatowiec.pl), poczta elektroniczna koordynatora odpowiedzialnego za kontakt z interesariuszami w sprawie rewitalizacji;
- komunikacja bezpośrednia – warsztaty, spotkania, posiedzenia itp.;
- materiały informacyjno-promocyjne – opracowanie i wywieszanie plakatów na wyznaczonym obszarze rewitalizacji;
- media lokalne – artykuły informacyjne w prasie lokalnej, obejmującej swoim zasięgiem m.in. obszar rewitalizacji. W trakcie opracowywania dokumentu opublikowane zostały 4 artykuły w prasie o zasięgu ponadlokalnym:
 - a) „Tygodnik Ponidzia” Nr 20/1087 – obwieszczenie w sprawie przystąpienia do sporządzenia *Programu Rewitalizacji Gminy Opatowiec na lata 2016–2023* (17.05–23.05.2016 r.).
 - b) „Tygodnik Ponidzia” Nr 42/1103 – informacja prasowa dotycząca spotkań w dniach 21.10.2016 r. i 3.11.2016 r. oraz otwartego naboru projektów realizowanych na obszarze rewitalizacji (18.10–24.10.2016 r.).
 - c) „Tygodnik Ponidzia” Nr 52/1119 – informacja prasowa dotycząca wyznaczonego obszaru rewitalizacji (27.12–02.01.2017 r.).

- d) „Tygodnik Ponidzia” Nr 04/1123 – informacja prasowa dotycząca konsultacji społecznych Programu Rewitalizacji (24.01–30.01.2017 r.).

Działania promujące będą prowadzone również na etapie wdrażania i monitorowania założeń dokumentu i będą miały zarówno zasięg lokalny, jak i regionalny oraz skierowane będą do interesariuszy rewitalizacji, tj. takich grup odbiorców, jak:

- 1) mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz właściciele, użytkownicy wieczyści nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze, w tym spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe i towarzystwa budownictwa społecznego,
- 2) mieszkańcy gminy,
- 3) podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą,
- 4) podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne,
- 5) jednostki organizacyjne gminy,
- 6) organy władzy publicznej,
- 7) podmioty realizujące na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa.

Celem działań związanych z promocją dokumentu jest dotarcie do jak najszerszej grupy interesariuszy – mieszkańców, organizacji pozarządowych i przedsiębiorców, a także instytucji publicznych mogących stać się partnerami w realizacji określonych działań rewitalizacyjnych.

Ponadto odpowiedzialność za upowszechnianie bieżących informacji na temat poszczególnych działań rewitalizacyjnych spoczywa również na partnerach realizowanych przedsięwzięć. Jeśli projekty będą współfinansowane ze środków Unii Europejskiej, wówczas promocja tychże przedsięwzięć będzie się odbywać zgodnie z wytycznymi właściwych instytucji w tym zakresie.

Gmina Opatowiec na etapie sporządzania dokumentu stosowała zasady promocji wynikające z umowy dotacji na realizację projektu „Opracowanie Programu Rewitalizacji Gminy Opatowiec na lata 2016–2023”, który jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014–2020 oraz ze środków budżetu państwa przyznanych w ramach konkursu dotacji na działania wspierające gminy w zakresie przygotowania programów rewitalizacji na terenie Województwa Świętokrzyskiego.

2. System monitoringu, oceny i wprowadzania zmian do programu

Kluczowe znaczenie dla prawidłowej i efektywnej realizacji założeń Programu Rewitalizacji ma system monitoringu skuteczności działań, oceny oraz wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu dokumentu.

2.1. Sposoby monitorowania i sprawozdawczości

Wdrażanie Programu Rewitalizacji będzie się odbywało w oparciu o monitoring zmierzający do oceny stopnia realizacji celów rewitalizacji, a także zaplanowanych projektów i/lub przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Monitorowaniem, mającym na celu zapewnienie zgodności realizacji postanowień z wcześniej zatwierdzonymi założeniami, zajmować się będzie Koordynator ds. rewitalizacji we współpracy z innymi pracownikami UG Opatowiec. Monitoring polegać będzie na systematycznym zbieraniu oraz analizowaniu ilościowych i jakościowych informacji na temat wdrażanych projektów, a także założonych celów dokumentu na podstawie danych gromadzonych i przekazywanych przez poszczególne referaty UG Opatowiec, jednostki organizacyjne gminy oraz inne instytucje zewnętrzne i podmioty realizujące projekty na obszarze rewitalizacji i/lub będące partnerami w realizacji określonych działań. Koordynator ds. rewitalizacji odpowiedzialny za zarządzanie procesem rewitalizacji w gminie będzie miał również następujące zadania:

- 1) gromadzenie i analizowanie informacji w układzie określonego dla celów i projektów zestawu wskaźników;
- 2) sporządzanie co 2 lata raportu/sprawozdania z postępu w realizacji dokumentu;
- 3) udostępnianie lokalnej społeczności wyników sprawozdawczości poprzez ich publikowanie na stronie internetowej gminy (ug.opatowiec.pl, zakładka „Program Rewitalizacji Gminy Opatowiec na lata 2016–2023”) oraz przekazywanie informacji wszystkim zainteresowanym podmiotom podczas spotkań z interesariuszami rewitalizacji.

Monitorowanie obejmować będzie zarówno rzeczowe, jak i finansowe aspekty wdrażania dokumentu.

Monitoring rzeczowy dostarczy danych na temat aktualnego stanu realizacji Programu Rewitalizacji oraz umożliwi ocenę postępu i efektywności jego głównych założeń.

Mierzone będą one za pomocą corocznych zmian wskaźników produktu i rezultatu, przyporządkowanych do konkretnych projektów i/lub przedsięwzięć rewitalizacyjnych, jak i wskaźników oddziaływania w odniesieniu do celów rewitalizacji, które wykorzystane zostały na etapie diagnostycznym gminy do wyznaczenia obszaru zdegradowanego, a następnie obszaru rewitalizacji. W związku z tym posłużą do przedstawienia skali i charakteru zmian w aktualnej sytuacji czy tendencji zachodzących na obszarze rewitalizacji w porównaniu do terenu całej gminy (tabela 17). Wszystkie wskaźniki gromadzone będą na bieżąco w miarę postępu prac, natomiast ich stan osiągnięcia podawany będzie corocznie. Punktem odniesienia w procesie weryfikacji będą dane bazowe dostępne na etapie opracowania dokumentu, czyli według stanu na koniec 2014 roku.

Monitoring finansowy dostarczy danych na temat szacunkowego kosztu oraz wykorzystanych źródeł finansowania, będących podstawą do oceny sprawności wydatkowania środków. Na poziomie dokumentu zakłada się monitoring w oparciu o okresowe sprawozdania finansowe. Dane zawarte w tych opracowaniach powinny obejmować m.in. wysokość wkładu własnego i pozyskanych środków zewnętrznych, wydatki poniesione w okresie objętym sprawozdaniem oraz od początku realizacji projektu, procentowy stan zaawansowania realizacji interwencji, stopień osiągnięcia założonych wskaźników, a także informacje na temat postępu wykonania przyjętego harmonogramu w oparciu o ustalony plan finansowy.

Do końca lutego kolejnego roku po skończonym okresie sprawozdawczym, referaty UG, jednostki organizacyjne gminy i/lub podmioty odpowiedzialne za realizację poszczególnych projektów wchodzących w skład dokumentu, zobowiązane są do składania informacji okresowej do Koordynatora ds. rewitalizacji. Dzięki temu sprawozdawczość zakłada bieżący i ciągły przepływ aktualnych informacji, co pozwala na weryfikację nieprawidłowości oraz wykrycie problemów w procesie wdrażania i monitorowania Programu Rewitalizacji.

Dla osiągnięcia wartości docelowych wskaźników realizacji projektów szczególna rola przypada beneficjentom, którzy mają obowiązek monitorowania wdrażania poszczególnych przedsięwzięć współfinansowanych środkami finansowymi z Unii Europejskiej, w tym przygotowywania i przedkładania IZ RPO sprawozdań z ich realizacji oraz wniosków o płatność.

Tabela 17 Wskaźniki monitoringowe wdrażania Programu Rewitalizacji Gminy Opatowiec na lata 2016–2023

Założenia PR	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Źródło danych	Wartość bazowa dla obszaru rewitalizacji (stan na dzień 31.12.2014 r.)	Średnia wartość dla gminy (stan na dzień 31.12.2014 r.)	Wartość docelowa (stan na dzień 31.12.2023 r.)
WSKAŹNIKI ODDZIAŁYWANIA						
Cel 1. Stworzenie bezpiecznej i funkcjonalnej przestrzeni publicznej bazującej na lokalnym dziedzictwie	Powierzchnia terenów zagospodarowanych na działalność sportową, rekreacyjną, kulturową i turystyczną przypadająca na 1 000 mieszkańców	km ²	Urząd Gminy Opatowiec	0,0004	0,0004	wzrost wartości wskaźnika powyżej średniej dla gminy
	Udział osób bezrobotnych zarejestrowanych w ludności w wieku produkcyjnym	%	Powiatowy Urząd Pracy w Kazimierzy Wielkiej	7,0	7,1	spadek i utrzymanie poziomu wskaźnika poniżej średniej dla gminy
	Udział osób bezrobotnych zarejestrowanych pozostających bez pracy dłużej niż 12 miesięcy w % bezrobotnych ogółem	%	Powiatowy Urząd Pracy w Kazimierzy Wielkiej	39,4	48,7	spadek i utrzymanie poziomu wskaźnika poniżej średniej dla gminy
	Odsetek dzieci w wieku 3–5 lat objętych wychowywaniem przedszkolnym (średnia dla gminy)	%	Urząd Gminy Opatowiec	–	65,6	wzrost wartości wskaźnika
Cel 2. Wzmocnienie rozwoju aktywności społecznej i gospodarczej mieszkańców	Udział osób bezrobotnych zarejestrowanych w ludności w wieku produkcyjnym	%	Powiatowy Urząd Pracy w Kazimierzy Wielkiej	7,0	7,1	spadek i utrzymanie poziomu wskaźnika poniżej średniej dla gminy
	Udział osób bezrobotnych zarejestrowanych pozostających bez pracy dłużej niż 12 miesięcy w % bezrobotnych ogółem	%	Powiatowy Urząd Pracy w Kazimierzy Wielkiej	39,4	48,7	spadek i utrzymanie poziomu wskaźnika poniżej średniej dla gminy
	Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu na 1 000 mieszkańców	szt.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Opatowcu	2,6	1,7	spadek i utrzymanie poziomu wskaźnika poniżej średniej dla gminy
	Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu ubóstwa na 1 000 mieszkańców	szt.	Gminny Ośrodek Pomocy	5,2	4,6	spadek i utrzymanie poziomu wskaźnika

			Społecznej w Opatowcu			poniżej średniej dla gminy
	Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby na 1 000 mieszkańców	szt.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Opatowcu	25,8	19,6	spadek i utrzymanie poziomu wskaźnika poniżej średniej dla gminy
	Odsetek dzieci w wieku 3–5 lat objętych wychowywaniem przedszkolnym (średnia dla gminy)	szt.	Urząd Gminy Opatowiec	–	65,6	wzrost wartości wskaźnika
Projekty/ Przedsięwzięcia rewitalizacyjne	WSKAŹNIKI PRODUKTU					
	Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją	ha	Beneficjenci projektów	0	–	brak danych*
	Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	szt.	Beneficjenci projektów	0	–	brak danych*
	Liczba osób objętych wsparciem	osoby	Beneficjenci projektów	0	–	brak danych*
	WSKAŹNIKI REZULTATU					
	Ludność mieszkająca na obszarach objętych rewitalizacją	osoby	Beneficjenci projektów	0	–	brak danych*
	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kompetencje	osoby	Beneficjenci projektów	0	–	brak danych*

Źródło: Opracowanie własne

* Z powodu braku danych wartości docelowe na koniec 2023 roku zostaną określone na etapie realizacji projektów.

2.2. Sposób ewaluacji i wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu

Przyjęto, że *Program Rewitalizacji Gminy Opatowiec na lata 2016–2023* ma formułę otwartą, co oznacza, że w przypadku zmiany wymogów prawnych, pojawienia się nowych problemów oraz wykreowania nowych projektów – będzie on aktualizowany. Przedsięwzięcia odpowiadające na zidentyfikowane problemy będą systematycznie przygotowywane w całym okresie wdrożeniowym. Ich konkretni odbiorcy i zakres determinowane będą: aktualnymi warunkami sytuacji społeczno-gospodarczej na obszarze rewitalizacji oraz gminy, potrzebami i oczekiwaniami mieszkańców wyznaczonych podobszarów, poziomem zaangażowania podmiotów lokalnych w planowane działania, możliwościami budżetu gminy oraz dostępnością środków zewnętrznych.

Dokument będzie podlegał ocenie aktualności i stopnia realizacji, dokonywanej przez Wójta Gminy Opatowiec (przy pomocy Koordynatora ds. rewitalizacji oraz sporządzonego przez nich raportu/sprawozdania z postępu w realizacji założeń dokumentu) raz na 2 lata, zgodnie z systemem monitorowania i oceny określonym w programie. Ocena opublikowana zostanie na stronie internetowej gminy, w zakładce „Program Rewitalizacji Gminy Opatowiec na lata 2016–2023”. Dopuszcza się również możliwość wcześniejszego wystąpienia z wnioskiem o zmianę treści dokumentu przez Zespół Zadaniowy ds. rewitalizacji, z inicjatywy co najmniej 3 członków Rady Gminy bądź 100 mieszkańców lub podmiotu planującego realizację przedsięwzięcia inwestycyjnego lub społecznego na obszarze rewitalizacji. Rada Gminy jako instytucja kontrolna i uchwałodawcza będzie mieć za zadanie analizowanie i zatwierdzenie wniosków o zmianę treści dokumentu, a także jego aktualizacje poprzez podjęcie stosownej uchwały w tej sprawie. W sytuacji stwierdzenia osiągnięcia celów dokumentu (w wyniku przeprowadzonej oceny), Rada Gminy uchyli uchwałę w sprawie Programu Rewitalizacji w całości albo w części, z własnej inicjatywy albo na wniosek Wójta Gminy Opatowiec.

Ewaluacja ma na celu identyfikację oraz ewentualną poprawę jakości, skuteczności i spójności realizacji Programu Rewitalizacji w odniesieniu do konkretnych problemów obszaru rewitalizacji z jednoczesnym uwzględnieniem założeń programowych. Jej zadaniem jest sprawdzenie czy w wyniku podejmowanych działań powstały oczekiwane rezultaty oraz czy wpłynęły one na osiągnięcie wyznaczonych celów.

Ocena wszystkich zrealizowanych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych zostanie dokonana przy współdziałaniu wszystkich interesariuszy rewitalizacji oraz w oparciu

o 5 zasadniczych kryteriów ewaluacyjnych:

1. SKUTECZNOŚĆ (ang. *effectiveness*) – kryterium pozwalające ocenić w jakim stopniu osiągnięte zostały cele dokumentu zdefiniowane na etapie planowania.
2. EFEKTYWNOŚĆ (ang. *efficiency*) – kryterium pozwalające ocenić poziom „ekonomiczności” zrealizowanych projektów, czyli stosunek poniesionych nakładów do uzyskanych efektów.
3. UŻYTECZNOŚĆ (ang. *utility*) – kryterium pozwalające ocenić, do jakiego stopnia oddziaływanie programu odpowiada zdiagnozowanym potrzebom grupy docelowej.
4. TRAFNOŚĆ (ang. *relevance*) – kryterium pozwalające ocenić, do jakiego stopnia cele programu odpowiadają charakterowi i skali potrzeb wskazanym w odniesieniu do obszaru rewitalizacji.
5. TRWAŁOŚĆ (ang. *sustainability*) – kryterium pozwalające ocenić na ile można się spodziewać, że pozytywne zmiany wywołane oddziaływaniem programu będą nadal widoczne po zakończeniu jego realizacji.

Ewaluacja założeń programowych i stopnia realizacji projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych zawartych w dokumencie zostanie podzielona na następujące części:

- 1) *ex-ante* (przed realizacją programu) – stanowiąca instrument ułatwiający podejmowanie spójnych decyzji (ocena ta została przeprowadzona przed opracowaniem dokumentu);
- 2) *on-going* (na bieżąco) – instrument obserwacji prowadzonej przez Koordynatora ds. rewitalizacji, który będzie na jej podstawie przygotowywał sprawozdanie z realizacji Programu Rewitalizacji, co najmniej raz na 2 lata (jest to również instrument monitorowania bieżących zmian w otoczeniu);
- 3) *mid-term* (śródkresowa) – służąca przede wszystkim jako instrument, w wyniku którego możliwa jest aktualizacja dokumentu;
- 4) *ex-post* (na zakończenie wdrażania) – służąca ocenie zgodności i efektywności zrealizowanych projektów w ramach programu z założeniami i celami przyjętymi w niniejszym dokumencie.

Wprowadzenie systemu monitoringu oraz powiązanej z nim procedury ewaluacji pozwoli wyeliminować w znacznym stopniu problem dezaktualizacji założeń i celów zawartych w dokumencie, wynikający ze zmieniających się warunków funkcjonowania podmiotów realizujących poszczególne projekty, zmian prawodawstwa oraz innych warunków i okoliczności mogących wpłynąć na zasadność podejmowanych działań.

3. Mechanizmy włączenia różnych grup interesariuszy w proces rewitalizacji

Partycypacja społeczna i działania aktywizacyjne zostały wpisane w proces rewitalizacji wyznaczonego obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Opatowiec jako fundament działań na wszystkich jego etapach, tj. diagnozowanie, programowanie, wdrażanie (w tym finansowanie), monitorowanie i ewaluacja. Takie podejście ma na celu podniesienie skuteczności i trwałości projektów rewitalizacyjnych oraz gotowości i świadomości mieszkańców o partycypacyjnym współdecydowaniu o obszarze objętym Programem Rewitalizacji. Ponadto realizuje *zasadę partnerstwa* wynikającą z art. 5 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013, polegającą na łączeniu szerokiego grona partnerów (w szczególności lokalnych społeczności i przedsiębiorców, a także ekspertów) w procesy programowania i realizacji projektów rewitalizacyjnych w ramach programów operacyjnych oraz konsekwentnego, otwartego i trwałego dialogu, także z tymi podmiotami i grupami, których rezultaty rewitalizacji mają dotyczyć. Opiera się ona na założeniu, że opinia środowiska lokalnego jest najważniejszym elementem tworzenia dokumentu, który ma stanowić narzędzie do projektowania konkretnych zadań, podejmowanych w celu rozwiązywania problemów i eliminacji negatywnych zjawisk oraz wykorzystania lokalnych potencjałów, a tym samym poprawiających warunki i jakość życia mieszkańców. Jedną z najważniejszych zasad prowadzenia rewitalizacji w sposób przejrzysty i jawny jest zapewnienie aktywnego udziału interesariuszy na każdym etapie procesu rewitalizacji. Kluczowymi interesariuszami rewitalizacji, zaangażowanymi w Program Rewitalizacji są: mieszkańcy obszaru rewitalizacji, właściciele, użytkownicy wiczyści, spółdzielnie mieszkaniowe, podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić działalność gospodarczą, podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić działalność społeczną, organizacje pozarządowe, grupy nieformalne, jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne, organy władzy publicznej oraz podmioty realizujące na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa. Narzędzia i formy partycypacji społecznej zastosowane na każdym etapie realizacji programu ukierunkowane zostały na możliwie dojrzałe formy, obejmujące nie tylko informowanie, ale również opracowywanie, konsultowanie, współdecydowanie, kontrolę obywatelską, badanie ilościowe (ankieta on-line), inicjatywę lokalną (np. nabór poprzez fiszkę projektową), debatę czy współrealizację. Ogólny schemat mechanizmów włączenia interesariuszy rewitalizacji na poszczególnych etapach rewitalizacji przedstawia tabela 18.

Tabela 18 Zastosowane oraz zaplanowane formy partycypacji społecznej i partnerstwa na poszczególnych etapach rewitalizacji

Realizowane działania	Zastosowane oraz zaplanowane formy partycypacji społecznej i partnerstwa (mechanizmy włączenia interesariuszy rewitalizacji)
DIAGNOZOWANIE	
<p>Diagnoza gminy w podziale na ustalone jednostki referencyjne (sołectwa) we wszystkich sferach: społecznej, gospodarczej, technicznej, przestrzenno-funkcjonalnej i środowiskowej na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji:</p> <ul style="list-style-type: none"> - analiza wskaźnikowa ilościowa i jakościowa koncentracji problemów na podstawie ustalonych wskaźników dla poszczególnych jednostek we wszystkich ww. sferach; - analiza jakościowa potencjałów; - delimitacja przestrzenna obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Obwieszczenie w sprawie przystąpienia do sporządzenia <i>Programu Rewitalizacji Gminy Opatowiec na lata 2016-2023</i> zamieszczone na stronie internetowej Gminy Opatowiec (ug.opatowiec.pl), w sposób zwyczajowo przyjęty oraz w prasie o zasięgu ponadlokalnym – „Tygodnik Poniżnia” Nr 20/1087 (17.0523.05.2016 r.). 2. Spotkanie robocze Zespołu ds. Programu Rewitalizacji Gminy Opatowiec na lata 2016–2023 w dniu 15.06.2016 r. w celu zaprezentowania wstępnych wyników diagnozy na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji oraz ustalenia granic ww. obszarów (<i>konsultowanie, współdecydowanie</i>). 3. Przeprowadzenie badania ankietowego on-line mieszkańców w terminie 17.06–18.07.2016 r., które miało na celu poznanie opinii na temat aktualnych problemów, zjawisk kryzysowych i lokalnych potencjałów oraz potrzeb i oczekiwanych działań rewitalizacyjnych. 4. Konsultacje społeczne <i>Diagnozy na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Opatowiec</i> wraz z mapami poglądowymi granic obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji (w terminie 08.08–06.09.2016 r.) w następujących formach: <ol style="list-style-type: none"> 1) zbieranie uwag i wniosków w formie elektronicznej z wykorzystaniem formularza konsultacyjnego, który można było dostarczyć: <ul style="list-style-type: none"> - drogą elektroniczną na podany w ogłoszeniu adres e-mail; - drogą korespondencyjną na adres Urzędu Gminy Opatowiec; - bezpośrednio do Urzędu Gminy Opatowiec w godzinach pracy Urzędu. 2) zbieranie uwag ustnych do protokołu w budynku Urzędu Gminy Opatowiec. <p>Dokumenty dostępne były w wersji papierowej w Urzędzie Gminy Opatowiec oraz w wersji elektronicznej na oficjalnej stronie internetowej Gminy Opatowiec (ug.opatowiec.pl, w zakładce „Program Rewitalizacji Gminy Opatowiec na lata 2016–2023”).</p> <p>Niezwłocznie po zakończeniu niniejszych konsultacji została opracowana i opublikowana na stronie internetowej gminy, w zakładce „Program Rewitalizacji Gminy Opatowiec na lata 2016–2023”, informacja podsumowująca ich przebieg. W czasie trwania konsultacji nie zgłoszono żadnych uwag.</p>
PROGRAMOWANIE	
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Warsztaty diagnostyczno-projektowe w dniu 10.10.2016 r. (<i>opracowywanie i współdecydowanie</i>) dotyczące przedstawienia granic obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, poznania potrzeb i oczekiwań

<p>Sporządzenie <i>Programu Rewitalizacji Gminy Opatowiec na lata 2016–2023</i>:</p> <ul style="list-style-type: none">- projektowanie i wybór rozwiązań;- określenie głównych założeń dokumentu;- identyfikacja i zaplanowanie listy projektów podstawowych oraz uzupełniających realizowanych przez różnych interesariuszy rewitalizacji;- określenie ram organizacyjno-finansowych realizacji rewitalizacji;- przeprowadzenie odpowiednich uzgodnień i zaopiniowanie dokumentu.	<p>mieszkańców, określenia najważniejszych problemów i potencjałów obszaru rewitalizacji oraz podjęcia pierwszych prób określenia założeń dokumentu w podziale na następujące grupy:</p> <ul style="list-style-type: none">- 10:30 – sektor publiczny: spotkanie dla przedstawicieli instytucji publicznych, przedstawicieli Rady Gminy oraz sołtysów;- 12:00 – sektor gospodarczy: spotkanie dla przedstawicieli przedsiębiorców i rolników;- 13:30 – sektor społeczny: spotkanie dla mieszkańców, przedstawicieli organizacji pozarządowych i grup nieformalnych. <ol style="list-style-type: none">2. Przeprowadzenie otwartego naboru projektów realizowanych na obszarze rewitalizacji (<i>inicjatywa lokalna</i>) w terminie 10.10–26.10.2016 r. poprzez fiskę projektową, którą można było złożyć:<ul style="list-style-type: none">- drogą elektroniczną na podany adres e-mail;- drogą korespondencyjną na adres Urzędu Gminy Opatowiec;- bezpośrednio w Urzędzie Gminy Opatowiec.3. Konferencja rozpoczynająca proces związany z opracowaniem <i>Programu Rewitalizacji Gminy Opatowiec na lata 2016–2023</i> w dniu 18.10.2016 r. o godzinie 10:00 w Domu Kultury w Opatowcu (<i>opracowywanie</i>).4. Szkolenie Zespołu ds. Programu Rewitalizacji Gminy Opatowiec na lata 2016–2023 w dniu 21.10.2016 r. o godzinie 9:00 w Domu Kultury w Opatowcu w celu przekazania podstawowej wiedzy o rewitalizacji, jej uwarunkowaniach formalno-prawnych, źródłach finansowania projektów rewitalizacyjnych oraz przykłady dobrych praktyk (<i>opracowywanie, kontrola obywatelska</i>).5. Informacja prasowa dotycząca spotkań w dniach 21.10.2016 r. i 3.11.2016 r. oraz otwartego naboru projektów realizowanych na obszarze rewitalizacji zamieszczona w „Tygodniku Ponidzia” Nr 42/1103 (18.10–24.10.2016 r.).6. Spotkanie warsztatowe mające na celu poznanie potrzeb i oczekiwań uczniów Zespołu Szkół w Opatowcu oraz Szkoły Podstawowej w Krzczonowie w dniu 21.10.2016 r. o godzinie 9:30 w Domu Kultury w Opatowcu (<i>opracowywanie i współdecydowanie</i>).7. Spotkanie informacyjne dla mieszkańców obszaru rewitalizacji w dniu 21.10.2016 r. o godzinie 11:00 w Domu Kultury w Opatowcu dotyczące przekazania wiedzy o rewitalizacji oraz dobrych przykładów rewitalizacji (<i>opracowywanie i współdecydowanie</i>).8. Spotkanie warsztatowe dla mieszkańców obszaru rewitalizacji dotyczące wspólnego wypracowania założeń programu w dniu 3.11.2016 r. o godzinie 10:00 w Domu Kultury w Opatowcu (<i>opracowywanie i współdecydowanie</i>).9. Spotkanie warsztatowo-informacyjne w dniu 3.11.2016 r. o godzinie 12:00 w Domu Kultury w Opatowcu dla osób planujących realizację działań i projektów rewitalizacyjnych (<i>inicjatywa lokalna, współrealizacja</i>).
--	--

	<p>10. Informacja prasowa dotycząca procesu rewitalizacji w „Tygodniku Ponidzia” Nr 52/1119 (27.12.2016 r. – 02.01.2017 r.).</p> <p>11. Konsultacje społeczne <i>Programu Rewitalizacji Gminy Opatowiec na lata 2016–2023</i> (w terminie 20.01–18.02.2017 r.) w następujących formach:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) zbieranie uwag i wniosków w formie elektronicznej z wykorzystaniem formularza konsultacyjnego, który można było dostarczyć: <ul style="list-style-type: none"> - drogą elektroniczną na podany w ogłoszeniu adres e-mail; - drogą korespondencyjną na adres Urzędu Gminy w Opatowcu; - bezpośrednio do Urzędu Gminy w Opatowcu; 2) zbieranie uwag ustnych do protokołu w Urzędzie Gminy Opatowiec. <p>12. Informacja dotycząca konsultacji społecznych <i>Programu Rewitalizacji Gminy Opatowiec na lata 2016–2023</i> w „Tygodniku Ponidzia” Nr 04/1123 (24.01.–30.01.2017 r.).</p> <p>13. Plakaty informacyjno-reklamowe z zaproszeniem na spotkania w dniu 15.02.2017 r.</p> <p>14. Spotkanie Zespołu ds. rewitalizacji w dniu 15.02.2017 r o godzinie 10:00 w sprawie konsultacji zapisów <i>Programu Rewitalizacji Gminy Opatowiec na lata 2016–2023 (kontrola obywatelska, współdecydowanie, konsultowanie)</i>.</p> <p>15. Spotkania otwarte w dniu 15.02.2017 r. o godzinie 11:30 (mieszkańcy Opatowca i Kraśniowa) i 13:30 (mieszkańcy Podskala i Rogowa) wraz z debatą publiczną na temat założeń <i>Programu Rewitalizacji Gminy Opatowiec na lata 2016–2023 (kontrola obywatelska, współdecydowanie, konsultowanie)</i>.</p> <p>16. Konferencja kończąca proces związany z opracowaniem <i>Programu Rewitalizacji Gminy Opatowiec na lata 2016–2023</i> w dniu 17.02.2017 r. (<i>kontrola obywatelska, konsultowanie, współdecydowanie</i>).</p> <p>Niezwłocznie po zakończeniu niniejszych konsultacji została opracowana i opublikowana na stronie internetowej gminy, w zakładce „Program Rewitalizacji Gminy Opatowiec na lata 2016–2023”, informacja podsumowująca ich przebieg wraz z rejestrem zgłoszonych uwag i odniesieniem się do uwag z uzasadnieniem.</p>
WDRAŻANIE (FINANSOWANIE)	
<p>Wdrażanie założeń <i>Programu Rewitalizacji Gminy Opatowiec na lata 2016–2023</i>:</p> <p>- realizacja (wdrażanie) przedsięwzięć i projektów rewitalizacyjnych (w tym w ramach partnerstw międzysektorowych);</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Organizacja przez gminę otwartego naboru na partnera/partnerów spoza sektora finansów publicznych do wspólnej realizacji projektu zgodnie z <i>Ustawą o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014–2020</i> (Dz. U. z 2016 r. poz. 217 z późn. zm.) (<i>współrealizacja, współdecydowanie</i>). 2. Konkurs ofert dla organizacji pozarządowych (<i>inicjatywa lokalna</i>).

<p>- prowadzenie aktywnej polityki informacyjnej oraz aktywizacji interesariuszy rewitalizacji.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 3. Konkurs architektoniczny lub architektoniczno-urbanistyczny w zakresie zagospodarowania przestrzeni publicznych na obszarze rewitalizacji) (<i>współrealizacja</i>). 4. Planowanie partycypacyjne obejmujące cykl spotkań służących zagospodarowaniu przestrzeni (<i>współrealizacja, współdecydowanie, konsultacje</i>). 5. Warsztaty projektowe związane z kształtowaniem przestrzeni z wykorzystaniem map/makiet (<i>współrealizacja, współdecydowanie</i>). 6. Spacerki badawcze dla określonych grup społecznych w celu ogólnej oceny konkretnych rozwiązań architektonicznych czy infrastrukturalnych (<i>współrealizacja, współdecydowanie</i>). 7. Realizacja projektów przez różnych beneficjentów (w tym w partnerstwach międzysektorowych) (<i>współrealizacja</i>). 8. Wspólne podejmowanie decyzji/kształtowanie przestrzeni/rozwiązywanie problemów/opiniowanie rozwiązań w trakcie spotkań Zespołu Zadaniowego ds. rewitalizacji (<i>współrealizacja, kontrola obywatelska</i>). 9. Spotkania informacyjno-konsultacyjne z mieszkańcami organizowane w miarę postępu wdrożenia projektów (<i>kontrola obywatelska, konsultacje</i>). 10. Realizacja małych inicjatyw interesariuszy rewitalizacji i wydarzeń lokalnych związanych z rewitalizacją (<i>współrealizacja</i>).
<p>MONITOROWANIE, EWALUACJA, AKTUALIZACJA</p>	
<p>Ocena realizacji założeń <i>Programu Rewitalizacji Gminy Opatowiec na lata 2016–2023</i>:</p> <ul style="list-style-type: none"> - prowadzenie monitoringu realizacji rewitalizacji; - wykonanie ewaluacji założeń programowych; - aktualizacja dokumentu. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sporządzanie co 2 lata przez Zespół Zadaniowy ds. rewitalizacji raportów/sprawozdań z postępu realizacji dokumentu i przekazanie ich do zatwierdzenia przez Radę Gminy Opatowiec oraz upublicznianie na stronie internetowej gminy (<i>kontrola obywatelska</i>). 2. Spotkania informacyjno-konsultacyjne w celu przekazywania informacji na temat postępu we wdrażaniu projektów rewitalizacyjnych (<i>kontrola obywatelska, konsultacje</i>). 3. Opracowanie ewaluacji <i>mid-term</i> i <i>ex-post</i> z realizacji Programu Rewitalizacji wraz z uzyskaniem opinii mieszkańców na temat efektywności przeprowadzonych działań rewitalizacyjnych (<i>kontrola obywatelska</i>). 4. Możliwość wystąpienia z wnioskiem o aktualizację dokumentu przez Zespół Zadaniowy ds. rewitalizacji, z inicjatywy co najmniej 3 członków Rady Gminy bądź 100 mieszkańców lub podmiotu planującego realizację przedsięwzięcia inwestycyjnego lub społecznego na obszarze rewitalizacji (<i>konsultacje</i>).

Źródło: Opracowanie własne

Szczegółowy opis dotyczący przebiegu konsultacji społecznych i efektów poszczególnych metod partycypacji społecznej oraz mechanizmów włączenia społeczności lokalnej na etapie diagnozowania i programowania, zamieszczony jest chronologicznie na stronie internetowej gminy (ug.opatowiec.pl, zakładka „Program Rewitalizacji Gminy Opatowiec na lata 2016–2023”), dzięki czemu udokumentowany został udział w nim różnych interesariuszy. Zastosowane mechanizmy włączenia dostosowane były do wszystkich potencjalnych interesariuszy rewitalizacji z sektorów: społecznego, gospodarczego i publicznego.

Realizacja oraz zaplanowanie różnorodnych form partycypacji społecznej oraz aktywizacji społeczności lokalnej umożliwiło dotarcie do szerokiego grona przedstawicieli interesariuszy oraz poznanie ich potrzeb i oczekiwań w celu dostosowania wsparcia. Wartością dodaną przeprowadzonych metod partycypacji i „budowania” partnerstwa była możliwość skonfrontowania wiedzy o wielu aspektach funkcjonowania obszaru rewitalizacji przez różne środowiska lokalne, co w konsekwencji doprowadziło do pogłębionej diagnozy obszaru rewitalizacji i będzie stanowiło podstawę uzasadnienia podjętych na nim działań. Ponadto zakłada się, że partycypacyjny model opracowania dokumentu będzie się przekształcał w partycypacyjny model wdrażania, a wokół grupy uczestniczącej w pracach nad dokumentem będą pojawiały się kolejne podmioty lokalne angażujące się w działania rewitalizacyjne.

4. Procedura strategicznej oceny oddziaływania dokumentu na środowisko

Przepisy *Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. z 2016 r. poz. 353 z późn. zm.) określają, dla jakiej kategorii dokumentów planistycznych, ze względu na ich indywidualną zawartość oraz zewnętrzne uwarunkowania, istnieje konieczność przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Ponadto przesłanką obowiązkowo kwalifikującą do przedmiotowej oceny, zgodnie z art. 46 pkt 3 i art. 47. ww. ustawy jest stwierdzenie, iż, w efekcie realizacji przedsięwzięć, wystąpi znaczące negatywne oddziaływanie na środowisko, w tym na obszary Natura 2000.

Decyzję o przeprowadzeniu strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wydaje organ opracowujący projekt dokumentu sam, bądź zgodnie z art. 47 ww. ustawy, w uzgodnieniu z właściwym organem ochrony środowiska, którym w tym przypadku jest Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Kielcach. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Kielcach w nadesłanym piśmie z dnia 24.02.2017 r., znak: WPN-II.410.30.2017.DZ, wyjaśnił iż

realizacja ustaleń *Programu Rewitalizacji Gminy Opatowiec na lata 2016–2023* nie spowoduje znaczącego oddziaływania na środowisko w tym na obszar Natura 2000 oraz nie wyznacza ram dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko. W związku z czym uzgodniony został brak konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla przedłożonego dokumentu.

Przygotowanie i prowadzenie zaplanowanych prac w budynkach powinno w szczególności uwzględniać ochronę ptaków i nietoperzy gniazdujących w ścianach budynków. Uwzględnienie miejsca bytowania ptaków i nietoperzy podczas remontów budynków jest konieczne ze względu na przepisy prawa polskiego i wspólnotowego. W związku z powyższym, na zarządcach budynków spoczywa odpowiedzialność za prowadzenie prac remontowo-budowlanych budynków we właściwym terminie – dostosowanym do okresów lęgowych dla danych gatunków, bezpiecznym dla gniazdujących w budynkach. Po zakończeniu prac, w budynkach w których gniazdowały ptaki lub nietoperze, wykonawca zobowiązany jest do stworzenia zastępczych schronień dla ptaków i nietoperzy, tak aby liczba siedlisk nie została uszczuplona. W przypadku konieczności ingerencji w środowisko flory i fauny objętej ochroną zostanie złożony wniosek o uzyskanie stosownego pozwolenie w trybie art. 56 *Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody* (Dz. U. z 2016 r. poz. 2134 z późn. zm.).

Przedsięwzięcia nie będą lokalizowane na przedmiotach ochrony obszarów Natura 2000, a zadania realizowane w ramach wdrażania Programu nie będą miały istotnego oddziaływania na przekroczenie standardów jakości środowiska oraz nie kolidują z warunkami ochrony występujących na terenie gminy form ochrony przyrody – parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, obszary Natura 2000.

Podsumowując należy podkreślić, że ze względu na specyfikę zadań wskazanych w *Programie Rewitalizacji Gminy Opatowiec na lata 2016–2023* i z uwagi na ich parametry nie będą one znacząco negatywnie oddziaływać na środowisko. W związku z powyższym dla ww. Programu nie było konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Niemniej jednak, każdorazowo przy opracowywaniu projektów konkretnych inwestycji, w przypadku, gdy zaistniałaby konieczność przeprowadzenia postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko lub na obszar Natura 2000, organ odpowiedzialny za realizację zadania, podejmie odpowiednie kroki administracyjne.

Spis map

Mapa 1 Lokalizacja obszaru rewitalizacji na tle obszaru zdegradowanego w Gminie Opatowiec.....	26
Mapa 2 Granice wyznaczonego obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Opatowiec	27
Mapa 3 Obszar przekroczenia poziomu docelowego benzo(a)pirenu ($1\text{ng}/\text{m}^3$) w województwie świętokrzyskim w 2014 roku	53
Mapa 4 Obszar zagrożenia powodziowego na terenie Gminy Opatowiec.....	54
Mapa 5 Lokalizacja podstawowych projektów rewitalizacyjnych na wyznaczonym obszarze rewitalizacji	98

Spis tabel

Tabela 1 Nawiązanie Programu Rewitalizacji do dokumentów strategiczno-programowych	11
Tabela 2 Skala problemów społecznych na wyznaczonym obszarze rewitalizacji na terenie Gminy Opatowiec w latach 2010–2014 – porównanie ze średnią dla gminy w 2014 roku.....	33
Tabela 3 Zidentyfikowane problemy oraz potencjały wyznaczonego obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Opatowiec.....	55
Tabela 4 Projekt podstawowy nr 1 do realizacji na wyznaczonym obszarze rewitalizacji.....	69
Tabela 5 Projekt podstawowy nr 2 do realizacji na wyznaczonym obszarze rewitalizacji.....	73
Tabela 6 Projekt podstawowy nr 3 do realizacji na wyznaczonym obszarze rewitalizacji.....	75
Tabela 7 Projekt podstawowy nr 4 do realizacji na wyznaczonym obszarze rewitalizacji.....	77
Tabela 8 Projekt podstawowy nr 5 do realizacji na wyznaczonym obszarze rewitalizacji.....	79
Tabela 9 Projekt podstawowy nr 6 do realizacji na wyznaczonym obszarze rewitalizacji.....	81
Tabela 10 Projekt podstawowy nr 7 do realizacji na wyznaczonym obszarze rewitalizacji....	84
Tabela 11 Projekt podstawowy nr 8 do realizacji na wyznaczonym obszarze rewitalizacji....	85
Tabela 12 Projekt podstawowy nr 9 do realizacji na wyznaczonym obszarze rewitalizacji....	88
Tabela 13 Pozostałe rodzaje przedsięwzięć rewitalizacyjnych.....	92
Tabela 14 Komplementarność problemowa – potrzeby rewitalizacyjne wraz z odpowiadającymi im celami rewitalizacji i kierunkami działań oraz zaplanowanymi projektami podstawowymi i przedsięwzięciami uzupełniającymi.....	100
Tabela 15 Szacunkowe ramy finansowe Programu Rewitalizacji Gminy Opatowiec na lata 2016–2023	108

Tabela 16 Harmonogram wdrażania dokumentu	113
Tabela 17 Wskaźniki monitoringowe wdrażania Programu Rewitalizacji Gminy Opatowiec na lata 2016–2023	119
Tabela 18 Zastosowane oraz zaplanowane formy partycypacji społecznej i partnerstwa na poszczególnych etapach rewitalizacji	124

Spis wykresów

Wykres 1 Liczba ludności na wyznaczonym obszarze rewitalizacji na terenie Gminy Opatowiec w latach 2010–2014	29
Wykres 2 Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem na wyznaczonym obszarze rewitalizacji na terenie Gminy Opatowiec	30
Wykres 3 Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem – porównanie średniej dla obszaru rewitalizacji i Gminy Opatowiec w 2014 roku	30
Wykres 4 Udział % bezrobotnych zarejestrowanych w ludności w wieku produkcyjnym na wyznaczonym obszarze rewitalizacji na terenie Gminy Opatowiec w latach 2010–2014	31
Wykres 5 Udział % bezrobotnych zarejestrowanych w ludności w wieku produkcyjnym – porównanie średniej dla obszaru rewitalizacji i Gminy Opatowiec w 2014 roku	31
Wykres 6 Udział osób bezrobotnych zarejestrowanych pozostających bez pracy dłużej niż 12 miesięcy w % bezrobotnych ogółem na wyznaczonym obszarze rewitalizacji na terenie Gminy Opatowiec w latach 2010–2014	32
Wykres 7 Frekwencja (%) w wyborach władz samorządowych w 2014 roku – porównanie wyników Obwodowej Komisji Wyborczej Nr 2 (Opatowiec), Obwodowej Komisji Wyborczej Nr 3 (Rogów) oraz Gminy Opatowiec	34
Wykres 8 Odsetek dzieci w wieku 3–5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym w 2014 roku – porównanie średniej Gminy Opatowiec, powiatu kazimierskiego, województwa świętokrzyskiego oraz Polski	36
Wykres 9 Średnie % wyniki uzyskane ze sprawdzianu po 6 klasie szkoły podstawowej w 2014 roku – porównanie średniej dla obszaru rewitalizacji, Gminy Opatowiec, powiatu kazimierskiego, województwa świętokrzyskiego i Polski	37
Wykres 10 Średnie % wyniki uzyskane ze wszystkich egzaminów gimnazjalnych w 2014 roku – porównanie średniej dla Gminy Opatowiec, powiatu kazimierskiego, województwa świętokrzyskiego i Polski	38

Wykres 11 Liczba zarejestrowanych działalności gospodarczych osób fizycznych w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym na wyznaczonym obszarze rewitalizacji na terenie Gminy Opatowiec w latach 2010–2014.....	40
Wykres 12 Liczba zarejestrowanych działalności gospodarczych osób fizycznych w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym w 2014 roku – porównanie średniej dla obszaru rewitalizacji i Gminy Opatowiec.....	41

Spis schematów

Schemat 1 Metodologia wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Opatowiec.....	23
Schemat 2 Sfery tematyczne analizowane w szczegółowej diagnozie obszaru rewitalizacji ..	28
Schemat 3 Wizja i misja wyznaczonego obszaru rewitalizacji.....	62
Schemat 4 Założenia Programu Rewitalizacji Gminy Opatowiec na lata 2016–2023	66
Schemat 5 Kierunki działań wraz z odniesieniem ich do zidentyfikowanych potrzeb rewitalizacyjnych, mające na celu eliminację lub ograniczenie występowania negatywnych zjawisk.....	67
Schemat 6 Struktura zarządzania i wdrażania rewitalizacji w Gminie Opatowiec	111

Spis fotografii

Fotografia 1 Dom Kultury w Opatowcu	39
Fotografia 2 Dziennik Urzędowy WRN w Kielcach z 1964 roku	42
Fotografia 3 Błonia opatowieckie	44
Fotografia 4 Przeprawa promowa przez rzekę Wisłę i Dunajec	44
Fotografia 5 Teren wokół przeprawy promowej.....	45
Fotografia 6 Rynek w Opatowcu	46
Fotografia 7 Układ komunikacyjno-przestrzenny Rynku w Opatowcu.....	47
Fotografia 8 Kościół parafialny pw. św. Jakuba w Opatowcu.....	48
Fotografia 9 Kościół parafialny pw. Nawiedzenia Najświętszej Maryi Panny w Rogowie	49
Fotografia 10 Pozostałości zespołu dworskiego w Rogowie	49
Fotografia 11 Pomnik Marszałka Józefa Piłsudskiego w Opatowcu	50
Fotografia 12 Wieża hejnałowo-zegarowa w Opatowcu	51

Fotografia 13 Furta boczna w zespole kościoła parafialnego pw. Nawiedzenia Najświętszej Marii Panny w Rogowie..... 51

Załącznik: *Diagnoza na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Opatowiec*